

การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2

สาวยตา คำสิงห์นอก

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช 2556

การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2

สายตา คำสิงห์นอก

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช 2556

**EARLY CHILDHOOD EDUCATION MANAGEMENT
OF BASIC EDUCATION INSTITUTES UNDER
NAKHON RATCHASIMA PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA
OFFICE 2**

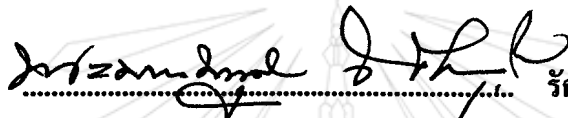

SAITA KHAMSINGNOK

**A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF EDUCATION
DEPARTMENT OF EDUCATIONAL ADMINISTRATION
GRADUATE SCHOOL
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
B.E.2556 (2013)**

หัวข้อสารนิพนธ์ : การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2
ชื่อนักศึกษา : ว่าที่ ร.ต. หลิ่งสายตา คำสิงห์นอก
สาขาวิชา : การบริหารการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา : พระมหาสมัย ผาสุก (ดร.)
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : ดร.ศิวคล ควงหะคลัง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

..... รั้งการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(พระมหาบุญศรี วัฒนวุฒิ (ผศ.ดร.))

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(พระมหาไกรวรรณ ชินทศุติโย (ดร.))

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(พระมหาสมัย ผาสุก (ดร.))

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ดร.ศิวคล ควงหะคลัง)

..... กรรมการ
(ดร.ศุภกานต์ ประเสริฐรัตนะ)

..... กรรมการ
(ดร.จรรุญ บุญธรรม)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thematic Title : Early Childhood Education Management of Basic Education
Institutes under Nakhonratchasima Primary Educational Service
Area Office 2

Student's Name : Acting Sub Lt. Saita Khamsingnok

Department : Educational Administration

Advisor : Phramaha Samai Phasuko (Dr.)

Co-Advisor : Dr. Sivadol Duanghaklang

Accepted by the Graduate School, Mahamakut Buddhist University Partial
Fulfillment of the Requirements for the Master's Degree.

P.S. Nanavuddho
..... Acting Dean of Graduate School
(Phramaha Boonsri Nanavuddho (Asst.Prof.Dr.))

Thematic Committee

D. Krai / Chl /
..... Chairman
(Phramaha Kraiwan Chinatattiyo (Dr.))

Samai
..... Advisor
(Phramaha Samai Phasuko (Dr.))

Sivadol
..... Co-Advisor
(Dr.Sivadol Duanghaklang)

Suphakant
..... Member
(Dr.Suphakant Prasertatana)

Charoon
..... Member
(Dr.Charoon Boontham)

หัวข้อสารนิพนธ์	: การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2
ชื่อนักศึกษา	: สายตา คำสิงห์นอก
สาขาวิชา	: การบริหารการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา	: พระมหาสมัย ผาสุก, ดร.
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	: ดร.ทิวฉล ดวงหะคลัง
ปีการศึกษา	: 2556

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 และเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย จำแนกตามสถานภาพและขนาดสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 319 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.92 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ

ผลการวิจัยพบว่า

การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 อยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามสถานภาพและขนาดสถานศึกษา พบว่าไม่แตกต่างกันทุกด้าน

Thematic Title : **Early Childhood Education Management of Basic Education Institutes under Nakhonratchasima Primary Educational Service Area Office 2**

Student's Name : **Saita Khamsingnok**

Department : **Educational Administration**

Advisor : **Phramaha Samai Phasuko (Dr.)**

Co – Advisor : **Dr.Sivadol Duanghaklang**

Academic Year : **B.E. 2556 (2013)**

ABSTRACT

The objectives of this thematic paper were to study the level of early childhood education management of basic educational schools under Nakhonratchasima Primary Education Service Area Office 2 and to compare the level of early childhood education management classified by personnel status and sizes of schools. The data were collected from administrators and teachers altogether 319 using a constructed 5-level rating scale questionnaire with reliability of 0.92. The collected data were analyzed to find out percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test.

The results of the research were as follows:

The level of early childhood education management of basic educational schools under Nakhonratchasima Primary Education Service Area Office 2 was high in every aspect and the comparison on the level of early childhood education management classified by personnel status and sizes of schools showed no any differences in every aspect.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงได้ เพราะได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากหลายฝ่าย ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณสถาบัน องค์กร และบุคคลที่ได้ให้ความช่วยเหลือดังต่อไปนี้

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสานและคณาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และแนวทางการเขียนสารนิพนธ์แก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ทุกท่าน ที่เสียสละเวลาอันมีค่าช่วยเติมเต็มให้สารนิพนธ์นี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์และความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจากพระมหาสมัย ภาสุโก, ดร. และ ดร.ศิวดล ดวงหะคลัง อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือพิจารณาแก้ไข ปรับปรุง และตรวจสอบความถูกต้อง จนทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์

กราบขอบพระคุณผู้อำนวยการ โรงเรียน และครูผู้สอนของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ทุกท่าน ที่ได้ให้ความร่วมมือและกรุณาตอบแบบสอบถามให้ผู้วิจัย จนกระทั่งการวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่ ที่อำนวยความสะดวก และให้ความร่วมมือช่วยเหลือผู้วิจัยด้วยดี ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะและอื่นๆ ในการทำสารนิพนธ์ ครั้งนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

คุณค่าและสิ่งที่เป็นประโยชน์ของสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาแด่พระคุณบิดา มารดา ครูอาจารย์ทุกท่าน เจ้าของตำรา และผลงานวิจัย ที่กรุณาอบรมสั่งสอนประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ และช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้แก่ผู้วิจัยจนมีความรู้ความสามารถในการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้จนประสบผลสำเร็จ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

สายตา คำสิงห์นอก

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
1.3 สมมติฐานการวิจัย	4
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
2.1 ความหมายของการบริหารจัดการ	8
2.2 ความหมายและความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัย	11
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับหลักการการจัดการศึกษาปฐมวัย	15
2.4 ทฤษฎีพัฒนาการเด็กปฐมวัย	32
2.5 การจัดประสบการณ์เตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย	38
2.5 สภาพพื้นที่ที่ศึกษา	59
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	60

	จ
2.7 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	65
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	67
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	67
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	68
3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	68
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	70
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	70
3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	71
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	72
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	73
4.2 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	73
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	74
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	93
5.1 สรุปผลการวิจัย	94
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	97
5.3 ข้อเสนอแนะ	109
บรรณานุกรม	113
ภาคผนวก	117
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	118
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	127
ภาคผนวก ค หนังสือขออนุญาตแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ	129
ภาคผนวก ง แบบประเมินดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม	133
ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล	140

ภาคผนวก ฉ คำสัมภาษณ์แอลฟา

142

ประวัติผู้วิจัย

146

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 3.1	ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) รายด้านและโดยรวมของแบบสอบถาม	69
ตารางที่ 4.1	ความถี่และร้อยละของข้อมูลแสดงสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม	74
ตารางที่ 4.2	ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	75
ตารางที่ 4.3	การเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามสถานภาพ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	76
ตารางที่ 4.4	การเปรียบเทียบ ระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมาเขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	77
ตารางที่ 4.5	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้	78
ตารางที่ 4.6	การเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมาเขต 2 จำแนกตามสถานภาพ ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้	79

ตารางที่ 4.7	การเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้	80
ตารางที่ 4.8	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้	81
ตารางที่ 4.9	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามสถานภาพด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้	82
ตารางที่ 4.10	การเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้	83
ตารางที่ 4.11	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการบูรณาการการเรียนรู้	84
ตารางที่ 4.12	การเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามสถานภาพ ด้านการบูรณาการการเรียนรู้	85
ตารางที่ 4.13	การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านการบูรณาการการเรียนรู้	85

ตารางที่ 4.14	การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการประเมิน พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	87
ตารางที่ 4.15	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับการ บริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษา นครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามสถานภาพด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของ เด็ก	88
ตารางที่ 4.16	การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	89
ตารางที่ 4.17	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษา ปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 ด้านความสัมพันธ์ ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก	90
ตารางที่ 4.18	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับการ บริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามสถานภาพ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับ ครอบครัวของเด็ก	91
ตารางที่ 4.19	การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก	92

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่ 2.1 แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สมัยก่อนเราเชื่อว่าสมองเล็กๆ ของเด็กจะพัฒนาไปเรื่อย ๆ ตามธรรมชาติไม่มีสิ่งใดสามารถกำหนดพัฒนาการนั้นได้ ดังนั้นการจัดการศึกษาปฐมวัยจึงไม่ได้หวังที่จะพึ่งพาองค์ประกอบอื่นใดเป็นพิเศษในการช่วยส่งเสริมให้สมองนั้นพัฒนา แต่ในช่วง 50 ปีที่ผ่านมา ความเชื่อดังกล่าวได้เริ่มเปลี่ยนแปลงไป และค่อยๆ ชัดเจนขึ้นเมื่อนานาประเทศได้ให้ความสำคัญกับความรู้เกี่ยวกับสมอง โดยมีการทำวิจัยและค้นพบว่าสมองของเด็กเล็ก ๆ จะมีความตื่นตัวในการทำงานมากกว่าสมองผู้ใหญ่ถึง 2 เท่า และความตื่นตัวนี้จะค่อยๆ ลดน้อยลงเมื่อเป็นวัยรุ่น แต่การที่สมองพัฒนาขึ้นได้นั้น เป็นผลมาจากการมีความสัมพันธ์กันระหว่างยีนกับสิ่งแวดล้อม ดังนั้นประสบการณ์ในช่วงแรกๆ ของชีวิตโดยเฉพาะ 0-8 ปี จึงมีส่วนสำคัญอย่างมากต่อการกำหนดโครงสร้างทางสมอง ทั้งยังมีผลต่อพัฒนาการทางสมอง และการเรียนรู้ตั้งแต่เด็กจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่โดยธรรมชาติ เด็กในวัยนี้ย่อมอยากรู้อยากเห็น อยากทดลอง สนใจในสิ่งแวดล้อม กระฉับกระเฉงไม่อยู่นิ่ง ชอบการเลียนแบบ ต้องการการยอมรับจากผู้ใหญ่ สามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว มีความสนใจสูง แต่ไม่สามารถควบคุมอารมณ์หรือความรู้สึกได้ดีเท่าไร สภาพแวดล้อมรอบตัว จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสามารถในการเชื่อมโยงเรียนรู้ หากสภาพแวดล้อมรอบตัวดีก็จะช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในสิ่งที่ตั้งใจ หากสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม เด็กจะเกิดความคับข้องใจ มองโลกในแง่ร้าย ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อชีวิตในอนาคตของเด็กต่อไป จากผลงานวิจัยหลายชิ้นพบว่า เด็กในวัยนี้มีพัฒนาการทางสติปัญญามากที่สุดนั่น คือ เด็กอายุ 1 ปี จะมีพัฒนาการทางสติปัญญาร้อยละ 20 เด็กอายุ 4 ปี จะพัฒนาเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 50 และเมื่อ 6 ปี จะพัฒนาได้ถึงร้อยละ 70-80 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประสบการณ์จากการทำกิจกรรมต่างๆ จะช่วยพัฒนาเด็กได้ดีเยี่ยม โดยเฉพาะในช่วงวัย 6 ปีแรกของชีวิต¹

¹คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ชุดฝึกอบรมครูปฐมวัย พ.ศ. 2554, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554), หน้า 117-118.

การจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยเป็นพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาชีวิตของเด็กในอนาคตเป็นการศึกษาที่มุ่งเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา ดังนั้นการเตรียมความพร้อมจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาเด็กในวัยนี้ ในส่วนของการจัดการศึกษาปฐมวัย กำหนดให้ใช้หลักสูตรทางการศึกษาปฐมวัยเป็นการเฉพาะ เพื่อเป็นการเสริมสร้างพัฒนาการ และเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมในการเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เป็นหลักสูตรแกนกลางที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นเช่นเดียวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยกำหนดปรัชญาการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพ และมีหลักการให้เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูเพื่อพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุล และเต็มศักยภาพ การที่จะสนองหลักการและปรัชญาทั้งหมดดังกล่าวพร้อมกันนี้ กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำคู่มือหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอนระดับอนุบาล มีทั้งหมด 6 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเล่นตามมุม กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง กิจกรรมเกมการศึกษา กิจกรรมเหล่านี้ล้วนแต่เป็นการส่งเสริมการพัฒนาการเด็กทุกด้านเพื่อการเตรียมความพร้อมก่อนที่จะเรียนชั้นประถมศึกษาต่อไป การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนระดับปฐมวัยในปัจจุบัน ยังไม่บรรลุผลเท่าที่ควร ทั้งนี้เนื่องจากครูผู้สอนระดับปฐมวัยไม่ได้สำเร็จการศึกษาในสาขาอนุบาลหรือสาขาการศึกษาปฐมวัยโดยตรง ทำให้การจัดประสบการณ์เตรียมความพร้อมเป็นไปอย่างไม่ต่อเนื่อง และไม่ตรงกับแผนการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัย²

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ได้มีการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยเพื่อสนองนโยบายของรัฐในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย โดยมีสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้ดำเนินการจัดประสบการณ์ให้เด็ก จำนวน 176 โรงเรียน โดยอาศัยแนวทางการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัย และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเป็นแนวทางในการปฏิบัติมาโดยตลอดซึ่งสถานศึกษาในสังกัด ต้องใช้หลักการแนวนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตร แนวทางการจัดประสบการณ์ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการทั่วประเทศการจัดการศึกษาปฐมวัยแม้ว่าจะจัดตามความหมายของการศึกษา โดยจากการรายงาน

²กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2546), หน้า 49.

สรุปผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ปีการศึกษา 2554 มีบางโรงเรียนที่มีผลการประเมินในบางมาตรฐานอยู่ในระดับพอใช้

ซึ่งถือว่ายังต้องมีการพัฒนาอีกมาก โดยเฉพาะในด้านการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ถือว่าเป็นหัวใจหลักในการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย ให้คิดเป็น ทำเป็น ครูจะต้องสร้างเสริมให้เด็กพัฒนาตามความคิดรวบยอด ฝึกให้เด็กได้จำแนก เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหาเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และสอดคล้องกับพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน เช่น พัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม สติปัญญา และความคิดสร้างสรรค์ ฯลฯ

จากกระแสความเปลี่ยนแปลงในสังคมที่ผ่านมา พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนเห็นคุณค่า การศึกษา และตระหนักถึงสิทธิของบุตรหลานที่จะต้องได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ ทำให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้คนในชุมชนจำนวนมากเริ่มมีความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้และสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่บุตรหลานของตนเอง และยังพบปัญหาหลายประการ อาทิ ขาดแคลนบุคลากรที่สำเร็จการศึกษาด้านปฐมวัย การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรของสถานศึกษาปฐมวัยส่วนใหญ่ยังจัดไม่ครบตามหลักสูตรที่สถานศึกษากำหนดไว้ ทำให้ประสบปัญหามากในการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมและนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการวางแผนพัฒนา บริหารจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพ และปรับปรุงการบริหารงาน ทั้งยังใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยให้ มีคุณภาพและมีความเหมาะสมกับสถานศึกษามากยิ่งขึ้น

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย ในการวางแผนจัดทำหลักสูตร สถานศึกษาปฐมวัย การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก การบูรณาการการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กและความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็กให้เหมาะสม มีคุณภาพ และประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย ใน 6 ด้าน คือ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 และเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

จากผลการวิจัย ของนิยากร ศรีมงคล ซึ่งศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษาหนองคาย เขต 2 ใน 6 ด้าน คือ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก ผลการศึกษาพบว่า มีความแตกต่างกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานการวิจัย ดังนี้ บุคลากรที่มีสถานภาพต่างกัน และปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 แตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาไว้ดังนี้

ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพและขนาดของสถานศึกษา

ตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก

1.4.2 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 1,877 คน

1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การบริหาร หมายถึง กระบวนการดำเนินเพื่อให้บรรลุจุดหมายขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล โดยอาศัยหน้าที่ทางการบริหาร

การจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุระหว่าง 4-5 ปี (5 ปี หมายถึง 5 ปี 11 เดือน 29 วัน) ก่อนเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หรือการดำเนินการจัดศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 ชั้นอนุบาลปีที่ 1 และ ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การดำเนินงานบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตาม หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ดำเนินการจัดการศึกษาปฐมวัยในสภาพที่เป็นปัจจุบัน ซึ่งมีขอบข่ายการบริหาร 6 ด้าน ดังนี้

ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย หมายถึง การดำเนินการจัดทำและพัฒนา หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย โดยการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ชุมชน มีองค์ประกอบที่ ได้มาจากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นและมีความโดดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละสถานศึกษา และมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก หมายถึง การจัดเตรียมสิ่งแวดล้อม อย่างเหมาะสม สนองความต้องการของเด็กมีความพร้อมทั้งภายในและภายนอกของอาคารเรียน ภายในสถานศึกษาให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์ ส่งผลให้บรรลุจุดมุ่งหมายและ สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก

การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็ก ได้รับประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้ ได้รับการพัฒนาทั้งร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและ

สติปัญญา ซึ่งในแต่ละวันประสบการณ์ที่จัดครอบคลุมประสบการณ์สำคัญที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และยึดหยุ่นให้มีสาระที่เด็กสนใจและสาระที่ควรเรียนรู้ที่ผู้สอนกำหนด

การบูรณาการการเรียนรู้ หมายถึง รูปแบบการจัดกิจกรรมให้เด็กเรียนรู้ได้หลายทักษะและหลายประสบการณ์สำคัญหรือหนึ่งแนวคิดเด็กเรียนรู้ได้หลายกิจกรรม

การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก หมายถึง กระบวนการสังเกตพฤติกรรมของเด็กในขณะที่ทำกิจกรรม แล้วจดบันทึกลงในเครื่องมือที่สร้างขึ้นหรือกำหนดอย่างต่อเนื่อง เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกในแต่ละครั้ง เป็นข้อมูลในการพัฒนากิจกรรมให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก หมายถึง การติดต่อสื่อสารการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย ระหว่างครูและบุคลากรในสถานศึกษากับผู้ปกครอง ชุมชน และหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาปฐมวัย

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 จำนวน 176 โรงเรียน ซึ่งเป็นสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 หมายถึง สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ตั้งอยู่ในเขตบริการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 ประกอบด้วย พื้นที่ 5 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอจักราช อำเภอห้วยแถลง อำเภอหนองบุญมาก อำเภอโชคชัย และอำเภอเฉลิมพระเกียรติ ของจังหวัดนครราชสีมา ที่ดำเนินการจัดการศึกษาปฐมวัย

บุคลากร หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2

สถานภาพ หมายถึง บุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกเป็น 2 กลุ่ม

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษาและรักษาการในตำแหน่ง ในสถานศึกษาที่ดำเนินการจัดการศึกษาปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2

ครูผู้สอน หมายถึง บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่สอนอยู่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2

ขนาดของสถานศึกษา หมายถึง การกำหนดประเภทของขนาดสถานศึกษาเพื่อประโยชน์ในการจัดการ จำแนกเป็น 3 ขนาด

ขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1-120 คน

ขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121 - 300 คน

ขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 301 คน ขึ้นไป

ระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง ระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1.6.1 ทำให้ทราบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2

1.6.2 ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ตามความคิดเห็นของบุคลากรจำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา

1.6.3 ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ได้รับข้อมูลย้อนกลับและใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย ให้บรรลุตามจุดมุ่งหมาย

1.6.4 ทำให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ข้อมูลสารสนเทศในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย เพื่อกำหนดทิศทางในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย ให้มีประสิทธิภาพที่สูงขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามลำดับหัวข้อ ต่อไปนี้

- 2.1 ความหมายของการบริหารจัดการ
- 2.2 ความหมาย และความสำคัญของการศึกษาปฐมวัย
- 2.3 แนวคิด หลักการการจัดการศึกษาปฐมวัย
- 2.4 ทฤษฎีพัฒนาการเด็กปฐมวัย
- 2.5 การจัดประสบการณ์เตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.7 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ความหมายของการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษาปฐมวัยมีคุณภาพ สามารถพัฒนาเด็กปฐมวัยให้เป็นผู้มีพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลเต็มตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน เป็นกำลังสำคัญที่จะพัฒนาประเทศชาติต่อไปในอนาคต

2.1.1 การบริหาร มีผู้ให้ความหมายของการบริหารไว้ดังนี้

การบริหาร หมายถึง การที่บุคคลร่วมมือกันทำกิจกรรมบางอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่าง เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่ร่วมกันกำหนดไว้ล่วงหน้าอย่างชัดเจน ด้วยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ การประยุกต์เทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้อย่างเป็นระบบและมีระเบียบ มีกฎเกณฑ์ในการทำงานที่เป็นที่ยอมรับได้ร่วมกัน¹

¹ท้าว วังชัยน, ความหมายและความสำคัญของการบริหารจัดการสถานศึกษาปฐมวัย ในประมวลสาระชุดวิชา การบริหารจัดการสถานศึกษาปฐมวัย ชุดที่ 1 - 5 , พิมพ์ครั้งที่ 1, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2555), หน้า 1-6.

เสนาะ ตีเขาว์ ได้สรุปความหมายของการบริหาร ไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. การบริหาร คือ การทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยคนอื่น ความหมายนี้เป็นการระบุว่าผู้บริหารไม่ได้ลงมือทำงานด้วยตัวเอง แต่ทำงานโดยการสั่งให้คนอื่นทำ
2. การบริหาร คือ กิจกรรมในการใช้ทรัพยากรขององค์การให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล กิจกรรมดังกล่าวประกอบด้วยกิจกรรมในการวางแผน การจัดองค์การ การจูงใจ และการควบคุมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรวัตถุให้บรรลุเป้าหมายขององค์การด้วยดี
3. การบริหาร คือ กระบวนการทำงานกับคนและวัตถุเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ คำจำกัดความนี้เน้นการใช้ทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรวัตถุ ให้บังเกิดประโยชน์ต่อองค์การ
4. การบริหาร คือ กระบวนการทำงานกับคนและโดยอาศัยคน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป²

หวน พันธุพันธ์ ได้รวบรวมและสรุปความหมายของการบริหาร ไว้ดังนี้

1. การบริหารเป็นศิลปะของการทำงานให้สำเร็จโดยใช้บุคคลอื่น
2. การบริหาร คือ การทำงานของคณะบุคคลตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไปที่ร่วมกันปฏิบัติการให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน
3. การบริหาร คือ การที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมกันทำงาน เพื่อจุดประสงค์อย่างเดียวกัน
4. การบริหาร คือ กิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไปร่วมกันดำเนินการให้บรรลุจุดประสงค์ร่วมกัน
5. การบริหาร คือ การใช้ศาสตร์และศิลปะในการนำทรัพยากรการบริหารมาประกอบการตามกระบวนการบริหาร ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ
6. การบริหาร คือ ศิลปะในการทำให้สิ่งต่างๆ ได้รับการกระทำจนเป็นผลสำเร็จ ซึ่งหมายความว่าผู้บริหารไม่เป็นผู้ปฏิบัติ แต่ใช้ศิลปะทำให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานจนเป็นผลสำเร็จตรงตามจุดหมายขององค์การหรือตรงตามจุดมุ่งหมายที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือกแล้ว³

²เสนาะ ตีเขาว์, หลักการบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ 3, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546), หน้า 1-7.

³หวน พันธุพันธ์, การบริหารการศึกษา: นักบริหารมืออาชีพ, (นนทบุรี : พันธุพันธ์, 2548), หน้า 1-8.

จะเห็นได้ว่านักวิชาการให้ความหมายของการบริหารไว้หลากหลาย เมื่อประมวลความหมายของคำว่าบริหาร ตามแนวคิดจากนักวิชาการจะพบว่าความหมาย

1. การมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์
2. มีการร่วมกันดำเนินการ หรือปฏิบัติการเพื่อให้การปฏิบัติตามภารกิจบรรลุวัตถุประสงค์
3. เป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างกลุ่มบุคคล
4. มีการดำเนินการอย่างเป็นกระบวนการหรือขั้นตอน และ
5. มีการใช้ทรัพยากรในการดำเนินการ

2.1.2 การจัดการ

คำว่า การจัดการ(Management) เป็นคำรวมที่ครอบคลุมการเนนการบางอย่างโดยมีเป้าหมายที่มุ่งบรรลุอย่างชัดเจนมีการกำหนดรูปแบบอย่างชัดเจน มีการกำหนดรูปแบบกระบวนการจัดการองค์การ มีการมอบหมายผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน มีการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรอื่นๆ เช่น วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี เพื่อสนับสนุนการดำเนินการให้เกิดผลตามเป้าหมายที่กำหนด กระบวนการทั้งหมดนี้ คือ การจัดการ ซึ่งต้องกระทำอย่างเป็นระบบมีแผน มีเป้าหมาย มีผู้รับผิดชอบและมีเครื่องมือกลไกที่นำไปสู่ความสำเร็จได้⁴

วิรัช สงวนวงษ์วาน กล่าวว่า การจัดการ คือ สิ่งที่ผู้จัดการหรือผู้บริหารต้องปฏิบัติ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการประสานงาน และการดูแลงานและกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้อื่น เพื่อให้งานและกิจกรรมเหล่านั้นสำเร็จลุล่วงไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การประสานงานและดูแลงานของผู้อื่นจึงเป็นข้อแตกต่าง ที่แยกแยะผู้บริหารออกจากผู้ที่มิได้เป็นผู้บริหารที่รับผิดชอบเฉพาะงานของตนเอง⁵

ภารดี อนันต์นารี กล่าวว่า การจัดการ หมายถึง เทคนิควิธีการเฉพาะซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การจัดการองค์การ และการควบคุม มีการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้นๆ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วคำว่าจัดการมักใช้ในวงการธุรกิจ แต่อย่างไรก็ตาม คำว่า การจัดการ กับคำว่าบริหารมักใช้แทนกันได้⁶

⁴ปรัชญา เวสารัชช , พฤติกรรมองค์การ ผู้นำในองค์การ, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2526), หน้า 7.

⁵วิรัช สงวนวงษ์วาน , การจัดการและพฤติกรรมองค์การ, พิมพ์ครั้งที่ 3, (กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, 2546,) หน้า 8.

⁶ภารดี อนันต์นารี , หลักการแนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา, (ชลบุรี : บริษัทสำนักพิมพ์มนตรี จำกัด, 2552), หน้า 10.

พัชสิทธิ์ ชมพุกำ ให้ความหมายของการจัดการว่า หมายถึง การดำเนินการในการวางแผน ตัดสินใจ การจัดองค์การ การนำและการควบคุมทรัพยากรพื้นฐานขององค์การ อันได้แก่ ทรัพยากร การเงิน สินทรัพย์ถาวร เพื่อจะช่วยให้องค์การบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล⁷

อนิวัช แก้วจันทง กล่าวถึงการจัดการว่า หมายถึง กระบวนการในการทำงานอย่างเป็นขั้นตอนโดยใช้การวางแผน การจัดองค์การ การจัดการทรัพยากรมนุษย์การนำและการควบคุม รวมถึงมีการประสานงานการทำงานทั้งภายใน และภายนอกองค์การ เพื่อให้การทำงานบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้⁸

จากความหมายของการจัดการที่นักวิชาการได้เสนอไว้ สรุปได้ว่า การจัดการ หมายถึงการ ดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย เป็นกระบวนการ มีขั้นตอนโดยใช้การวางแผน การจัดองค์การ การจัดการ ทรัพยากรมนุษย์ การนำและการควบคุมเพื่อจะช่วยให้องค์การบรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ กำหนดให้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.2 ความหมายและความสำคัญของการศึกษาระดับปฐมวัย

ในการจัดการศึกษาปฐมวัย มีผู้ให้ความหมายของการศึกษาปฐมวัยไว้หลายประการดังนี้
 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ให้ความหมาย เด็กปฐมวัย หมายถึง วัยตั้งแต่ แรกเกิดจนถึง 5 ปี จัดได้ว่าเป็นระยะที่สำคัญที่สุดของชีวิตทั้งนี้เพราะพัฒนาการทุกๆ ด้านของ มนุษย์ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา จะเจริญมากที่สุดในช่วงนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กล่าวว่า เด็กปฐมวัยว่าหมายถึง เด็กในช่วงอายุ ระหว่าง 0 – 5 ปี “เด็กตั้งแต่แรกปฏิสนธิ ถึง อายุ 5 ปี 11 เดือน 29 วัน กรมการฝึกหัดครู กรมการ ศาสนา กล่าวว่าเด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กซึ่งมีอายุระหว่าง 0-6 ปี เป็นวัยก่อนประถมศึกษาวัยนี้เด็ก เกิดการเรียนรู้มากที่สุด และพัฒนาการที่เกิดขึ้นในช่วงปฐมวัย จะเป็นการปูพื้นฐานสำคัญสำหรับ ชีวิตของเด็กต่อไปในอนาคต

⁷พัชสิทธิ์ ชมพุกำ, องค์การและการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : แมคกรอ-ฮิล, 2552), หน้า 27.

⁸อนิวัช แก้วจันทง, การจัดการทรัพยากรมนุษย์, (กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2552), หน้า 18.

บุรชัย ศิริมหาสาคร ได้ให้ความหมายของการศึกษาปฐมวัยไว้ว่า ลักษณะการเลี้ยงดูให้ การศึกษาผ่านการเล่นที่เหมาะสมกับวัย เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการทั้งร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและ สติปัญญา โดยจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น⁹

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ให้ความหมายว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย ให้สอดคล้องกับคุณลักษณะ ความสามารถ ความถนัด ความสนใจและศักยภาพ ของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อที่จะพัฒนาผู้เรียนแต่ละคนให้พัฒนาได้เต็มตามศักยภาพของเขาซึ่งครู จำเป็นอย่างยิ่งที่จะรู้จักผู้เรียน โดยธรรมชาติของผู้เรียน ประสบการณ์ พื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียน และวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน¹⁰

วัฒนา บุญญฤทธิ ให้ความหมายเกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัยว่า เป็นการศึกษาแห่งการเตรียม ความพร้อมให้กับเด็กก่อนประถมศึกษา¹¹

กล่าวโดยสรุป การศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดประสบการณ์ให้กับเด็กอายุแรกเกิดถึง 5 ปี ให้มีความพร้อมที่ดีทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาความสำคัญของ เด็กปฐมวัย เด็กเป็นทรัพยากรที่มีค่ายิ่ง เป็นความหวังของครอบครัวเป็นผู้สืบทอดมรดกทาง วัฒนธรรมและความเป็นมนุษยชาติ เป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ อนาคตของประเทศชาติ จึงขึ้นอยู่กับคุณภาพของเด็ก เด็กที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและ สติปัญญา จะเป็นผู้ที่สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขและเป็นประโยชน์ต่อสังคม และ ประเทศชาติดั่งนักจิตวิทยา และนักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

⁹บุรชัย ศิริมหาสาคร, แผนการจัดประสบการณ์ก่อนประถมศึกษาแบบบูรณาการที่เน้นเด็ก เป็นศูนย์กลาง, (กรุงเทพมหานคร : บั๊กพอย, 2545), หน้า 4 –7.

¹⁰กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการจัดการศึกษาปฐมวัย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2545), หน้า 1-3.

¹¹วัฒนา บุญญฤทธิ, วันนี้ของครูปฐมวัยในอีกมุมมองหนึ่ง, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2548), หน้า 8.

ซิกมันต์ ฟรอยด์ นักจิตวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่า วัยเริ่มต้นของชีวิตมนุษย์ คือ ระยะ 5 ปี แรกของชีวิต ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับ ในตอนต้นชีวิตมนุษย์ของเรา จนถึงวาระสุดท้าย ฟรอยด์เชื่อว่า การอบรมเลี้ยงดูในระยะปฐมวัยนั้น จะมีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กในอนาคต¹²

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในมาตราที่ 18 ระบุให้มีการจัดการศึกษาปฐมวัย สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย นอกจากนั้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้จัดตั้งสถาบันปฐมวัย คือ การสร้างคนสร้างชาติ

แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พุทธศักราช 2545 –2549 ได้มีเป้าหมาย ในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยโดยมีเป้าหมายเด็กอายุ 0 – 5 ปี ทุกคนต้องได้รับการพัฒนาและเตรียมความพร้อมทุกด้าน ก่อนเข้าสู่ระบบการศึกษาและในด้านยุทธศาสตร์การดำเนินการ รัฐบาลได้เน้นการส่งเสริมและสนับสนุนให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้เตรียมตัวเป็นพ่อแม่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดาและแรกเกิด ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัยอย่างมีคุณภาพเพื่อให้เด็กมีวุฒิภาวะ และสามารถเข้าสู่ระบบการศึกษาได้อย่างเหมาะสมต่อไป¹³

เยาวยา เตชะคุปต์ ได้ให้ความหมายการจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี ซึ่งการจัดการศึกษาดังกล่าวจะมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากระดับอื่นๆ ทั้งนี้เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่สำคัญต่อการวางรากฐานบุคลิกภาพ และการพัฒนาทางสมอง¹⁴

¹²Sigmund Freud, อังใน โชติกา วิทยุ โย “สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัยที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล), 2551, หน้า 13-14.

¹³สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แนวทางการดำเนินการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ, 2545), หน้า 37-39.

¹⁴เยาวยา เตชะคุปต์, การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย, (กรุงเทพมหานคร : แม็ค, 2542), หน้า 14.

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยนั้น ได้เป็นแกนนำในการจัดทำหลักสูตรระดับปฐมวัยขึ้นซึ่งได้เสนอแนะไว้ดังนี้

1. จัดทำหลักสูตรไว้ 2 ระดับ คือ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3 – 5 ปี
2. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับวุฒิภาวะของเด็กสนองความต้องการ และความสนใจของเด็กแต่ละระดับ
3. จัดกิจกรรมที่เสริมสร้างพัฒนาการของเด็กทั้ง 4 ด้าน ให้สัมพันธ์กันโดยจัดสัดส่วนให้พอเหมาะกับระยะเวลาของกิจกรรม
4. จัดกิจกรรมที่เป็นประสบการณ์ตรงเพื่อส่งเสริมความเข้าใจ ความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการแก้ปัญหา
5. จัดกิจกรรมและประสบการณ์ สามารถยืดหยุ่นให้เหมาะสมกับสภาพความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและสิ่งแวดล้อม¹⁵

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เป็นแนวทางที่ยึดถือสำหรับใช้จัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อพัฒนาให้ครบทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยมีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งมีหลักการ คือเด็กระดับปฐมวัยเป็นระยะที่สำคัญยิ่งของชีวิต ทั้งนี้เพราะเป็นช่วงที่เหมาะสมในการวางรากฐานและเสริมสร้างทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศรัฐได้กำหนดสถานะความต้องการพื้นฐานและบริการสำหรับเด็กและเยาวชน โดยระบุว่าเด็กทุกคนจะต้องได้รับการสนองตอบขั้นพื้นฐานเพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างรอบด้านเพื่อให้การพัฒนาบรรลุถึงศักยภาพของความเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์ และสามารถใช้ชีวิตอย่างมีประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ในทำนองเดียวกันแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พุทธศักราช 2545 – 2549) ได้กำหนดวัตถุประสงค์การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญาตามศักยภาพ ซึ่งหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ได้แบ่งหลักสูตรไว้ 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี เป็นการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยและสถานรับเลี้ยงเด็ก

ระยะที่ 2 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3 – 5 ปี เป็นการศึกษาเพื่อปูพื้นฐานและเตรียมความพร้อมสำหรับการศึกษาในระดับประถมศึกษาจัดการศึกษาในลักษณะของอบรม

¹⁵กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2546), หน้า 59.

เลี้ยงดูและให้การศึกษา เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล ซึ่งปัญหางานวิจัยครั้งนี้จะใช้หลักสูตรระยะที่ 2 เป็นแนวทางในการทำวิจัย¹⁶

2.3 แนวคิดหลักการการจัดการศึกษาปฐมวัย

2.3.1 แนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้แนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัยดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก พัฒนาการของมนุษย์เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวมนุษย์ เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิต่อเนื่องไปจนตลอดชีวิต ซึ่งครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ พัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา จะมีความสัมพันธ์และพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นลำดับขั้นตอนไปพร้อมกันทุกด้าน เด็กแต่ละคนจะเติบโต และมีลักษณะพัฒนาการแตกต่างกันไปตามวัย โดยที่พัฒนาการเด็กปฐมวัยบ่งบอกถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวเด็กอย่างต่อเนื่องในแต่ละวัย เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึงอายุ 5 ปี พัฒนาการแต่ละด้านมีทฤษฎีเฉพาะอธิบายไว้ และสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาเด็ก อาทิ ทฤษฎีพัฒนาการร่างกายที่อธิบายการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กว่ามีลักษณะต่อเนื่องเป็นลำดับขั้นตอน เด็กจะพัฒนาถึงขั้นใด จะต้องเกิดวุฒิภาวะของความสามารถขั้นนั้นก่อนหรือทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาที่อธิบายว่าเด็กเกิดมาพร้อมวุฒิภาวะ ซึ่งจะพัฒนาตามอายุประสบการณ์ ค่านิยมทางสังคม และสิ่งแวดล้อมหรือทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพ ที่อธิบายว่าเด็กจะพัฒนาการทางสติปัญญาได้ดีถ้าในแต่ละช่วง เด็กได้รับการตอบสนองในสิ่งที่ตนพอใจได้รับความรัก ความอบอุ่นอย่างเพียงพอจากผู้ใกล้ชิด มีโอกาสช่วยเหลือตนเอง ทำที่เหมาะสมกับวัยและมีอิสระที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่ตนอยากรู้อะไรๆ ตนเอง พัฒนาการเด็กจึงเป็นเสมือนหนึ่งแนวทางให้ผู้สอนหรือผู้เกี่ยวข้องได้เข้าใจเด็ก สามารถอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับวัยและความแตกต่างของแต่ละบุคคล พัฒนาการจะบรรลุผลตามเป้าหมายที่ต้องการ ได้ชัดเจน¹⁷

¹⁶สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แนวทางการดำเนินการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545), หน้า ข.

¹⁷กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2546), หน้า 3.

2. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ การเรียนรู้ของมนุษย์มีผลสืบเนื่องมาจากประสบการณ์ต่างๆ ที่ได้รับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดขึ้นจากกระบวนการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยเด็กจะต้องเป็นผู้กระทำให้เกิดขึ้นด้วยตนเองและการเรียนรู้จะเป็นไปได้ดี ถ้าเด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหวมีโอกาสคิดริเริ่มตามความต้องการและความสนใจของตนเองรวมทั้งอยู่ในบรรยากาศที่เป็นอิสระอบอุ่นและปลอดภัย ดังนั้น การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กและเนื่องจากการเรียนรู้นี้เป็นพื้นฐานของพัฒนาการในระดับที่สูงขึ้น ทั้งคนเราเรียนรู้มาตั้งแต่เกิดตามธรรมชาติก่อนที่จะมาเข้าสถานศึกษาการจัดทำหลักสูตรจึงยึดแนวคิดที่จะให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยตัวเอง ในสภาพแวดล้อมที่เป็นอิสระเอื้อต่อการเรียนรู้และจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของเด็กแต่ละคน

3. แนวคิดเกี่ยวกับการเล่นของเด็ก การเล่นถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญในชีวิตเด็กทุกคน เด็กจะรู้สึกสนุกสนาน เพลิดเพลิน ได้สังเกต มีโอกาสทำการทดลอง สร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและค้นพบด้วยตนเอง การเล่นจะมีอิทธิพลและมีผลดีต่อการเจริญเติบโต ช่วยให้พัฒนาการร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา จากการเล่นเด็กมีโอกาสเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกาย ได้ใช้ประสาทสัมผัสและการรับรู้ ผ่อนคลายอารมณ์ และแสดงออกถึงตนเองเรียนรู้ความรู้สึกของผู้อื่น การเล่นจึงเป็นทางที่เด็กจะสร้างประสบการณ์เรียนรู้สิ่งแวดล้อม เรียนรู้ความเป็นอยู่ของผู้อื่น สร้างความสัมพันธ์อยู่ร่วมกับผู้อื่นกับธรรมชาติรอบตัว

4. แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคม บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่หรือสิ่งแวดล้อมตัวเด็ก ทำให้เด็กแต่ละคนแตกต่างกันไป ครูผู้สอนจะต้องเข้าใจและยอมรับว่า วัฒนธรรมและสังคมที่แวดล้อม ตัวเด็กมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ครูผู้สอนควรต้องเรียนรู้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของเด็กที่ตนรับผิดชอบ เพื่อช่วยให้เด็กได้พัฒนาเกิดการเรียนรู้และอยู่ในกลุ่มคนที่มาจากพื้นฐานเหมือน หรือต่างจากตนได้อย่างราบรื่นมีความสุข¹⁸

2.3.2 หลักการการจัดการศึกษาปฐมวัย

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้หลักการในการจัดการศึกษาปฐมวัยไว้ดังนี้

¹⁸ กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546), หน้า 4.

1. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การพัฒนาหลักสูตรพิจารณาจากวัยและประสบการณ์ของเด็ก โดยเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการพัฒนาเด็กทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์เดิมที่เด็กมีอยู่ และประสบการณ์ใหม่ที่เด็กจะได้รับ ต้องมีความหมายกับตัวเด็ก เป็นหลักสูตรที่ให้โอกาสทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส และเด็กพิเศษได้พัฒนา รวมทั้งยอมรับในวัฒนธรรม และภาษาของเด็ก พัฒนาเด็กให้รู้สึกเป็นสุขในปัจจุบัน มิใช่เพียงเพื่อเตรียมเด็กสำหรับอนาคตข้างหน้าเท่านั้น

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ระบุให้กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและสถานศึกษาเป็นผู้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดังนั้นการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การพัฒนาหลักสูตรพิจารณาจากวัยและประสบการณ์ของเด็ก มุ่งเน้นการพัฒนาการทุกด้าน ทั้งทางร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์เดิม และประสบการณ์ใหม่ที่เด็กจะได้รับ ต้องมีความหมายกับตัวเด็ก

กรมวิชาการได้พัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย เพื่อให้การศึกษาระดับนี้มีมาตรฐานเดียวกัน และได้จัดทำแนวการจัดประสบการณ์และพัฒนาเป็น หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เป็นหลักสูตรที่ให้โอกาสทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาสและเด็กพิเศษได้พัฒนารวมทั้ง ทั้งยอมรับในวัฒนธรรมทางและภาษาของเด็ก พัฒนาเด็กให้รู้สึกเป็นสุข มิใช่เพียงเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับอนาคตข้างหน้าเท่านั้น หลักสูตรสถานศึกษา เป็นหลักสูตรที่เกิดจากที่สถานศึกษานำสภาพปัจจุบันต่าง ๆ ที่เป็นปัญหาจุดเด่น จุดด้อย /เอกลักษณ์ของชุมชน สังคม ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวชุมชนสังคมและประเทศชาติมากำหนดเป็นรายละเอียดสาระ และการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เด็ก โดยความร่วมมือของทุกคนในสถานศึกษาและชุมชน กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เพื่อนำไปสู่การออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย มีการระดมทรัพยากร ทั้งของสถานศึกษาและชุมชน มาใช้อย่างคุ้มค่า และใช้ศักยภาพที่มีอยู่อย่างเต็มที่¹⁹

¹⁹สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, **คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กราย 3 – 5 ปี)**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2547), หน้า 5.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ได้กำหนดแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย เพื่อให้สถานศึกษานำไปใช้ในการจัดหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยให้บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 และเกิดประสิทธิภาพสูงสุดและยึดถือ เป็นแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

1. จัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองเพื่อประสานงานและพัฒนางานร่วมกับสถานศึกษา

2. พัฒนาครูและผู้เกี่ยวข้องให้มีความรู้ ความสามารถและเข้าใจในแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กตามแนวทางของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

3. จัดตารางกิจกรรมประจำวันให้เหมาะสมและสอดคล้องกับ จิตวิทยาพัฒนาการและจิตวิทยาของเด็กปฐมวัย

4. จัดหาสื่อ อุปกรณ์ เพื่อใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ให้เพียงพอ และเหมาะสม

5. จัดเตรียมเครื่องมือประเมินพัฒนา และแบบฟอร์มต่างๆ ที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลของเด็กอย่างเพียงพอ

6. ส่งเสริมให้ครูประเมินผลงานของตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาสู่ครูมืออาชีพ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2546) กำหนดขั้นตอนและแนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย มีดังนี้

6.1. แต่งตั้งคณะทำงาน ได้แก่ ผู้บริหาร ครู รวมถึงประชาชนที่มีความรู้ด้านความต้องการของชุมชน สังคม ท้องถิ่น

6.2. ศึกษาทำความเข้าใจเอกสารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และเอกสารหลักสูตรอื่น ๆ รวมทั้งศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กและครอบครัว สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

6.3. ร่วมกันจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยโดยมีข้อเสนอแนะตามองค์ประกอบ ดังนี้ กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย ในกำหนดวิสัยทัศน์ควรศึกษาปรัชญาของการจัดการศึกษาปฐมวัย ซึ่งเป็นสิ่งบ่งบอกเจตนารมณ์ อุดมการณ์ หลักการ เป็นการคิดไปข้างหน้าเป็นสภาพที่พึงประสงค์ในอนาคต แสดงเอกลักษณ์ที่เป็นของสถานศึกษา ทำให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องเกิดศรัทธาหรือความคิดในการพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งนี้การกำหนดวิสัยทัศน์ ควรเป็นการกำหนดร่วมกันระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา พ่อแม่ ผู้ปกครอง รวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษา โดยกำหนดภารกิจ หรืองานหลักที่สำคัญ หรือวิธีดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ในระยะเวลาที่แน่นอน ซึ่งเป้าหมายเป็นสภาพหรือผลผลิตที่ต้องการให้เกิดในอนาคตหลังจากที่ได้ดำเนินการตามภารกิจแล้ว

กำหนดตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์ โดยยึดมาตรฐานคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ทั้งนี้ สถานศึกษาสามารถกำหนดตัวบ่งชี้เพิ่มเติมได้

กำหนดสาระการเรียนรู้รายปี เป็นการวิเคราะห์ต่อจากมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ แล้วพิจารณาประกอบกับสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

กำหนดการจัดประสบการณ์ เป็นการวางแผนการจัดประสบการณ์ตลอดปีการศึกษาทั้งนี้ในการกำหนดหน่วยแต่ละหน่วยต้องสอดคล้องกับมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ และสาระการเรียนรู้รายปี

กำหนดบรรยากาศการเรียนรู้ สถานศึกษาจำเป็นต้องเขียนแนวทางในการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย ซึ่งประกอบด้วยแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมภายใน และภายนอกห้องเรียน ตลอดจนท่าทีการแสดงออก การปฏิบัติ การใช้คำพูดของบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็ก เพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้กับเด็กควรคำนึงถึงพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.2546 ตลอดจนวิสัยทัศน์ ภารกิจสาระการเรียนรู้ แนวการจัดประสบการณ์ที่สถานศึกษากำหนดสื่อและแหล่งเรียนรู้ สถานศึกษาควรกำหนดแนวทางในการใช้สื่อ และจัดแหล่งเรียนรู้ที่สถานศึกษานำมาใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก โดยอาจจัดเป็นสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่สถานศึกษามีอยู่เดิมในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น หรือจัดหา สื่อเพิ่มเติม ทั้งนี้สื่อที่ใช้เพื่อพัฒนาเด็กให้ครบทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์- จิตใจ สังคม และสติปัญญา สามารถทำให้เป็นสิ่งที่เป็นามธรรมเข้าใจยาก กลายเป็นรูปธรรมที่เด็กเข้าใจง่าย เด็กสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นสื่อการเรียนรู้ผ่านการเล่น สื่อที่นำมาควรมีหลากหลาย ทั้งที่เป็นสื่อจริง สื่อธรรมชาติ สื่อที่จำลองขึ้นแทน นอกจากนี้ควรใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก ในชุมชนที่เด็กอาศัยอยู่ เช่น ห้องสมุด สวนสมุนไพร ห้องวิทยาศาสตร์ สถานีตำรวจ โรงพยาบาล เป็นต้น

การประเมินพัฒนาการ สถานศึกษาควรจัดทำแนวปฏิบัติ วิธีประเมินพัฒนาการตลอดจนเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการ หรือ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหรือบันทึก พัฒนาการของเด็ก โดยการประเมินพัฒนาการในหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยควรมีความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

การบริหารจัดการ สถานศึกษาควรกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการ และประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษา ตั้งแต่การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา การดำเนินการจัดทำและการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ตลอดจนการนิเทศติดตาม กำกับ ประเมินผล และรายงานหลักสูตรการจัด

การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ได้นำแนวคิดปรัชญา และหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยซึ่งมุ่งให้เด็กปฐมวัยมีมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์และครอบคลุมพัฒนาการ ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา การจัดการศึกษาให้แก่เด็กวัยก่อนประถมศึกษาเป็นการเริ่มต้น ที่มีความสำคัญในการช่วยให้เด็กเกิดพัฒนาการในทุกทาง ดังที่ เปสตาลอสซี ได้เปรียบเทียบให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษา ในวัยนี้ว่า เด็กทุกคนเปรียบเสมือนดอกไม้ตูม การศึกษาจะเป็นกระบวนการ ที่คอยระวังเฝ้าดูให้พัฒนาในเวลาต่อมา จากคำกล่าวนี้ ชี้ให้เห็นว่า การให้ความรู้แก่เด็กในระดับก่อนประถมศึกษา จะต้องทำอย่างค่อยเป็นค่อยไป ตามลำดับขั้นตอน²⁰

โดยสรุป แนวทางการจัดหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ได้ยึดหลักตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้ปรับปรุงให้เป็นหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ให้สถานศึกษาทุกแห่งที่ดำเนินการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ยึดเป็นแกนกลาง ซึ่งส่วนที่เป็นสาระเพิ่มเติมให้วิเคราะห์สภาพบริบทของสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย สภาพปัญหา ความต้องการของชุมชนสภาพสังคมเศรษฐกิจ รวมทั้งจุดเด่น ของชุมชนที่ต้องส่งเสริมและปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ต้องการ แต่ทั้งนี้การจัดหลักสูตรสถานศึกษาต้องให้ครู ผู้ปกครอง ชุมชนองค์กร ส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วม

2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จะต้องอยู่ในสภาพที่สนองความต้องการ ความสนใจของเด็กทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนครูจะต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กอยู่ในที่ที่สะอาด ปลอดภัยอากาศสดชื่น ผ่อนคลายไม่เครียด มีโอกาสออกกำลังกายและพักผ่อน มีสื่อ วัสดุ อุปกรณ์มีของเล่นที่หลากหลายเหมาะสมกับวัย ให้เด็กมีโอกาสได้เลือกเล่น เรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและโลกที่เด็กอยู่ รวมทั้งพัฒนาการอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม ดังนั้นสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนจึงเป็นเสมือนหนึ่งสังคมที่มีคุณค่าสำหรับเด็กแต่ละคนจะเรียนรู้และสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลในสังคมเห็นความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัยการจัดสภาพแวดล้อมจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

²⁰สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 , สภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 , (นครราชสีมา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2, 2554), หน้า 30.

1. ความสะอาด ความปลอดภัย
2. ความมีอิสระอย่างมีขอบเขตในการเล่น
3. ความสะดวกในการจัดกิจกรรม
4. ความพร้อมของสถานที่ เช่น ห้องเรียน ห้องน้ำ ห้องส้วม สนามเด็กเล่น ฯลฯ
5. ความเพียงพอ เหมาะสมในเรื่องขนาด น้ำหนัก จำนวน สีของสื่อและเครื่องเล่น
6. บรรยากาศในการเรียนรู้ การจัดที่เล่นและมุมประสบการณ์ต่าง ๆ

สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน

หลักสำคัญในการจัด ต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ความสะอาด เป้าหมายการพัฒนาเด็ก ความเป็นระเบียบ ความเป็นตัวของเด็กเอง ให้เด็กเกิดความรู้สึกรอบอุ่น มั่นใจ และมีความสุขซึ่งอาจจัดแบ่งพื้นที่ให้เหมาะสมกับการประกอบกิจกรรมตามหลักสูตร ดังนี้

1. พื้นที่เพื่ออำนวยความสะดวกสำหรับเด็กและผู้สอน

- 1.1 ที่แสดงผลงานของเด็ก อาจเป็นแผ่นป้าย หรือที่แขวนผลงาน
- 1.2 ที่เก็บแฟ้มงานเด็ก อาจจัดเป็นกล่องหรือจัดใส่แฟ้มรายบุคคล
- 1.3 ที่เก็บเครื่องใช้ส่วนตัวของเด็ก อาจทำเป็นช่องตามจำนวนเด็ก
- 1.4 ที่เก็บเครื่องใช้ส่วนตัวของผู้สอน เช่น อุปกรณ์การสอน
- 1.5 ป้ายนิเทศตามหน่วยการสอนหรือสิ่งที่เด็กสนใจ

2. พื้นที่ปฏิบัติกิจกรรมและการเคลื่อนไหว ต้องกำหนดให้ชัดเจนควรมีพื้นที่ที่เด็กสามารถจะทำงานได้ด้วยตนเอง และทำกิจกรรมร่วมกันในกลุ่มเล็ก หรือกลุ่มใหญ่ เด็กสามารถเคลื่อนไหวได้อย่างอิสระ จากกิจกรรมหนึ่ง ไปยังกิจกรรมหนึ่งโดยไม่รบกวนผู้อื่น

3. พื้นที่จัดมุมเล่นหรือมุมประสบการณ์ สามารถจัดได้ตามความเหมาะสมขึ้นอยู่กับสภาพของห้องเรียน จัดแยกส่วนที่ใช้เสียงดังและเงียบออกจากกัน เช่น มุมบล็อกลูกอยู่ห่างจากมุมหนังสือ มุมบทบาทสมมติอยู่ติดกับมุมบล็อก มุมวิทยาศาสตร์อยู่ใกล้กับมุมศิลปะ ฯลฯ ที่สำคัญจะต้องมีของเล่น วัสดุอุปกรณ์ในมุมอย่างเพียงพอ ต่อการเรียนรู้ของเด็กการเล่นในมุมอย่างเสรี มักถูกกำหนดไว้ในตารางกิจกรรมประจำวัน เพื่อให้เด็กได้เล่นอย่างเสรีวันละประมาณ 60 นาที การจัดมุมเล่นต่าง ๆ ผู้สอนควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

- 3.1 ในห้องเรียนควรมีมุมเล่นอย่างน้อย 3 – 5 มุม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพื้นที่ ของห้อง
- 3.2 ควรมีการผลัดเปลี่ยนของเล่นตามมุมบ้าง ตามความสนใจของเด็ก

- 3.3 ควรจัดให้มีประสบการณ์ที่เด็กได้เรียนรู้ไปแล้วปรากฏอยู่ในมุมเล่นเช่น เด็กเรียนรู้เรื่องผีเสื้อ ผู้สอนอาจจัดให้มีการเลี้ยงหนอน หรือมีผีเสื้อ สตัฟไฟใส่กล่องไว้ให้เด็กดูดูในมุมธรรมชาติศึกษา หรือมุมวิทยาศาสตร์ ฯลฯ

3.4 ควรเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดมุมเล่น ทั้งนี้ เพื่อจูงใจให้เด็กรู้สึกเป็นเจ้าของอยากเรียนรู้ อยากเข้าเล่น

3.5 ควรเสริมสร้างวินัยให้กับเด็ก โดยมีข้อตกลงร่วมกันว่า เมื่อเล่นเสร็จแล้วจะต้องเก็บอุปกรณ์ทุกอย่างเข้าที่ให้เรียบร้อย สภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน

สภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน คือ การจัดสภาพแวดล้อมภายในอาณาบริเวณรอบ ๆ สถานศึกษา รวมทั้งการจัดสนามเด็กเล่นพร้อมเครื่องเล่น จัดระวางรักษาความปลอดภัยภายในบริเวณสถานศึกษา และบริเวณรอบนอกสถานศึกษา ดูแลรักษาความสะอาด ปลูกต้นไม้ ให้ความร่มรื่นรอบๆ บริเวณสถานศึกษาสิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก

บริเวณสนามเด็กเล่น ต้องจัดให้สอดคล้องกับหลักสูตร ดังนี้

สนามเด็กเล่น ควรมีพื้นผิวหลายประเภท เช่น ดิน ทราย หญ้า พื้นที่เหมาะสำหรับเล่นของเล่น สนาม รวมทั้งที่ร่ม ที่โล่งแจ้ง พื้นที่เหมาะสำหรับจุด ที่เล่นน้ำ บ่อทราย พร้อมอุปกรณ์การเล่นเครื่องเล่น สนามสำหรับปีนป่าย ทรงตัว ฯลฯ ทั้งนี้ ต้องไม่ติดกับบริเวณที่มีอันตราย ต้องหมั่นตรวจเครื่องเล่นให้อยู่ในสภาพที่แข็งแรง ปลอดภัยและสะอาดอยู่เสมอที่นั่งเล่นพักผ่อน จัดที่นั่งไว้ได้ต้น ไม่มีร่มเงา อาจใช้กิจกรรมกลุ่มย่อย ๆ หรือกิจกรรมที่ต้องการความสงบ หรืออาจจัดเป็นลานนิทรรศการให้ความรู้แก่เด็กและผู้ปกครอง

บริเวณธรรมชาติ ไม้ดอกไม้ประดับ พืชผักสวนครัว หากบริเวณสถานศึกษามีไม่มาก อาจปลูกพืชในกระบะ หรือกระถาง²¹

โดยสรุป สภาพแวดล้อมในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย มีความสำคัญต่อการพัฒนาทั้งทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา สิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนนอกจากจัดให้เป็นแหล่งเรียนรู้แล้ว สิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวย จะทำให้สมองเด็กเจริญเติบโตอย่างมีประสิทธิภาพ

3. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ผู้สอนมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กอย่างมาก ผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้บอกความรู้หรือสั่งให้เด็กทำ มาเป็นผู้อำนวยความสะดวก ในการจัดสภาพแวดล้อม ประสพการณ์และกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็กที่ผู้สอนและเด็กที่จะริเริ่มทั้ง 2 ฝ่าย โดยผู้สอนจะเป็นผู้สนับสนุน ชี้แนะ และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก ส่วนเด็กเป็นผู้ลงมือกระทำเรียนรู้ และค้นพบด้วยตนเอง

²¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 20-21.

ดังนั้นผู้สอนจะต้องยอมรับ เห็นคุณค่า รู้จักและเข้าใจเด็กแต่ละคนที่ตนดูแลรับผิดชอบ ก่อนเพื่อจะได้วางแผน สร้างสภาพแวดล้อม และจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ผู้สอนต้องรู้จักพัฒนาตนเอง ปรับปรุง ใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับเด็ก

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย อายุ 3- 5 ปี จะไม่จัดเป็นรายวิชาแต่จัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นเพื่อให้เด็ก ได้รับประสบการณ์ตรงเกิดการเรียนรู้ได้พัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม และสติปัญญา กิจกรรมที่จัดขึ้นในแต่ละวันอาจใช้ชื่อเรียกแตกต่างกันไปในแต่ละหน่วยงาน แต่ทั้งนี้ ประสบการณ์ที่จัดจะต้องครอบคลุมประสบการณ์สำคัญ ที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และควรยืดหยุ่นให้มีสาระที่ควรเรียนรู้ที่เด็กสนใจและในสาระที่ควรเรียนรู้ที่ผู้สอนกำหนด เมื่อเด็กได้รับประสบการณ์สำคัญและทำกิจกรรมในแต่ละหัวเรื่องแล้ว เด็กควรจะเกิดแนวความคิดรวบยอดตามที่ได้เสนอแนะในหลักสูตร

การนำแนวคิดจากนวัตกรรมต่าง ๆ มาใช้ในการจัดประสบการณ์ ผู้สอนต้องทำความเข้าใจ ในนวัตกรรมนั้นๆ แต่ละนวัตกรรมจะมีจุดเด่นของตนเอง แต่โดยภาพรวมแล้วนวัตกรรมส่วนใหญ่ จะยึดเด็กเป็นสำคัญ การลงปฏิบัติจริงด้วยตัวเด็กจะเป็นหัวใจสำคัญในแต่ละนวัตกรรม ต่อไปนี้คือ ตัวอย่างนวัตกรรมที่เข้ามามีบทบาทในสถานศึกษาปฐมวัย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2542) ได้กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการให้ การศึกษาระยะแรกแก่เด็ก ดังนี้

การสอนแบบมอนเตสซอรี (Montessori) ซึ่งจุดมุ่งหมายในการให้การศึกษาเน้นไม่ใช้การเอาความรู้ไปบอก แต่ควรปลูกฝังให้เด็กเจริญเติบโตตามความต้องการตามธรรมชาติของเด็กเอง ทั้งนี้ มอนเตสซอรีได้พัฒนาวิธีสอน การจัดเตรียมสิ่งแวดล้อมและอุปกรณ์การสอนต่างๆ ขึ้นมาใช้หลักสูตรที่นำมาสอนเด็ก แบ่งได้ 5 หมวดใหญ่ คือภาษา คณิตศาสตร์ วิชาการ ประสบการณ์และประสาทสัมผัส ส่วนวิธีการสอนจะใช้การสอน 3 ขั้นตอน ซึ่งเป็นวิธีการที่ใช้สอนความคิดรวบยอดด้วยการทำซ้ำใช้กับการสาธิตขั้นต้น ถ้าเด็กไม่เข้าใจขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง ครูจะเริ่มสาธิตใหม่เมื่อแน่ใจว่าเด็กเข้าใจสิ่งที่ทำให้เด็กดูแล้วจึงดำเนินการขั้นตอนต่อไป

การสอนแบบโครงการ (Project Approach) คือ การที่เด็กศึกษาสืบค้นลงลึกในเรื่องที่เด็กสนใจหรือทั้งผู้สอนและเด็กสนใจโดยเด็กเป็นผู้ลงมือปฏิบัติสืบค้นข้อมูลเพื่อหาคำตอบจากคำถามของตนภายใต้การช่วยเหลือแนะนำโดยการอำนวยความสะดวกและสนับสนุนจากผู้สอน การสอนแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะเริ่มต้นโครงการ ระยะพัฒนาโครงการ และระยะสรุปโครงการ ซึ่งในแต่ละระยะประกอบด้วยภารกิจปราชญ์ การออกแบบภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดง

การสอนโดยรวม/ธรรมชาติ (WholeLanguage) นวัตกรรมนี้มีความเชื่อว่าการสอนภาษาให้กับเด็กนั้น ต้องเป็นการสอนที่ภาษาที่สื่อความหมายกับเด็ก ผู้สอนต้องเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งการพูด การฟัง การอ่าน การเขียน เด็กจึงจะสามารถเรียนรู้ภาษาได้ดี และเด็กควรอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยภาษาที่สื่อความหมาย มีการจัดสื่อเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการได้อย่างเป็นธรรมชาติที่สุด ไม่ใช่การทำแบบฝึกปฏิบัติ

การสอนแบบตามแนวคิดวอลดอร์ฟ (Waldorf) แนวคิดนี้เชื่อว่าเด็กปฐมวัยเรียนรู้จากการเลียนแบบ ผู้สอนต้องเป็นแบบอย่างที่ดีกับเด็ก จุดมุ่งหมายของวอลดอร์ฟ คือ ให้นุชนุชย์บรรลุศักยภาพสูงสุดที่ตนมี พัฒนานุชย์ให้เป็นมนุษย์ที่ดีมีสังคมสมบูรณ์ โดยเน้นในเรื่องจิตวิญญาณ ความรู้สึก เน้นการสร้างจินตนาการในตัวเด็ก เน้นสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่ทำมาจากธรรมชาติ

การสอนตามแนวคิดนีโอ - ฮิวแมนนิส (Neo-Humanist) แนวคิดนี้ มีความเชื่อว่าเด็กเปรียบเสมือนกิ่งไม้อ่อนๆ ที่ตัดได้ เพราะฉะนั้นจึงควรให้ความสนใจ กับการศึกษาระดับอนุบาลยิ่งกว่าการศึกษาระดับใดๆ การจะเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้นั้นเกิดศักยภาพ 4 ด้าน คือ ร่างกาย จิตใจ ความมีน้ำใจและวิชาการ กระบวนการเรียนรู้จะอาศัยหลัก 4 ข้อ คือ คลื่นสมองต่ำการประสานของเซลล์สมอง ภาพพจน์ต่อตนเอง และการให้ความรู้²²

โดยสรุป การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ สำหรับผู้เรียนทุกระดับชั้น ประการสำคัญต้องยึดหลักตาม หมวด 4 มาตรา 22 ว่าผู้เรียนต้องสำคัญที่สุด ทุกคนมีความสามารถและพัฒนาตนเองได้ ดังนั้น การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้กับผู้เรียนในชั้นปฐมวัยต้อง สอดคล้องกับพัฒนาการ ความสนใจ ความถนัด และความแตกต่างแต่ละบุคคล ฝึกให้ป้องกันและแก้ปัญหาจากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็นและใช้หลักการจัดกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น

4. การบูรณาการการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ในระดับปฐมวัยยึดหลักการบูรณาการที่ว่าหนึ่งแนวคิดเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายกิจกรรม หนึ่งกิจกรรมเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายทักษะและหลายประสบการณ์สำคัญ ดังนั้นเป็นหน้าที่ของผู้สอนจะต้องวางแผนการจัดประสบการณ์ในแต่ละวันให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลายกิจกรรม หลากหลายประสบการณ์สำคัญ อย่างเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางที่กำหนด

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ มีผู้ให้ความหมายของ การเรียนการสอนแบบบูรณาการไว้หลายๆท่านดังนี้

²²เรื่องเดียวกัน, หน้า 20-21.

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบูรณาการ หมายถึงการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงศาสตร์สาขาต่างๆ ที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมาผสมผสานเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่มีความหมาย มีความหลากหลายและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน²³

สำนักงานประสานงานโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ได้ให้ความหมาย ไว้ว่า การสอนแบบบูรณาการ หมายถึงการเชื่อมโยงวิชาหนึ่งเข้ากับวิชาอื่น ๆ ในการสอน เช่น การเชื่อมโยงวิชาวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์และภาษาไทย การเชื่อมโยงวิชาวิทยาศาสตร์กับสังคมศึกษา การเชื่อมโยงวิชาศิลปะกับภาษาไทย เป็นต้น²⁴

โสภณา บุญยะกลัม ได้ให้ความหมายไว้ว่าการสอนแบบบูรณาการ หมายถึงการสอนซึ่งนำเอาสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ เข้ามาผสมผสานกันเพื่อประโยชน์แก่ผู้เรียน โดยใช้สาระการเรียนรู้ใด สาระการเรียนรู้หนึ่งเป็นแกนหลักแล้วขยายวงกว้างขวางออกไป เพื่อให้การเรียนรู้ของผู้เรียนเกิดความสมบูรณ์ในตัวของเขาเอง²⁵

นิรมล ศตวุฒิ ได้ให้ความหมายไว้ว่า การสอนแบบบูรณา หมายถึงการจัดให้ผู้เรียนเรียนรู้ในลักษณะองค์รวม (holistic way) ระหว่างวิชาต่าง ๆ อย่างมีความหมายตามสภาพความเป็นจริงในชีวิตหรือสภาพปัญหาสังคมที่ซับซ้อน²⁶

จากการที่มีผู้นิยามศัพท์เกี่ยวกับความหมายของ การเรียนการสอนแบบบูรณาการ ดังที่กล่าวนี้พอสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงศาสตร์ หรือเนื้อหาสาระในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมาผสมผสานเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่เป็นกระบวนการเรียนรู้ ที่ยั่งยืน มีความหลากหลาย และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวันนอกจากนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 4 มาตรา 23 ยังได้กำหนดไว้ว่า “การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอก

²³ กระทรวงศึกษาธิการ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542), หน้า 33.

²⁴ สำนักงานประสานงานโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, คู่มือฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนแบบหน่วยบูรณาการวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2540), หน้า 6.

²⁵ โสภณา บุญยะกลัม, แนวทางการจัดแผนการเรียนรู้ แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ, (กรุงเทพมหานคร : โมเดิร์น อคาเดมิค เซ็นเตอร์, 2546), หน้า 8.

²⁶ นิรมล ศตวุฒิ, หลักสูตรบูรณาการ, วารสารวงการครู 1(3), 2547, หน้า 74.

ระบบ และการศึกษาดำเนินการตามอรรถศาสตร์ ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และ บูรณาการตามความเหมาะสมในแต่ละระดับการศึกษา และใน มาตรา 24(4) ได้กำหนดไว้ว่า “การจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกันรวมทั้ง ปฏิบัติคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการในระดับปฐมวัย หมายถึง การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ ผู้เรียน เรียนรู้โดยการเชื่อมโยงและผสมผสาน กระบวนการสอน การสร้างคุณธรรมให้สอดคล้อง กับความสามารถของผู้เรียน ให้นำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ได้อย่าง เหมาะสม

สรุปได้ว่า การเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นกระบวนการของการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม นักเรียนจะเกิดความเข้าใจ ความเป็น ไปของวิถีชีวิตประจำวันในสังคมด้วยการทำงานร่วมกับผู้อื่น การเรียนรู้จะเกิดจากการร่วมกิจกรรมของหมู่คณะ ธรรมชาติทางสังคมของการศึกษาและการเรียนรู้ จะเกิดขึ้นได้ดีในกระบวนการเรียนรู้ที่มีลักษณะบูรณาการ ซึ่งการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็ก 4 - 5 ปี ได้มีโอกาสกระทำด้วยตนเอง การจัดประสบการณ์ในระดับเด็กปฐมวัยไม่จัดเป็นรายวิชาแต่ จัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น ให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เพื่อให้เกิด ความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และ สติปัญญาเต็มตาม

5. การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การประเมินเด็กปฐมวัยยึดการสังเกตเป็น ส่วนใหญ่ ครูผู้สอนจะต้องสังเกตและประเมินทั้งการสอนของตนเองและพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก ว่าได้บรรลุตามจุดประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ผลที่ได้จากการสังเกตพัฒนาการ จาก ข้อมูลเชิงบรรยาย จากการรวบรวมผลงาน การแสดงออกในสภาพจริง ตลอดจนการที่เด็กประเมิน ตนเองหรือผลงานสามารถบอกได้ว่าเด็กเกิดการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าเพียงใดข้อมูลจากการ ประเมินพัฒนาการจะช่วยครูผู้สอนในการวางแผนการจัดกิจกรรม และขณะเดียวกันยังใช้ในการ ประเมินประสิทธิภาพการจัดการศึกษาให้กับเด็กในวัยนี้ได้อีกด้วย

การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ยึดวิธีการสังเกตเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งใช้ หลักการประเมินตามสภาพที่เป็นจริง ผู้สอนจะต้องสังเกตและประเมิน ทั้งการสอนของตนเองและ การพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กและนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินจะช่วยในการวางแผนการจัด กิจกรรม การประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 3 - 5 ปี เป็นการประเมินพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก โดยถือเป็นกระบวนการต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรม ปกติ ที่จัดในแต่ละวัน ทั้งนี้ ให้มุ่งนำข้อมูลการประเมินมาพิจารณาปรับปรุงวางแผนการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมให้เด็กแต่ละคน ได้รับการพัฒนาตามจุดหมายของหลักสูตร

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กล่าวถึงหลักการประเมินพัฒนาการ ดังนี้

1. ประเมินผลพัฒนาการของเด็กครบทุกด้านและนำผลมาพัฒนาเด็ก
2. ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี
3. สภาพการประเมินควรมีลักษณะเช่นเดียวกับการปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน
4. ประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือและจดบันทึกไว้เป็นหลักฐาน
5. ประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีหลากหลายเหมาะสมกับเด็กรวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลายๆ ด้าน ไม่ควรใช้การทดสอบ

6. รายงานผลการประเมิน สรุปเป็นภาคเรียนและรายงานผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องทราบ โดยสรุป วิธีการประเมินที่เหมาะสมและควรใช้กับเด็กอายุ 3 - 5 ปี ได้แก่ การสังเกตการบันทึกพฤติกรรม การสนทนา การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานเด็กที่เก็บอย่างมีระบบ

6. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เด็กเจริญเติบโตขึ้นมา ครูผู้สอน พ่อแม่ และผู้ปกครองของเด็กจะต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ทำความเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ต้องยอมรับและร่วมมือกันรับผิดชอบช่วยกันพัฒนาทำให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน ดังนั้นครูผู้สอนจึงมิใช่จะแลกเปลี่ยนความรู้กับพ่อแม่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กเท่านั้น แต่จะต้องให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วย²⁷

เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากสภาพแวดล้อมการเจริญเติบโต ผู้สอนพ่อแม่ผู้ปกครองของเด็กจะต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลทำความเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ต้องยอมรับและร่วมมือกันรับผิดชอบหรือถือเป็นหุ้นส่วนที่จะต้องช่วยกันพัฒนาเด็กให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน ดังนั้น ผู้สอนจึงมิใช่จะแลกเปลี่ยนความรู้กับพ่อแม่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กเท่านั้น แต่จะต้องให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง มีส่วนร่วม ในการพัฒนาด้วย ทั้งนี้ มิได้หมายความว่าให้พ่อแม่ ผู้ปกครองเป็นผู้กำหนดเนื้อหาหลักสูตรตามความต้องการ โดยไม่คำนึงถึงหลักการจัดที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547:7) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 24 (6)

²⁷สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, **คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3 – 5 ปี)**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2547), หน้า 7.

การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการท คือ จัดการเรียนรู้ให้เกิดได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองและชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ และมาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสารและรู้จักเลือกสรร ภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนา ระหว่างชุมชน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยโดยยึดหลักการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา เป็นการจัดโดยยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่เด็กอายุ 3 – 6 ปี ทุกคน ทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส และเด็กพิเศษ เพื่อให้เด็กพัฒนาทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ผ่านกิจกรรมการเล่นที่เหมาะสมกับวัย และความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา และเป็นการร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษา และชุมชน ทั้งนี้ได้เสนอแนวทางไว้ว่าควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วม กับ โรงเรียนในการพัฒนาโดยเป็นแหล่งความรู้ เป็นผู้สนับสนุน เนื่องจากพ่อแม่ ผู้ปกครองเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการเลี้ยงดูอบรมเด็กที่บ้าน เพราะเป็นผู้ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด ดังนั้นเพื่อให้การพัฒนาเด็กเป็นไปในทิศทางเดียวกับโรงเรียน ครู พ่อแม่ ผู้ปกครองจะต้องประชาสัมพันธ์และให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน โดยครูจะต้องมีบทบาทสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ดังนี้

1. ติดต่อประสานงานกับผู้ปกครอง โดยพบปะเยี่ยมเยียนซึ่งกันและกัน ปรีกษาหารือ ในรูปแบบของกลุ่มใหญ่ หรือกลุ่มย่อยเกี่ยวกับแนวทางในการสร้างเสริมและพัฒนาเด็กจะช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน อย่างเหมาะสมและมีคุณภาพ

2. เชิญผู้ปกครองมาร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา จะเกิดประสิทธิภาพสูงสุดเมื่อผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ให้แก่เด็ก ดังนั้น ครูควรเชิญผู้ปกครองที่มีความรู้ มีประสบการณ์มาร่วมกิจกรรมกับเด็กที่โรงเรียนบ้าง เช่น คนตรีแสดงงานศิลปะต่าง ๆ จัดทำอาหารกลางวันและอาหารเสริมให้แก่เด็ก ตลอดจนร่วมในการศึกษานอกสถานที่ และร่วมงานในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันพ่อ วันแม่ วันเด็ก เป็นต้น

3. ให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง ครุระดับก่อนประถมศึกษา ต้องมีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองด้วยเพื่อให้มีการพัฒนาเด็กเป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างเหมาะสมกับวัยของเด็กและถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยมีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

3.1. สำรวจความสนใจ ความต้องการ รวมทั้งปัญหาต่าง ๆ ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กจากผู้ปกครอง โดยสัมภาษณ์ หรือใช้แบบสอบถาม

3.2. จัดบริการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในรูปแบบต่าง ๆ เช่น

- จัดรายการส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองตามความสนใจโดยเชิญวิทยากรมาบรรยาย อภิปราย สาธิต ฯลฯ

- จัดห้องสมุดและศูนย์ของเล่นสำหรับเด็ก เพื่อบริการให้ยืมหนังสือหรือของเล่นไปใช้กับลูก ที่บ้าน

- จัดศูนย์แนะแนวผู้ปกครองเพื่อให้ความรู้ต่าง ๆ

- จัดพิมพ์เอกสารเพื่อเพิ่มความรู้ให้กับผู้ปกครอง เช่น ผู้ปกครองควรจัดกิจกรรมเสริมพัฒนาการเด็กขณะเด็กอยู่ที่บ้านอย่างไร ฯลฯ

- จัดตั้งชมรมหรือสมาคมผู้ปกครอง ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้เจริญเติบโตตามศักยภาพของเด็กแต่ละคนอย่างเหมาะสม

- ครูควรจัดทำสรุปพัฒนาการของเด็กรายงานให้ผู้ปกครองได้ทราบความก้าวหน้าและพัฒนาการในการเรียนรู้ของเด็กเป็นระยะจัดป้ายนิเทศและจัดนิทรรศการเกี่ยวกับเด็ก ตลอดจนจัดทำจดหมายข่าวถึงผู้ปกครอง ทั้งนี้ เพื่อผู้ปกครองได้ทราบและมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กร่วมกับโรงเรียนอยู่เสมอ ดังนั้น บทบาทผู้ปกครองและชุมชน ในการเข้ามามีส่วนร่วม ในการพัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เปลี่ยนแปลงจากเดิมที่ครูและโรงเรียนเป็นผู้ผูกขาดความสำคัญ เป็นแหล่งความรู้มาเป็นเป้าหมายชีวิตของเด็กๆ จะเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ยอมรับหรือเร่งเร้าให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมให้มากขึ้นได้ โดยมุ่งเน้น บทบาทพ่อแม่ คือ ครูคนแรกของเด็กผู้ปกครองและชุมชน เป็นแหล่งวิชาการที่เด็ก ๆ จะเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี และผู้ปกครองและชุมชนเป็นผู้สนับสนุน และมีส่วนร่วมกับโรงเรียนอย่างใกล้ชิดยิ่งขึ้นซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กุลยา ตันติผลาชีวะ ได้นำเสนอรูปแบบการศึกษา สำหรับผู้ปกครอง ซึ่งจำแนกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การศึกษาทางอ้อม เป็นการจัดการศึกษาสำหรับผู้ปกครองทางสื่อมวลชนสำหรับผู้ปกครอง ที่สนใจสามารถเปิดรับฟังหรือดูได้ มีเผยแพร่ทั้งที่เป็นสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์และคอมพิวเตอร์

2. การศึกษาทางตรง เป็นการจัดการศึกษาอย่างเป็นทางการที่ทางหน่วยงานหรือองค์การจัดขึ้น ในรูปแบบของการฝึกอบรม การประชุมวิชาการ การสัมมนา หรือการให้คำปรึกษาลักษณะการจัดอาจให้เป็นรายบุคคล หรือรายกลุ่ม โดยจัดขึ้นที่หน่วยงาน การเยี่ยมบ้าน หรือการเข้าถึงชุมชน และการมีส่วนร่วมของชุมชนในที่จะเสนอโดยสังเขป ดังนี้

2.1 การฝึกอบรม วิธีการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง โดยให้ผู้ปกครองมาโรงเรียน มีการจัดอยู่ 2 วิธี คือ วิธีการจัดอย่างเป็นทางการ ซึ่งเป็นการจัดโดยให้การศึกษาโดยตรงในรูปแบบของการสอนเป็นชั้นเรียน เรียกว่า การฝึกอบรม โดยเนื้อหา ความรู้ทางหน่วยงาน ผู้จัดเป็นผู้กำหนดหรือนำประเด็นมาจากที่ผู้ปกครองให้ความสนใจ การให้การศึกษาแก่ผู้ปกครองทางอ้อม ได้แก่ การศึกษาที่สอดแทรกการมีส่วนร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนของผู้ปกครอง

2.2 การเรียนรู้จากกลุ่ม การให้โอกาสแก่ผู้ปกครองได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ เป็นทางหนึ่งของการให้การศึกษาสำหรับผู้ปกครอง การจัดประชุมแบบนี้ นอกจากผู้ปกครองได้เรียนรู้จากกลุ่มแล้ว ยังได้การปรึกษาไปพร้อมกัน วิธีการที่ใช้คือ การประชุม

2.3 การประชุมผู้ปกครอง เป็นการประชุมผู้ปกครองที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น เพื่อเป็นการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง เป็นการประชุมกลุ่มใหญ่สำหรับผู้ปกครองทั้งหมด ที่เปิดให้ผู้ปกครอง ได้เข้าร่วมประชุม เพื่อพบปะสังสรรค์ระหว่างกันและกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและรับรู้เรื่องของโรงเรียน

2.4 การประชุมปรึกษาสำหรับผู้ปกครอง เป็นการประชุมที่ครูและสมาชิกครอบครัว จะได้แลกเปลี่ยนข้อมูลและการรับรู้ซึ่งกันและกัน ที่ลุ่มลึกมากกว่าวิธีอื่น อาจทำเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่มก็ได้

2.5 การให้การศึกษา เป็นกระบวนการช่วยเหลือ และให้ศึกษารายบุคคลโดยใช้พื้นฐานความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เพื่อให้เกิดความเข้าใจปัญหา และการปฏิบัติอย่างมีเหตุผล การให้การศึกษาอาจจะเป็นการให้ที่โรงเรียน ที่บ้านหรือทางโทรศัพท์ตามความเหมาะสม

2.6 ห้องสมุดสำหรับผู้ปกครอง การจัดห้องสมุดสำหรับผู้ปกครอง ที่ผู้ปกครองใช้ในการค้นคว้าหาความรู้ บริการห้องสมุดสำหรับผู้ปกครองที่อาจจัดเป็นส่วนหนึ่ง ของห้องสมุดโรงเรียน หรือแยกส่วนก็ได้ ซึ่งจัดได้ 3 ลักษณะ ดังนี้

- ห้องสมุดหนังสือสำหรับเด็ก และผู้ปกครอง
- ห้องสมุดของเล่น
- ศูนย์อุปกรณ์สำหรับเด็ก

2.7 บริการสารสนเทศ คือสิ่งพิมพ์และสื่อเทคโนโลยีเป็นแหล่งให้ความรู้แก่ผู้ปกครองอย่างหนึ่งที่สามารถจัดทำขึ้นได้การจัดทำเอกสารย่อย แผ่นพับหนังสือเล่มเล็กที่บรรจุข้อความรู้ ที่

ผู้ปกครองสามารถหยิบอ่านได้ในขณะรอรับเด็ก อีกส่วนหนึ่งใช้ในกรณี ที่ผู้ปกครองไม่ต้องการ มาโรงเรียนหรือต้องการความสะดวกในการได้รับข้อมูลความรู้ที่บ้าน การจัดบริการสารสนเทศ เพื่อการศึกษาสำหรับผู้ปกครองจะใช้สื่อเทคโนโลยีร่วมด้วย ดังนี้

2.7.1 การบริการสารสนเทศทางโทรศัพท์ มีรูปแบบของการจัดบริการต่าง ๆ ได้แก่ โทรศัพท์ความรู้ โทรศัพท์แนะนำ โทรศัพท์ปรึกษาปัญหาทั่วไป

2.7.2 การบริการทางเครือข่ายคอมพิวเตอร์ เช่น จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) หน้าคอมพิวเตอร์ (Home-page) หรือการศึกษาทางไกลปฏิสัมพันธ์ (Tele education)

2.7.3 นิทรรศการประจำวัน เพื่อเสริมประสบการณ์ เช่น จัดวันนักชดถุกษ์หรือ ทุกวันที่พ่อแม่มาโรงเรียนเพื่อรับเด็ก หรือเพื่อกิจกรรมโรงเรียน

2.8 การเยี่ยมบ้าน เป็นการให้ความรู้ผู้ปกครองโดยใช้บ้านเป็นฐาน มีหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับประเด็นการศึกษา อาจเป็นการสัมผัสผู้ปกครองโดยตรงหรือส่งเอกสารถึงบ้านได้

2.9 การเยี่ยมแบบเพื่อนบ้าน เป็นกิจกรรมการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองทางอ้อมเป็นการเยี่ยมบ้าน ด้วยการดำเนินการร่วมกันระหว่างครูและผู้ปกครอง ในการไปสถานที่ต่าง ๆ เพื่อการศึกษาสิ่งแวดล้อม สภาพการณ์ทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของเด็ก เพื่อความเข้าใจและอภิปรายร่วมกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ซึ่งกันและกัน วิธีการเยี่ยมเพื่อนบ้าน ทำได้ 2 ลักษณะ ดังนี้

2.9.1 เดินเยี่ยมบ้าน เป็นการเยี่ยมที่ครูกับผู้ปกครอง กำหนดเป็นกลุ่มบ้านหรือช่วงถนนซอย แล้วจัดทำเป็นตารางหมุนเวียนการเยี่ยม

2.9.2 นั่งรถเที่ยวชมหมู่บ้าน เป็นการนั่งรถเที่ยวชมแบบสบาย ๆ พร้อมสนทนา ให้ความรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์

รูปแบบ วิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับครอบครัวของเด็กสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้ดำเนินการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองผ่านกิจกรรมสารสนเทศความรู้สู่ครู ผู้ปกครอง และชุมชน อย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด โดยใช้เอกสารสิ่งพิมพ์ แผ่นพับ บทความ วิทยุ และวีดิทัศน์ เป็นสื่อถ่ายทอดความรู้ โดยผลิตสื่อที่มีเนื้อหาสาระประโยชน์ ต่อผู้ปกครอง ในการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กปฐมวัย แล้วแจกจ่ายสื่อและวิชาการดังกล่าวไปยังโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ซึ่งโรงเรียนแกนนำ และโรงเรียนเครือข่าย อนุบาลอำเภอ ซึ่งเป็นศูนย์กลางการพัฒนาโรงเรียนที่เปิดสอนชั้นอนุบาลได้นำสื่อ สารสนเทศการศึกษาปฐมวัย ที่เป็นรูปแบบรายการเสียงตามสาย สิ่งพิมพ์ และวีดิทัศน์ ไปขยายผลโดยครูจัดกิจกรรมการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในหลายโอกาส เช่น การปฐมนิเทศผู้ปกครองการประชุมผู้ปกครอง ใน

ระหว่างภาคเรียนการประสานสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียนหรือการปัจฉิมนิเทศผู้ปกครอง เป็นต้น

โดยสรุป กิจกรรมตามโครงการสายสัมพันธ์ผู้ปกครอง นอกจากจะเป็นการให้การศึกษาแก่ผู้ปกครอง ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญที่สุดที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย แล้วยังนำมาซึ่งความเข้าใจอันดีระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียน ในการประสานความร่วมมือกันเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กให้ดำเนินไปในทิศทางที่เหมาะสม ซึ่ง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดให้ ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้ามาร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมประเมิน และดำเนินตามหลักของการประกันคุณภาพการศึกษา ทุกโรงเรียน

2.4 ทฤษฎีพัฒนาการเด็กปฐมวัย

2.4.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางร่างกาย

2.4.1.1 ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ (Maslow) มีความเห็นว่า ทุกคนมีความต้องการอยู่เสมอ และไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อได้รับความต้องการอย่างหนึ่งจะ ต้องการอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะความต้องการ 5 ระดับ ได้แก่

1. ความต้องการทางสรีระ (Basic Physiological Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐาน ของมนุษย์ ได้แก่ ความต้องการอาหาร อากาศ น้ำ อุณหภูมิ การหลับนอน การขับถ่าย ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค การพักผ่อน ความต้องการทางเพศ เป็นต้น

2. ความต้องการความปลอดภัยและมั่นคง (Safety and Security Needs) เป็นความต้องการให้ตนเองปลอดภัยจากอันตรายทุกด้าน ความต้องการความมั่นคงในการทำงานตลอดจนความมั่นคงทางฐานะเศรษฐกิจ

3. ความต้องการความรักและเป็นเจ้าของ (Love and Belonging Needs) เป็นความต้องการความรักอยากให้ตนเป็นที่รัก ขอมรับจากกลุ่ม ต้องการความรักและต้องการ มีส่วนร่วมในกลุ่มให้ยอมรับตน เช่น กลุ่มครอบครัว กลุ่มสังคม

4. ความต้องการที่จะได้รับการยกย่องจากผู้อื่น (Self Esteem Needs) เป็นความต้องการที่จะให้ผู้อื่นยกย่อง เป็นความปรารถนาของบุคคลที่ทำให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ขึ้นได้เป็นอันดับแรก

5. ความต้องการที่จะบรรลุถึงความต้องการของตนเองอย่างแท้จริง (Self-Actualization) เป็นความต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์ เช่น ความต้องการอยากเป็นหัวหน้าสูงสุดของหน่วยงาน ความต้องการอยากเด่นอยากดังในทางใดทางหนึ่ง²⁸

2.4.1.2 ทฤษฎีความต้องการตามหลักของเมอร์เรย์ (Merrey) ได้สรุปเกี่ยวกับทฤษฎีความต้องการของเมอร์เรย์ ไว้ดังนี้

1. ความต้องการที่จะเอาชนะด้วยการแสดงออกทางความก้าวร้าว
2. ความต้องการที่จะเอาชนะพื้นฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ
3. ความต้องการที่จะยอมแพ้
4. ความต้องการป้องกันตนเอง
5. ความต้องการเป็นอิสระ
6. ความต้องการความสำเร็จ
7. ความต้องการสร้างมิตรภาพกับบุคคลอื่น
8. ความต้องการความสนุกสนาน
9. ความต้องการแยกตนเองจากผู้อื่น
10. ความต้องการความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น
11. ความต้องการที่จะให้ความช่วยเหลือต่อบุคคลอื่น
12. ความต้องการที่จะสร้างความประทับใจในตนเองให้กับผู้อื่น
13. ความต้องการอิทธิพลเหนือบุคคลอื่น
14. ความต้องการที่จะยอมรับนับถือผู้อาวุโสกว่า
15. ความต้องการหลีกเลี่ยงความรู้สึกล้มเหลว
16. ความต้องการที่จะหลีกเลี่ยงอันตราย
17. ความต้องการที่จะหลีกเลี่ยงจากการถูกตำหนิหรือถูกลงโทษ
18. ความต้องการความเป็นระเบียบเรียบร้อย

²⁸Maslow, อังใน ประสาท อิศรปริดา, สารัตถะจิตวิทยาการศึกษา, (กาฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์, 2546), หน้า 310.

19. ความต้องการที่จะรักษาชื่อเสียง

20. ความต้องการให้ตนเองมีความแตกต่างจากบุคคลอื่น²⁹

2.4.1.3 หลักในการสร้างแรงจูงใจในการเรียน มีดังนี้

1. การชมเชยและการตำหนิ จะมีผลต่อการเรียนรู้ของเด็กทั้งสองอย่าง

2. การทดสอบบ่อยครั้ง คะแนนจากการสอบจะเป็นสิ่งที่จูงใจ มีความหมายต่อนักเรียนมาก จะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนสนใจเรียน

3. การค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง จะทำให้นักเรียนเป็นผู้รู้จักค้นคว้าสนใจเรียน อยู่เสมอ

4. วิธีการที่แปลกใหม่ จะเป็นการเร้าความสนใจในการเรียนให้เกิดขึ้นกับนักเรียน

5. ตั้งรางวัลสำหรับงานที่ได้รับมอบหมาย

6. ยกตัวอย่างสิ่งที่เด็กคุ้นเคยและคาดไม่ถึง

7. เชื่อมโยงบทเรียนใหม่กับสิ่งที่เคยเรียนรู้มาก่อน

8. เกมและการเล่นละคร การสอนที่让孩子ได้ปฏิบัติจริง ทำให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น

9. สถานการณ์ที่ทำให้นักเรียนไม่พึงปรารถนาควรลดหรือขจัด

2.4.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางด้านสังคม

เซอร์ลอค ได้กล่าวถึง ความหมายของพัฒนาการทางสังคม หมายถึง การพัฒนาความสามารถในการแสดงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับแบบแผนที่สังคมยอมรับ เพื่อจะเข้าสังคมได้ การที่เด็กจะเข้าสังคมได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือ

1. ลักษณะพฤติกรรมที่เหมาะสม ซึ่งหมายความว่า เด็กจะเข้ากับสังคมได้ดีต้องประพฤติตามแนวที่สังคมยอมรับ และนิยมชมชอบ ซึ่งสังคมแต่ละสังคมย่อมมีมาตรฐานของตนเองว่าอย่างไรจึงเหมาะสม เด็กจะต้องรู้จักเข้าใจมาตรฐานและปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับการยอมรับวิถีปฏิบัติ

2. บทบาทในสังคม ซึ่งหมายความว่า แบบแผนพฤติกรรมที่ยึดถือปฏิบัติเป็นธรรมเนียมในสังคม ซึ่งในแต่ละสังคมไม่เหมือนกัน บทบาทสังคมที่ยึดถือปฏิบัติดังกล่าวได้แก่ บทบาทของพ่อแม่ของเด็ก ของครู ฯลฯ บทบาทเหล่านี้กำหนดขึ้นเป็นมาตรฐานสำหรับสมาชิกในสังคม การปฏิบัติตนไม่สมกับบทบาทที่สังคมกำหนดทำให้เกิดปัญหาทางการปรับตัว เข้ากับสังคมและจะอยู่ในสังคมอย่างปกติสุขไม่ได้

²⁹เมอร์เรย์ Merrey, อ้างใน เรื่องเดียวกัน, หน้า 310.

3. ทักษะคิดต่อสังคม ซึ่งหมายความว่า ความรู้สึกรู้ใจของเด็กที่มีต่อสังคมเด็กจะต้องรู้สึกรู้ว่าตนเองเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม มีหน้าที่จะต้องข้องเกี่ยวกับและให้ความร่วมมือกับหน่วยต่าง ๆ ในสังคม คนที่เข้าสังคมได้ดีจะต้องรู้สึกรู้ใจในกิจการทางสังคม³⁰

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้ให้ความหมายของการพัฒนาการทางสังคมว่าพัฒนาการทางสังคม หมายถึง การพัฒนาพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ พฤติกรรมเหล่านี้รวมทั้งส่วนที่เนื่องมาจากค่านิยมและเจตคติส่วนที่เป็นลักษณะเฉพาะตนและส่วนที่สัมพันธ์หรือร่วมกับบุคคลอื่น

2.4.3 ทฤษฎีพัฒนาการทางด้านอารมณ์ และจิตใจ

อารมณ์ที่เกิดขึ้นโดยทั่วไปแยกเป็น 2 ทาง คือ

1. อารมณ์ทางบวกหรืออารมณ์ในทางที่ดี ถ้าเกิดขึ้นในร่างกายก็จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี เช่น พอใจ ดีใจ หรือประทับใจ เป็นต้น

2. อารมณ์ทางลบหรืออารมณ์ในทางไม่ดี ถ้าเกิดขึ้นในร่างกายก็จะไม่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ ต้องมีการปรับตัวเพื่อให้เปลี่ยนแปลงเป็นอารมณ์ในทางดีก่อน เช่น โกรธ เสียใจ หรืออิจฉาริษยา เป็นต้น ลักษณะความต้องการทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ลักษณะทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย คือ ตื่นเต้นตกใจง่าย โกรธง่าย กลัวที่จะต้องอยู่ตามลำพังคนเดียว เด็กวัยนี้มีอารมณ์ที่เห็นอกเห็นใจผู้อื่น ต้องการความรักและความเอาใจใส่จากผู้ใหญ่ ซึ่งความต้องการทางอารมณ์ของเด็กในวัยนี้จะออกมาในลักษณะดังต่อไปนี้

1. ต้องการที่จะระบายอารมณ์อย่างอิสระและเปิดเผย
2. ต้องการความรักและความใกล้ชิดผูกพัน
3. ต้องการความรักจากครูเหมือนกับครูเป็นตัวแทนของพ่อแม่
4. ต้องการให้ผู้ใหญ่ช่วยเหลือ เมื่อตนเองเกิดความกลัว
5. ไม่ชอบให้ใครขัดใจ

2.4.4 ทฤษฎีพัฒนาการทางด้านสติปัญญา

³⁰Hurlock, อ่างใน เรื่องเดียวกัน ,หน้า 310.

ตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ เพียเจท์³¹ กล่าวว่า ปัญหาเกิดจากการที่เด็กจัดกระทำกับวัตถุ คน สิ่งแวดล้อม ปัญหาเกิดจากการสร้างขึ้นเองภายใน จากการจัดกระทำเองของผู้เรียน ซึ่งสำหรับเด็กอนุบาลแล้วการจัดกระทำวัตถุที่เกิดขึ้นบ่อยที่สุดมักจะทำผ่านการเล่นซึ่งในเรื่องที่เป็นไปตามพัฒนาการตามลำดับขั้น ได้อธิบายในเรื่องพัฒนาการการเล่นของเด็กนั้นแบ่งออกได้ 3 ช่วง คือ

1. การเลียนแบบและการฝึกฝนนับเป็นการเล่นแบบแรกของเด็ก จะเป็นในช่วงขั้นพัฒนาการการใช้ประสาทสัมผัสและกลไกทางร่างกาย คือ ขั้นรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสเป็นช่วงแรกเกิดถึง 2 ปี ความคิดเด็กวัยนี้ขึ้นกับการรับรู้และการกระทำเด็กยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง และยังไม่สามารถเข้าใจความคิดเห็นของผู้อื่น จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดมีความคิดรวบยอดในเรื่องความจริง และสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นได้อย่างไรในช่วงนี้เด็กจะไม่รู้ว่าวัตถุจะยังคงอยู่แม้ว่าจะมองไม่เห็นวัตถุชิ้นนั้นในสายตาแล้ว เด็กทารกจะเลียนแบบเสียงและการกระทำของคนหรือสัตว์ที่เขาพบในสิ่งแวดล้อมรอบตัวในขณะที่เด็กสำรวจ การที่เด็กได้ฝึกซ้ำ เช่น จากการใช้ดีโมบายในเปลเพื่อทำให้มันเคลื่อนไหว การต่อไม้บล็อก หรือการหยิบแทงไม้เสียบลงไปในแจกัน จะนำไปสู่กาได้พบกับสิ่งลึกลับสำหรับเด็กซึ่งนอกจากนี้ยังนำไปสู่การพัฒนากล้ามเนื้อของร่างกาย จนเมื่อเด็กโตขึ้น กล้ามเนื้อใหญ่ของเด็กก็จะพัฒนาขึ้นจากการฝึกฝนผ่านการเดิน ปีน จากการเล่นกับของเล่นที่ต้องใช้การดึงและดัน

2. การเล่นสมมติเชิงสัญลักษณ์

การเล่นลักษณะนี้เกิดขึ้นเมื่ออายุประมาณ 2 ปี ขึ้นไปจนอายุประมาณ 6 ปีซึ่งอยู่ในช่วงของวัยในขั้นก่อนปฏิบัติการคิด ความคิดของเด็กวัยนี้ยังขึ้นกับการรับรู้ของตนเองเป็นส่วนใหญ่ ยังไม่สามารถที่จะใช้เหตุผลอย่างลึกซึ้งหรือเรื่องที่เป็นนามธรรม แต่สามารถเรียนรู้และใช้สัญลักษณ์จากสถานการณ์ที่เป็นกายภาพได้

3. เกมที่มีกฎกติกาต่าง ๆ

เกมเป็นการเล่นที่เกิดขึ้นประมาณอายุ 7 ปี ซึ่งเริ่มเข้าสู่ขั้น Concrete Operations ที่เด็กจะเริ่มเปลี่ยนจากการเล่นสมมติไปสู่การเล่นเกมกระดานแบบต่าง ๆ เพราะเด็กสามารถเริ่มคิดเป็นเหตุเป็นผลขึ้น สามารถเข้าใจและยอมรับกฎกติกาว่ากฎมีความคงที่ไม่ควรมีการถูกปรับเปลี่ยน

³¹Piaget, เพียเจท์, อังใน กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2541), หน้า 38.

ทิสนา แชมมณี เรียกว่า เป็นการคิดระดับสูงได้แก่

- การคิดกว้าง คือ คิดได้หลายด้าน หลายแง่ หลายมุม
- การคิดลึกซึ้ง คือ คิดให้เข้าใจถึงสาเหตุที่มา และความสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่ซับซ้อนที่ส่งผลต่าง ๆ รวมทั้งคุณค่าความหมายที่แท้จริงของสิ่งนั้น
- การคิดไกล คือ การประมวลข้อมูลในระดับกว้าง และระดับลึกเพื่อทำนายสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และการคิดอย่างมีเหตุผลคือ การคิดโดยใช้หลักเหตุผลแบบนิรนัย หรืออุปนัย³² แบกเลย์ และเชลลี พบว่าการเล่นสมมติแทนค่าด้วยการแทนค่าสัญลักษณ์ยังสามารถเกิดขึ้นกับเด็กที่อายุเกิน 3 ปี จนถึงวัยช่วง 6 – 7 ปี ที่เด็กยังมีการหาของมาแทนค่าในการเล่น ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับเด็กที่เล่นกับของเล่นที่มีการแปลงกายเช่นของเล่นที่สามารถนำมาแปลงร่างจากรถมาเป็นหุ่นยนต์ได้ จะพบว่าเด็กที่เล่นด้วยการแทนค่าวัตถุจะมีลักษณะการเล่นทางสังคม และการเล่นแทนค่าด้วยสัญลักษณ์มากกว่า³³

ทิสนา แชมมณี กล่าวว่า เด็กวัยนี้มีลักษณะการคิดตามพัฒนาการการคิดในระดับพื้นฐานได้แก่การคิดคล่อง คือ กล้าที่จะคิดและมีความคิดหลังไหลออกมาได้ต่อเนื่องและรวดเร็ว การคิดหลากหลาย คือ การคิดให้ได้ความหลาย ๆ ลักษณะ / ประเภท / รูปแบบ ฯลฯ การคิดละเอียด เพื่อให้ได้ข้อมูลอันจะส่งผลให้ความคิดมีความรอบคอบมากยิ่งขึ้น การคิดให้ชัดเจน คือ มีความคิดเข้าใจในสิ่งที่คิด สามารถอธิบายขยายความได้ด้วยคำพูดของตนเอง³⁴

วอกอสกี เป็นนักจิตวิทยาชาวรัสเซีย ซึ่งให้เห็นถึงปฏิสัมพันธ์สังคมวัฒนธรรม ในการพัฒนาทางสติปัญญาของเด็ก แนวคิดของเขาจะผสมผสานระหว่างทฤษฎีของพัฒนาการทางด้านสติปัญญา และทฤษฎีการพัฒนาทางด้านสังคม โดยเขาเชื่อว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่ทำให้มนุษย์ที่สมบูรณ์นั้น นับตั้งแต่ ความคิดรวบยอด ภาษา การทำตามความสมัครใจและเหตุผล ความเจริญพัฒนาขึ้นมาจากปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เด็กจะเป็นผู้จัดการความคิดอย่างเป็นระบบทั้งนี้ โดยการใช้เครื่องมือและสื่อสารทางภาษาของแต่ละวัฒนธรรมเพื่อที่จะสื่อถึงคุณค่าของความหมายในการเรียนรู้ การแสดงออกและการถ่ายทอดความรู้ต่อนักคิดในการซึมซับแนวความคิดของบุคคลอื่น ๆ ในสังคมโดยรวม ทำให้ศักยภาพระดับสติปัญญาของเด็กเจริญงอกงามมีความพร้อมท่ามกลางบริบทของ

³²Piaget, J., อ้างใน เรื่องเดียวกัน, หน้า 38.

³³Bagley & Chaille , เรื่องเดียวกัน, หน้า 40.

³⁴ทิสนา แชมมณี, การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ : องค์ความรู้จากการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ, 2548), หน้า 40.

สังคม อย่างไรก็ตามเด็กจะไม่สามารถพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถต่าง ๆ ด้วยตนเองโดยปราศจากข้อแนะนำ ซึ่งแนะนำจากผู้ใหญ่หรือกลุ่มเพื่อน อันจะเป็นหนทางในการพัฒนาทักษะของเด็ก โดยเฉพาะ³⁵

บรูเนอร์ กล่าวว่า การที่คนเราจะเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นต้องใช้หลักสูตรให้เหมาะสม และสอดคล้องกับความเจริญงอกงามทางสติปัญญาเด็ก และไม่เห็นด้วยกับคำกล่าวที่ว่า จะต้องจัดสอนวิชาใดวิชาหนึ่งให้เฉพาะเด็กที่เรียนในชั้นระดับสูงเท่านั้น เพราะวิชานั้นยากเกินความสามารถของเด็กในระดับต่ำ และได้ยืนยันว่า “พื้นฐานบางอย่างของแต่ละวิชาสามารถจะสอนให้กับเด็กคนใดคนหนึ่งได้ ไม่ว่าจะมียุอยู่ในชั้นใด ๆ ก็ตาม” เขาใช้เหตุผลในข้อดังกล่าวไว้ว่า เด็กแต่ละคนมีลักษณะสำคัญประการหนึ่งคือ จะเกิดความคิดรวบยอดหรือการติดต่อสิ่งรอบ ๆ ตัวด้วยการจัดระเบียบโครงร่างต่าง ๆ ขึ้นมาด้วยตนเองด้วยเหตุนี้ถ้าหากครูได้เข้าใจธรรมชาติของการแสดงความคิดรวบยอดต่อสิ่งรอบ ตัวของเด็กก็ย่อมจะเป็นพื้นฐานสำคัญเบื้องต้นที่ครูจะนำมาใช้ในการเริ่มสอนความรู้ใหม่ ๆ ให้สอดคล้องกับความคิดข้างต้นได้³⁶

2.5 การจัดประสบการณ์เตรียมความพร้อมเด็กเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย

2.5.1 ด้านบุคลากร

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และมีแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 4 ให้คำจำกัดความคำว่าครูและอาจารย์ คือ ครู หมายความว่า บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอน และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีต่างๆ ในสถานศึกษา ทั้งของรัฐและเอกชนอาจารย์ หมายความว่า บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและการวิจัยในสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษา ระดับปริญญาของรัฐและเอกชนการดำเนินงาน การพัฒนาสรรหาบุคคลให้มีความรู้เกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัยตามแผนพัฒนาบุคลากรเพื่อนำมาบริหารบุคลากรสำหรับการศึกษาของสถานศึกษาปฐมวัย ที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ

³⁵Vygotsky, อังใน ลัดดา พงษ์แก้ว, “ปัญหาการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมเด็กปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษาสระแก้ว เขต 1”, งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), 2551, หน้า 18.

³⁶Bruner, อังใน ประสาท อิศรปริดา, สารัตถะจิตวิทยาการศึกษา, (กาฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์, 2546), หน้า 133-135.

การศึกษาปฐมวัย และผู้บริหารให้การสนับสนุนในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามเกณฑ์ การศึกษาของสำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น

สุรางค์ ไคว้ตระกูล พูดถึง บุคลิกภาพของครู ว่า ครูแต่ละคนเป็นเอกลักษณ์บุคคลมีเอกลักษณ์ ตนเอง ดังนั้นครูจึงมีความแตกต่างระหว่างบุคคลเหมือนนักเรียน การตัดสินใจของครูเกี่ยวกับการ สอนขึ้นกับทัศนคติความคาดหวังของครูที่มีต่อนักเรียนนอกจากนี้ การจัดห้องเรียนก็ขึ้นกับ บุคลิกภาพของครู และทัศนคติต่อการเป็นครู ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน และครูขึ้นกับบุคลิกภาพ ของครูและนักเรียนอาชีพครูเป็นอาชีพที่ต้องเผชิญกับบุคคลทั่วไปอยู่ตลอดเวลา ทั้งเพื่อนครูและ บุคลากรในหน่วยงาน ผู้ปกครองนักเรียน ประชาชนในท้องถิ่น และนักเรียนในโรงเรียน โดยเฉพาะ ลูกศิษย์ที่ต้องสอนอยู่เป็นประจำแล้วยังต้องพบปะกันตลอดเวลา ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับบุคคล ดังกล่าวจึงเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตในการประกอบอาชีพของครูด้วย ดังนั้นการพูดกิจกรรมรายท การแต่งกาย การวางตัว การยิ้มแย้มแจ่มใส ตลอดจนการแสดงออกทางความคิด อันเป็นสิ่งที่ครูแสดง ออกให้ผู้อื่น ได้เห็น ได้สัมผัสนั้น ย่อมเป็นวิถีที่ครูต้องพยายามพัฒนาให้ดีขึ้น จึงกล่าวได้ว่า บุคลิกภาพเป็นคุณลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ การมีบุคลิกภาพดี เรียกว่ามีภูมิฐานนั่นเอง ครู ต้องเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมและมีบุคลิกภาพดี ทั้งนี้เพราะครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ และชุมชนอีกด้วย ครูเป็นต้นแบบที่นักเรียนจะใช้เป็นแบบอย่างหรือเป็นเยี่ยงอย่าง

นอกจากนี้บุคลิกภาพของครูยังมีส่วนอย่างมา ให้การดำเนินอาชีพครูประสบความสำเร็จ เป็นที่เคารพของศิษย์เป็นที่นับถือของชุมชน³⁷

ธีรศักดิ์ อัครบวร กล่าวว่าบุคลิกภาพมีความสำคัญต่อครูดังนี้

1. ช่วยให้ผู้ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมและบุคคลอื่น ๆ ได้ดี บุคลิกภาพเป็นลักษณะ เฉพาะตัวที่บุคคลแสดงออกให้ปรากฏแก่ผู้พบเห็น ครูผู้มีบุคลิกภาพดีย่อมได้เปรียบในการสมาคม กับบุคคลทั่วไปโดยเฉพาะศิษย์และผู้ปกครอง

2. เพื่อเป็นแบบอย่างให้แก่ศิษย์และบุคคลทั่วไปได้ บุคลิกภาพที่ดีของบุคคลบางคน เช่น ความซื่อสัตย์ ความเที่ยงธรรม ลักษณะการเดิน และลีลาการพูด เป็นต้น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้สามารถนำไปเป็นแบบอย่างให้ศิษย์นำไปเป็นแบบเพื่อฝึกฝนได้³⁸

³⁷สุรางค์ ไคว้ตระกูล, บุคลิกภาพของครู, วันที่ค้นข้อมูล, สืบค้นจาก

<http://www.google.co.th/suebwongsaeng.blogspot.com>

³⁸ธีรศักดิ์ อัครบวร, บุคลิกภาพของครูปฐมวัย, สืบค้นจาก

<http://www.google.co.th/suebwongsaeng.blogspot.com>, หน้า 100-139

จรรยาบรรณครู 9 ประการ

1. ครูต้องรักและเมตตาศิษย์ โดยให้ความเอาใจใส่ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนแก่ ศิษย์โดยเสมอหน้า
2. ครูต้องอบรม สั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริมความรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้อง ดีงามให้เกิดแก่ศิษย์อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ
3. ครูต้องประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ทั้งทาง กาย วาจา และจิตใจ
4. ครูต้องไม่ทำตนเป็นปฏิบัติยกย่อง ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์
5. ครูต้องไม่แสวงหาประโยชน์ อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ และไม่ใช้ให้ศิษย์กระทำการใด ๆ อันเป็นการหาประโยชน์ให้แก่ตนโดยมิชอบ
6. ครูย่อมพัฒนาตนเอง ทั้งในด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาการทางวิชาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ
7. ครูย่อมรักและศรัทธาในวิชาชีพครู และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครู
8. ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลครูและชุมชนในทางสร้างสรรค์
9. ครูพึงประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย

ครูดิตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูนั้นสามารถสรุปคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูปฐมวัย หรือผู้ดูแลเด็ก ได้ดังต่อไปนี้

1. ครูต้องมีจิตวิญญาณ อุดมการณ์การเป็นครูที่ดี กล่าวคือ การจะเป็นครู ผู้ดูแลเด็กที่ดีนั้น อันดับแรกครูหรือผู้ดูแลเด็กต้องมีใจรัก ศรัทธาในวิชาชีพของตน
2. ครูต้องมีความรู้ดี ครูปฐมวัย หรือผู้ดูแลเด็กต้องมีความรู้ดีในทางการศึกษาปฐมวัยทั้งด้านการสอน และหน้าที่งานครู ความรู้ด้านการสอน เช่น จิตวิทยาพัฒนาการ การวางแผนการสอน จัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย การผลิตสื่อของเล่น และการสังเกตและประเมินพัฒนาการเด็ก ส่วนความรู้ด้านหน้าที่งานครู เช่น การจัดตกแต่งห้องเรียนสภาพแวดล้อมต่างๆ การจัดทำแผนการสอน การทำเอกสารธุรการชั้นเรียน ทักษะการทำงานร่วมกับผู้ปกครองและชุมชน เพราะการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยจะต้องใช้ความรู้เฉพาะทางสาขาวิชาปฐมวัย ดังนั้นถ้าครูหมั่นศึกษาหาความรู้พัฒนาตนเองอยู่เสมอให้มีความรู้ความเข้าใจดีในสาขาวิชาชีพครูปฐมวัย ก็จะประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอน

3. ครูต้องมีเจตคติที่ดี กล่าวคือ ครู ผู้ดูแลเด็กต้องมีเจตคติที่ดีต่อตัวนักเรียน และผู้ปกครอง ชุมชน ครูผู้ดูแลเด็กต้องเป็นผู้พยายามเข้าใจถึงธรรมชาติ ความต้องการและความสามารถของนักเรียน ที่แตกต่างกัน ยอมรับฟังความคิดเห็น ความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน

4. ครูต้องมีความสามารถในการการสอนดี กล่าวคือ ครูที่ดีจะต้องสามารถสอนทั้งด้านวิชาความรู้ และคุณธรรมจริยธรรม ครูจะต้องเข้าใจธรรมชาติและความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัย และมีความสามารถหาเทคนิค วิธีการ ปรับประยุกต์ใช้นวัตกรรมเทคโนโลยี และวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยสอดคล้องคุณธรรมจริยธรรมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม ให้สอดคล้องกับธรรมชาติและ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก ภายใต้วงแวดล้อม บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่

5. ครูต้องมีบุคลิกภาพดี ครูผู้ดูแลเด็กควรมีบุคลิกภาพดี ในด้านต่อไปนี้

5.1 การแต่งกาย ครูผู้ดูแลเด็กต้องแต่งกายให้สะอาดสุภาพเรียบร้อย สวยงามและเหมาะสมกับการเป็นครู

5.2 กิริยาท่าทาง ครูผู้ดูแลเด็กต้องมีกิริยาท่าทางที่สง่าผ่าเผย สุภาพเรียบร้อย มีมารยาทเหมาะสมตามกาลเทศะ

5.3 การพูดจา ครูผู้ดูแลเด็กต้องเป็นคนี่พูดจาสุภาพอ่อนหวาน ชัดเจน ใช้ภาษาถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะ

5.4 อารมณ์ครูผู้ดูแลเด็กต้องมีสุขภาพทางจิตทางอารมณ์ที่ดีงานครูเป็นงานที่ต้องอดทนหากสุขภาพทางจิตของครูไม่ดีย่อม จะเกิดอารมณ์โกรธซึ่งจะเป็นผลร้ายทางด้านจิตใจต่อตนเองและศิษย์ของตัวเองด้วย ครูจึงจำเป็นต้องมีสุขภาพทางจิตที่ดีควบคุมอารมณ์ของตนเองได้อย่างดี ร่าเริงแจ่มใสเสมอ มีความอดกลั้น ไม่เป็นคนโกรธง่ายดูแก่อำนาจโทสะและใจเย็น

6. ครูต้องมีความประพฤติดี ครูผู้ดูแลเด็กต้องมีความประพฤติที่ดี ทั้งในด้านการดำเนินชีวิต และการทำงาน กล่าวคือ ครูจะต้องเป็นแบบอย่างการดำเนินชีวิตที่เรียบง่ายประหยัด ประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนา ส่วนในด้านการทำงานครูผู้ดูแลเด็กจะต้องเป็นคนที่มีระเบียบวินัย ประพฤติปฏิบัติดีให้เป็นแบบอย่างให้แก่เด็ก และปฏิบัติตามระเบียบวินัยขององค์กรให้ครบถ้วน

7. ครูต้องมีความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพอันดี กับนักเรียน กับคณะครูด้วยกัน กับผู้ปกครอง และกับสังคมภายนอก หน้าทีของครูไม่ใช่เพียงแต่สอนเท่านั้นยังจะต้อง รู้จักสร้างความสัมพันธ์ฉันครูกับศิษย์กับนักเรียน กล่าวคือ นักเรียนให้ความเคารพนับถือด้วยความจริงใจไม่ใช่เพราะเกรงกลัวอำนาจอันไม่เป็นธรรมของครู นอกจากนี้การทำงานย่อมเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่ายเพื่อนร่วมงาน ผู้ปกครองและบุคคลภายนอก ฉะนั้นครูผู้ดูแลเด็กจะต้อง มีทักษะ

ความสามารถในการประสานให้ทุกฝ่ายร่วมมือกันในการพัฒนาเด็กตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง แต่ด้วยจุดหมายเดียวกัน พัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก

8. ครูต้องมีสุขภาพทางกายดี งานครูเป็นงานที่เหนื่อยยาก นอกจากจะต้องสอนในชั้นเรียนแล้ว ยังต้องเตรียมการสอน ตรวจงาน ควบคุมความประพฤตินักเรียน ได้คำแนะนำปรึกษา สิ่งเหล่านี้ต้องการสุขภาพทางกายที่แข็งแรง จึงจะ สามารถดำเนินงานไปได้โดยเรียบร้อย³⁹

เยี่ยมลักษณ์ อุดการณ ได้กล่าวถึงบทบาทของครูปฐมวัย ไว้ ดังนี้

1. บทบาทในการเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็ก
2. บทบาทในการเสริมสร้างบุคลิกภาพและการสร้างสรรค์ให้กับเด็ก
3. บทบาทในการส่งเสริมโภชนาการของเด็ก และการส่งเสริมนิสัยส่วนตัวและสังคมให้แก่เด็กได้อย่างเหมาะสม
4. บทบาทในการส่งเสริมพัฒนาการการใช้กล้ามเนื้อเล็ก รวมทั้งการปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้
5. บทบาทในการส่งเสริมการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อและการทรงตัวให้เหมาะสม เช่น การขึ้น การเดิน การนั่ง การวิ่ง
6. บทบาทในการส่งเสริมความเข้าใจทางภาษา อาจจะจัดกิจกรรมให้เด็กได้แสดงออกโดยอาจจะให้เด็กเล่าเรื่องตนเอง
7. บทบาทในการติดต่อหรือปฏิสัมพันธ์กับพ่อแม่ผู้ปกครองของเด็ก สรุปความหมายของครู หมายถึง ผู้ที่มีหน้าที่หลักทางด้านการศึกษาการสอนเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และสามารถถ่ายทอดความรู้สาขาใดสาขาหนึ่ง ไปสู่ศิษย์ โดยการหล่อหลอมให้ศิษย์เกิดความเจริญงอกงามทั้งความรู้และจิตใจ⁴⁰

2.5.2. ด้านงบประมาณ

การดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดเตรียมงบประมาณเฉพาะสำหรับการจัดการศึกษาปฐมวัย ทั้งค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างอาคาร สนามและอุปกรณ์ ค่าตอบแทนของบุคลากรของโรงเรียนให้มีความพร้อมเพื่อใช้ในการบริหารการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพ พ.ร.บ.การศึกษา

³⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 139.

⁴⁰ เยี่ยมลักษณ์ อุดการ, การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย, (โปรแกรมวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเชียงใหม่, 2542), หน้า 69.

แห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 10 กำหนดว่า การจัดการศึกษาต่อ จัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และในมาตรา 60 กำหนดให้รัฐจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับการศึกษา (1) จัดสรรเงินอุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลที่เหมาะสมแก่ผู้เรียน การศึกษาภาคบังคับและการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่จัดโดยรัฐและเอกชนให้เท่าเทียมกัน

การจัดงบประมาณของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 รัฐประกาศนโยบายที่ชัดเจนที่จะสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยถือเป็นการลงทุนที่สำคัญ เด็กปฐมวัย 3-5 ปี ได้รับการเลี้ยงดูที่ถูกต้อง โดยพ่อแม่ ผู้ปกครองที่มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็ก ได้รับการบริการที่ถูกต้อง ครูและผู้ดูแลเด็กที่มีคุณภาพอย่างเป็นระบบต่อเนื่องทุกส่วนของสังคมตั้งแต่ครอบครัว ชุมชน หน่วยงานของรัฐ สื่อมวลชนและสถาบันต่าง ๆ ต้องตระหนักถึงความสำคัญเห็นความจำเป็นในการวางรากฐานที่มั่นคงต่อชีวิตและกำหนดมาตรฐานของการพัฒนาเด็กปฐมวัย 3 - 5 ปี ต้องมีประเมินผลการดำเนินงานทุกปี⁴¹

รัฐบาลได้จัดสรรเงินอุดหนุนเป็นรายหัวเป็นค่าใช้จ่ายพื้นฐานเป็นเงิน 1,700 บาท/คน/ปี และตามความแตกต่างในคุณลักษณะของโรงเรียนขนาดและที่ตั้งเช่น โรงเรียนอนุบาลต้นแบบ โรงเรียนอนุบาลเครือข่าย เงินอุดหนุนเป็นค่าอาหารกลางวันคนละ 13 บาท / วัน จำนวน 200 วัน และอาหารเสริมนม โครงการเรียนฟรี 15 ปีอย่างมีคุณภาพซึ่งจัดให้ทั้งหมด 3 รายการคือ ค่าเครื่องแบบนักเรียนคนละ 300 บาท/ปี/คน ค่าอุปกรณ์การเรียน 100 บาท / คน / ปี และค่ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนคนละ 215 บาท/คน/ปี โดยจัดสรรให้เท่ากันทั้งโรงเรียนของรัฐและเอกชน

จากแนวคิดด้านการจัดสรรงบประมาณดังกล่าว สรุปได้ว่า การบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพนั้น หน่วยงานต่าง ที่เกี่ยวข้องจะต้องสนับสนุนงบประมาณเพื่อใช้จ่ายในการจัดการศึกษาปฐมวัยให้เพียงพอต่อความต้องการ นอกจากนี้ โรงเรียนจะต้องบริหารงบประมาณให้เป็นระบบ โดยใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2.5.3 ด้านการจัดประสบการณ์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 : 31 ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กก่อนประถมศึกษาว่า มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะเด็กวัยแรกเกิดถึง 6 ปี ป็นระยะที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัด

⁴¹กระทรวงศึกษาธิการ, ยุทธศาสตร์การพัฒนาลูกเล็ก 3-5 ปี : การอุดหนุนค่าใช้จ่าย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2547), หน้า 33.

กิจกรรมที่เหมาะสมให้กับเด็กเพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน ดังนั้นการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา จึงควรยึดหลักการดังนี้

1. กิจกรรมที่จัดควรคำนึงถึงตัวเด็กเป็นสำคัญ เด็กแต่ละคนมีความสนใจแตกต่างกันจึงควรจัดให้มีกิจกรรมหลายประเภทที่เหมาะสมกับวัย ตรงกับความสนใจและความต้องการของเด็ก เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสเลือกตามความสนใจและความสามารถ

2. กิจกรรมที่จัดควรมีทั้งกิจกรรมที่ให้เด็กทำเป็นรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ควรเปิดโอกาสให้เด็กริเริ่มกิจกรรมด้วยตนเองตามความเหมาะสม

3. กิจกรรมที่จัดควรมีความสมดุลคือให้มีทั้งกิจกรรมในห้องและกิจกรรมนอกห้องเรียน กิจกรรมที่ต้องเคลื่อนไหวและสงบกิจกรรมที่เด็กริเริ่มและครูริเริ่ม

4. ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมควรเหมาะสมกับวัย มีการยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็ก เช่น วัย 3 ขวบ มีความสนใจช่วงสั้นประมาณ 8 นาที วัย 4 ขวบ มีความสนใจอยู่ได้ประมาณ 12 นาที วัย 5 ขวบ มีความสนใจอยู่ได้ประมาณ 15 นาที

กิจกรรมที่จัดควรเน้นให้สื่อของจริงให้เด็กได้มีโอกาสสังเกต สำรวจ ค้นคว้า ทดลอง แก้ปัญหาด้วยตนเอง มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น ๆ และผู้ใหญ่

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้เสนอแนะการจัดกิจกรรม ให้จัดเป็นประจำทุกวันคือ

1. กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะ โดยใช้เสียงเพลง คำคล้องจอง เครื่องเคาะจังหวะและอุปกรณ์อื่นๆ มาประกอบการเคลื่อนไหว เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ เรียนรู้จังหวะและควบคุมการเคลื่อนไหวของตนเองได้

1.1 จุดประสงค์

- 1.1.1 พัฒนาอวัยวะทุกส่วนให้มีความสัมพันธ์ในขณะเคลื่อนไหว
- 1.1.2 ให้เกิดความสุขสนุกสนาน ผ่อนคลายความตึงเครียดทั้งร่างกายและจิตใจ
- 1.1.3 ฝึกให้เกิดทักษะในการฟังดนตรี หรือจังหวะต่าง ๆ
- 1.1.4 พัฒนาภาษา ฝึกฟังคำสั่ง ข้อตกลงและปฏิบัติตามได้
- 1.1.5 ฝึกความจำและเสริมสร้างประสบการณ์
- 1.1.6 พัฒนาด้านสังคม การปรับตัวและความร่วมมือในกลุ่ม
- 1.1.7 ส่งเสริมการกล้าแสดงออก ความเชื่อมั่นในตนเอง และความคิดริเริ่ม

สร้างสรรค์

1.1.8 ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี⁴²

1.2 แนวการจัดกิจกรรม

1.2.1 การเตรียมร่างกาย วิธีการฝึกการเตรียมร่างกายมี 3 ขั้นตอนคือ

1.2.1.1 ให้รู้จักส่วนต่าง ๆ ของร่างกายว่าชื่ออะไร อยู่ตรงไหนและมีส่วนใดบ้างที่เคลื่อนไหวได้มากน้อยอย่างไร

1.2.1.2 ขณะที่เคลื่อนไหว ควรฝึกให้เด็กรู้ตัวตลอดเวลาว่าร่างกายของตนส่วนใดกำลังทำอะไรอยู่

1.2.1.3 ฝึกให้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายมีความคล่องตัวและขยับเขยื้อนตามคำสั่งได้รวดเร็ว

1.2.2 ตัวอย่างการฝึกเตรียมร่างกาย

1.2.2.1 ให้เด็กแตะสัมผัสส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เช่น ศีรษะ คอ ไหล่ สะโพก ฯลฯ โดยครูบอกให้เด็กได้รู้จักชื่อและสามารถชี้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายว่ามีอะไรบ้าง

1.2.2.2 ให้เด็กลองสำรวจร่างกายดูว่าส่วนใดเอนเอียง โค้งงอ เหวียง หมุน กวัดแกว่งได้มากน้อย เพียงใด

1.2.2.3 ให้เด็กชี้เร็ว ๆ ตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกายทีละส่วน เช่น แขน ขา ข้อศอก ข้อมือ ตา จมูก เข่า ฯลฯ และให้ลองขยับเขยื้อนดูทีละส่วน

1.2.2.4 ให้เด็กหาพื้นที่ให้ตัวเองและลองจัดทำทาง โดยเน้นให้จัดแขน ขา หรือลำตัวส่วนใด ส่วนหนึ่ง แล้วอยู่นิ่งในท่านั้นสลับกันไป

1.2.3 การเคลื่อนไหวพื้นฐาน การเคลื่อนไหวพื้นฐานแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.2.3.1 การเคลื่อนไหวอยู่กับที่ ได้แก่ การเคลื่อนไหวส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย ณ จุดใดจุดหนึ่งโดยร่างกายจะไม่เคลื่อนออกไปจากจุดนั้นเลย

1.2.3.2 การเคลื่อนไหวที่เคลื่อนที่ ได้แก่ การเคลื่อนที่จากที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่ง ได้แก่ การเดิน การวิ่ง การกระโดด ฯลฯ

1.2.4 การเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์

การเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ สามารถฝึกได้โดยใช้กิจกรรมดังต่อไปนี้

1.2.4.1 ให้เด็กแสดงท่าเลียนแบบหรือสมมติง่าย ๆ

⁴²กระทรวงศึกษาธิการ, การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2540), หน้า 31-35.

1.2.4.2 ให้แสดงความรู้สึกด้วยท่าทางและสีหน้า เช่น โกรธ ดีใจ เสียใจ หรือท่าทางสัมผัสของที่ร้อน เย็น หนัก เบา ฯลฯ

1.2.4.3 ให้เด็กเคลื่อนไหวอย่างอิสระในลักษณะต่าง ๆ กัน เมื่อได้ยินสัญญาณหยุดให้ทำท่าทางต่าง ๆ ตามที่กำหนด

1.2.4.4 ฝึกหัดให้เล่นตามจินตนาการ ด้วยการเล่าเรื่องให้ฟัง แล้วให้เด็กจินตนาการเคลื่อนไหวตามเนื้อเรื่องนั้น ๆ

1.2.4.5 ใช้วัสดุหรืออุปกรณ์บางชนิดประกอบการเคลื่อนไหว เช่น เชือก แถบผ้า ผ้าเช็ดหน้า ผ้าพันคอ ริบบิ้น กระดาษหนังสือพิมพ์ เก้าอี้ ฯลฯ

2. กิจกรรมสร้างสรรค์

กิจกรรมสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่ช่วยเด็กให้แสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการ โดยใช้ศิลปะ เช่น การวาดภาพระบายสี การปั้น การฉีก – ตัด ปะ การพิมพ์ภาพ การร้อย การประดิษฐ์ หรือวิธีการอื่นที่เด็กได้คิดสร้างสรรค์และเหมาะสมกับพัฒนาการ เช่น การเล่นพลาสติกสร้างสรรค์ การสร้างรูปจากกระดานปักหมุด ฯลฯ

2.1 จุดประสงค์

ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการ

2.1.1 ให้เกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ผ่อนคลายความเครียด

2.1.2 ส่งเสริมการใช้กล้ามเนื้อมือและพัฒนาประสาทสัมผัสขั้นหยาบ มือกับตา

2.1.3 ส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา

2.1.4 ฝึกทักษะการสังเกต การคิด และการแก้ปัญหา

2.1.5 ส่งเสริมการแสดงออก และมีความมั่นใจในตนเอง

2.1.5.1 ส่งเสริมให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น

2.1.5.2 ส่งเสริมการปรับตัวในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

2.1.5.3 ส่งเสริมคุณธรรมในด้านความอดทน การรอคอย ความ

เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความรับผิดชอบ และความมีวินัย

2.2 แนวการจัดกิจกรรม

2.2.1 การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ ควรจัดให้เด็กทำทุกวัน โดยอาจจัดวันละ 3- 5 กิจกรรมให้เด็กเลือกทำอย่างน้อย 1- 2 กิจกรรม ตามความสนใจดังตัวอย่างการดำเนินการดังนี้

2.2.1.1 เตรียมจัดโต๊ะและวัสดุอุปกรณ์ให้พร้อมโดยอาจมอบหมายให้เด็กรับผิดชอบ ช่วยจัดในแต่ละวัน ตัวอย่างการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ใน 1 วัน เช่น

กิจกรรมที่ 1 ปั้นดินน้ำมัน / ดินเหนียว – แป้งโดว์

กิจกรรมที่ 2 วาดภาพระบายสีด้วยสีเทียน

กิจกรรมที่ 3 วาดภาพด้วยสีน้ำ

กิจกรรมที่ 4 ฉีกปะกระดาษ

กิจกรรมที่ 5 ประดิษฐ์เศษวัสดุ

หรืออาจจัดเพิ่มกิจกรรมการเล่นเครื่องเล่นสัมผัส และกิจกรรมสร้างสรรค์

อื่น ๆ

2.2.1.1 สร้างบรรยากาศในการทำกิจกรรมให้มีความสดชื่นแจ่มใส และมีอิสระให้เด็กเลือกทำกิจกรรมอย่างมีระเบียบ โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ เช่น ใช้คำถาม / สนทนา

2.1.1.2 ให้เด็กเลือกทำกิจกรรมอย่างอิสระตามความสนใจของตน อย่างน้อย 1 – 2 กิจกรรม

2.1.1.3 การเปลี่ยน / หมุนเวียนการทำกิจกรรม ครูต้องกำหนดข้อตกลงกับเด็กว่าในกรณีที่โต๊ะ / กลุ่มใดมีเด็กครบหรือเต็มตามจำนวนที่กำหนดหรือจัดไว้แต่เด็กสนใจที่จะทำกิจกรรมนั้นบ้างเด็กจะต้องคอยจนกว่าจะมีที่ว่าง หรือให้เด็กเล่นในมุมเล่นก่อน เมื่อมีที่ว่างจึงจะสามารถเข้าทำกิจกรรมสร้างสรรค์ที่ตนสนใจได้

2.1.1.4 กิจกรรมใดเป็นกิจกรรมใหม่สำหรับเด็ก ครูควรแนะนำอุปกรณ์และวิธีใช้ เช่น การละเลงสีด้วยนิ้วมือ ซึ่งจะต้องใช้น้ำทาโต๊ะแล้วทาบกระดาษลงไป (เพื่อกันไม่ให้กระดาษเลื่อนไปมา) ตักแป้งที่ผสมสีลงบนกระดาษ ใช้ส่วนต่าง ๆ ของมือ เช่น นิ้วมือ ฝ่ามือ สันมือ ฯลฯ วาดแป้งเป็นรูปต่าง ๆ และควรแนะนำให้เด็กสวมพลาสติกกันเปื้อนเพื่อไม่ให้เลอะเทอะเสื้อผ้า

2.1.1.5 ขณะเด็กทำกิจกรรมครูต้องคอยดู ชี้แนะหรือให้คำปรึกษาเมื่อเด็กต้องการ ครูไม่ควรบอกหรือสั่งให้เด็กทำตามความคิดเห็นของครู หรือให้ทำกิจกรรมเหมือนกันหมดทั้งห้อง และต้องคอยให้กำลังใจแก่เด็ก อย่าติเตียนจนเด็กหมดกำลังใจ

2.1.1.6 ควรกระตุ้นให้เด็กรู้จักคิดแก้ปัญหา เช่น พบว่าเด็กวาดภาพรถยนต์ ไม่มีล้อแทนที่ครูจะบอกให้เด็กเติมล้อรถ ครูอาจใช้คำถามว่า รถคันนี้จะแล่นได้อย่างไร การถามเช่นนี้จะช่วยให้เด็กคิด และพบคำตอบด้วยตนเอง

2.1.1.7 เมื่อทำงานเสร็จหรือหมดเวลา ต้องให้เด็กเก็บวัสดุ เครื่องมือ เครื่องใช้ เข้าที่และดูแลทำความสะอาดห้องเรียนให้เรียบร้อยทุกครั้ง

2.1.1.8 เมื่อเด็กทำงานเสร็จ อาจให้เด็กเล่า/ อธิบายผลงานของตนเอง ทั้งนี้เพื่อพัฒนาภาษาและทักษะการคิดของเด็ก ถ้าเป็นภาพวาด ครูควรบันทึกเรื่องที่เด็กเล่า และวันที่ทำ

ไว้ด้วย เพื่อทราบความก้าวหน้าและระดับพัฒนาการของเด็ก การเขียนเรื่องที่เด็กเล่า ควรเขียนด้วยตัวบรรจงขนาดตัวหนังสือใหญ่พอที่เด็กจะเห็นลีลาการเขียนที่ถูกต้องเพื่อเด็กมีโอกาสคุ้นเคยกับตัวหนังสือ⁴³

3. กิจกรรมเสรี

กิจกรรมเสรีเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเล่นอิสระตามมุมการเล่นหรือมุมประสบการณ์หรือศูนย์การเรียนรู้ ที่จัดไว้ภายในห้องเรียน เช่น มุมบล็อก มุมหนังสือ มุมวิทยาศาสตร์ มุมธรรมชาติ มุมบ้าน มุมร้านค้า เป็นต้น มุมต่าง ๆ เหล่านี้ เด็กมีโอกาสเลือกเล่นได้อย่างเสรีตามความสนใจและความต้องการของเด็ก ทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มย่อยหนึ่งกิจกรรมเสรี นอกจากให้เด็กเล่นตามมุมแล้ว อาจให้เด็กเลือกทำกิจกรรมที่ครูจัดเสริมขึ้น เช่น เครื่องเล่นสัมผัส กิจกรรมสร้างสรรค์ประเภทต่าง ๆ

3.1 จุดประสงค์

3.1.1 ส่งเสริมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก และการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา

3.1.2 ส่งเสริมพัฒนาการทางด้านภาษา

3.1.3 ส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน

3.1.4 ส่งเสริมให้เด็กพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ

3.1.5 ส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองจากการสำรวจ การสังเกตและการทดลอง

3.1.6 ส่งเสริมให้เด็กรู้จักปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่น รู้จักรอยคอย เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และให้อภัย

3.1.7 ส่งเสริมให้เด็กมีทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์

3.1.8 ส่งเสริมการคิดแก้ปัญหา การคิดอย่างมีเหตุผลเหมาะสมกับวัย

3.1.9 ส่งเสริมให้เด็กรู้จักคิด วางแผน และตัดสินใจในการทำกิจกรรม

3.1.10 ส่งเสริมให้เด็กมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ครู และสิ่งแวดล้อม

3.2 แนวการจัดประสบการณ์

3.2.1 แนะนำมุมเล่นใหม่ ให้เด็กรู้จัก และเสนอแนะวิธีใช้/เล่นเครื่องเล่นบางชนิด เช่น แว็บขยาย เครื่องชั่ง เครื่องเล่นสัมผัสบางชนิดฯ

3.2.2 เด็กและครูร่วมสร้างข้อตกลงเกี่ยวกับการเล่น เช่น

⁴³ กระทรวงศึกษาธิการ, การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2540), หน้า 27-30.

- ไม่นำของเล่นแต่ละมุมมาเล่นปนกัน
- เกือบของเล่นเข้าที่ทุกครั้ง เมื่อจะเปลี่ยนไปเล่นของเล่นชนิดอื่น
- ตกลงสัญญาณ ก่อนหมดเวลาเล่น เพื่อเตรียมเก็บของเข้าที่ เช่น การบอกเตือน

ด้วยวาจา การใช้เพลง ฯลฯ

3.2.3 ครูเปิดโอกาสให้เด็กคิด วางแผนตัดสินใจเลือกเล่นอย่างอิสระในมุมเล่นหรือเลือกทำกิจกรรมที่จัดขึ้นตามความสนใจของเด็กแต่ละคน ขณะเด็กเล่น/ทำงานครูอาจชี้แนะและมีส่วนร่วมในการเล่นกับเด็กได้ หากพบว่าเด็กต้องการความช่วยเหลือและคอยสังเกตพฤติกรรมการเล่นของเด็กพร้อมทั้งจดบันทึกพฤติกรรมที่น่าสนใจเพื่อคิดว่าเด็กมีพัฒนาการแต่ละด้านเป็นอย่างไร⁴⁴

4. กิจกรรมเสริมประสบการณ์

กิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ฝึกการทำงานและอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มทั้งกลุ่มย่อยกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่จัดมุ่งฝึกให้เด็กได้มีโอกาส ฟัง พูด สังเกต คิด แก้ปัญหาใช้เหตุผลและฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน โดยจัดกิจกรรมด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น สนทนา อภิปราย สาธิต ทดลอง เล่นบทบาทสมมติ ร้องเพลง ท่องคำคล้องจอง ศึกษานอกสถานที่ เชิญวิทยากรให้ความรู้ ฯลฯ

4.1 จุดประสงค์

- 4.1.1 ส่งเสริมการใช้ภาษาในการฟัง พูด และการถ่ายทอดเรื่องราว
- 4.1.2 กล้าแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- 4.1.3 ฝึกมารยาทในการฟัง พูด
- 4.1.4 รู้จักแสวงหาความรู้ เกิดการเรียนรู้จากการค้นพบด้วยตนเอง
- 4.1.5 ส่งเสริมการเรียนรู้และทักษะพื้นฐาน
- 4.1.6 ปลูกฝังให้มีคุณธรรม จริยธรรม
- 4.1.7 รู้จักปรับตัวในการเล่น และทำงานร่วมกับผู้อื่น

4.2 แนวการจัดกิจกรรม การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ สามารถจัดได้หลากหลายวิธี

เช่น

⁴⁴ กระทรวงศึกษาธิการ, การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2540), หน้า 24-27.

4.2.1 การสนทนา อภิปราย เป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาในการพูด การฟัง รู้จัก แสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น ซึ่งสื่อที่ใช้อาจเป็นของจริง ของจำลอง รูปภาพ สถานการณ์จำลอง ฯลฯ

4.2.2 การเล่านิทาน เป็นการเล่าเรื่องต่าง ๆ ส่วนมากจะเป็น เรื่องที่เน้นการปลูกฝังให้เด็ก เกิดคุณธรรม จริยธรรม วิธีการนี้จะช่วยให้เด็กเข้าใจ ได้ดีขึ้น ในการเล่านิทานสื่อที่ใช้อาจเป็น รูปภาพ หนังสือนิทาน หุ่น การแสดงท่าทางประกอบการเล่าเรื่อง

4.2.3 การสาธิต เป็นการจัดกิจกรรมที่ต้องการให้เด็กได้สังเกตและเรียนรู้ตามขั้นตอนของ กิจกรรมนั้น ๆ ในบางครั้งครูอาจให้เด็กอาสาสมัครเป็นผู้สาธิตร่วมกับครู เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริง เช่น การเพาะเมล็ด การเป่าลูกโป่ง การเล่นเกมการศึกษา

4.2.4 การทดลอง/ปฏิบัติการ เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เพราะได้ ทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง ได้สังเกตการณ์เปลี่ยนแปลง ฝึกการสังเกต การคิดแก้ปัญหา และส่งเสริม ให้เด็กมีความอยากรู้อยากเห็น และค้นพบด้วยตนเอง เช่น การประกอบอาหาร การทดลอง วิทยาศาสตร์ง่าย ๆ การเลี้ยงหนอนผีเสื้อ การปลูกพืช ฯลฯ

4.2.5 การศึกษานอกสถานที่ เป็นการจัดกิจกรรมที่ทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงอีก รูปแบบหนึ่ง ด้วยการพาเด็กไปทัศนศึกษาสื่อต่าง ๆ รอบโรงเรียน หรือสถานที่นอกโรงเรียนเพื่อ เพิ่มพูนประสบการณ์แก่เด็ก

4.2.6 การเล่นเกมบทบาทสมมติ เป็นการให้เด็กเล่นสมมติตนเองเป็นตัวละครต่าง ๆ ตามเนื้อ เรื่องในนิทาน หรือเรื่องราวต่าง ๆ อาจใช้สื่อประกอบการเล่นสมมติเพื่อสร้างความสนใจ และ ก่อให้เกิดความสนุกสนาน เช่น หุ่นสวมศีรษะ ที่คาดศีรษะ รูปคน และสัตว์รูปแบบต่าง ๆ เครื่อง แต่งกายและอุปกรณ์ของจริงชนิดต่าง ๆ

4.2.7 การร้องเพลง เล่นเกม ท่องคำคล้องจอง เป็นการจัดให้เด็กได้แสดงออกเพื่อความ สนุกสนานเพลิดเพลิน และเรียนรู้เกี่ยวกับภาษาและจังหวะ

5. กิจกรรมกลางแจ้ง

กิจกรรมกลางแจ้งเป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้มีโอกาสออกไปนอกห้องเรียนเพื่อออกกำลังกาย เคลื่อนไหวร่างกายและแสดงออกอย่างอิสระ โดยยึดความสนใจและความสามารถของเด็กแต่ละคน เป็นหลัก กิจกรรมกลางแจ้งที่ครูควรจัดให้เด็กได้เล่นเช่น

5.1 การเล่นเครื่องเล่นสนาม เครื่องเล่นสนาม หมายถึง เครื่องเล่นที่เด็กอาจปีนป่าย หมุน โยก ซึ่งทำออกมาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เครื่องเล่นสำหรับปีนป่าย หรือตาข่ายสำหรับปีนเล่น เครื่อง เล่นสำหรับโยกหรือไถว เช่น ม้าไม้ ชิงช้า ม้านั่งโยก ไม้กระดก ฯลฯ เครื่องเล่นสำหรับหมุน เช่น ม้า

หมุน พวงมาลัยรถสำหรับหมุนเล่น ราวโหนขนาดเล็กสำหรับเด็ก ต้นไม้สำหรับเดินทรงตัว หรือไม้กระดานแผ่นเดียว เครื่องเล่นประเภทล้อเลื่อน เช่น รถสามล้อ รถลากจูง ฯลฯ

5.2 การเล่นทราย ทรายเป็นสิ่งที่เด็ก ๆ ชอบเล่น ทั้งทรายแห้ง ทรายเปียกนำมาทำเป็นรูปต่าง ๆ ได้และสามารถนำวัสดุอื่นมาประกอบการเล่นตกแต่งได้ เช่น กิ่งไม้ ดอกไม้ เป็อกหอย พิมพ์ขนม ที่ตักทราย ฯลฯ ปกติบ่อทรายจะอยู่กลางแจ้ง โดยอาจจัดให้อยู่ใต้ร่มเงาของต้นไม้หรือสร้างหลังคา ทำขอบกั้นเพื่อมิให้ทรายกระจัดกระจาย บางโอกาสอาจพรมน้ำให้ชื้นเพื่อเด็กจะได้ก่อเล่น นอกจากนี้ควรมีวิธีการปิดกั้นมิให้สัตว์เลื้อยลงไปทำความสกปรกในบ่อทรายได้

5.3 การเล่นน้ำ เด็กทั่วไปชอบเล่นน้ำมาก การเล่นน้ำนอกจากสร้างความพอใจและคลายความเครียดให้เด็กแล้วยังทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้อีกด้วย เช่น เรียนรู้ทักษะการสังเกต จำแนกเปรียบเทียบปริมาณ ฯลฯ อุปกรณ์ที่ใส่น้ำ อาจเป็นถังที่สร้างขึ้น โดยเฉพาะหรืออ่างน้ำวางบนขาตั้งที่มั่นคง ความสูงพอที่เด็กจะยืนได้พอดี และควรมีผ้าพลาสติกกันเสื้อผ้าเปียกให้เด็กใช้คลุมระหว่างเล่น

5.4 การเล่นสมมติในบ้านตุ๊กตาหรือบ้านจำลอง เป็นบ้านจำลองสำหรับเด็กเล่นจำลองแบบจากบ้านจริง ๆ อาจทำด้วยเศษวัสดุประเภทผ้าใบ กระสอบป่าน ของจริงที่ไม่ใช่แล้ว เช่น หม้อ เต้า ชาม อ่าง เตา รั้ว เครื่องครัว ตุ๊กตาสมมติเป็นบุคคลในครอบครัว เสื้อผ้าผู้ใหญ่ที่ไม่ใช่แล้วสำหรับผลัดเปลี่ยน มีการตกแต่งบริเวณใกล้เคียงให้เหมือนบ้านจริง ๆ บางครั้งอาจจัดเป็นรั้วขายของ สถานที่ทำการต่าง ๆ เพื่อให้เด็กเล่นสมมติตามจินตนาการของเด็กเอง

5.5 การเล่นในมุมช่างไม้เด็กต้องการออกกำลังในการเคาะ ตอก กิจกรรม การเล่นในมุมช่างไม้นี้จะช่วยในการพัฒนากล้ามเนื้อให้แข็งแรง ช่วยฝึกการใช้มือและการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตานอกจากนี้ยังฝึกให้รักงานและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์อีกด้วย

5.6 การเล่นกับอุปกรณ์กีฬาเป็นการนำอุปกรณ์กีฬามาให้เด็กเล่นอย่างอิสระหรือใช้ประกอบเกมการเล่นที่ให้อิสระแก่เด็กให้มากที่สุด ไม่ควรเน้นการแข่งขันเพื่อมุ่งหวังแพ้-ชนะ อุปกรณ์กีฬาที่นิยมนำมาให้เด็กเล่น เช่น ลูกบอล ห่วงยาง ลูกทราย ฯลฯ

5.7 การเล่นเกมการละเล่นกิจกรรมการเล่นเกมที่จัดให้เด็กเล่น เช่น เกมการละเล่นของไทย เกมการละเล่นของท้องถิ่น เช่น มอญซ่อนผ้า รีรีข้างสาร แมงู โพงพาง ฯลฯ การละเล่นเหล่านี้ต้องใช้บริเวณที่กว้างการเล่นอาจเล่นเป็นกลุ่มเล็ก/กลุ่มใหญ่ก็ได้ ก่อนเล่นครูอธิบายกติกาและสาธิตให้เด็กเข้าใจไม่ควรนำเกมการละเล่นที่มีกติกายุ่งยาก และเน้นการแข่งขันแพ้ชนะ มาจัดกิจกรรมให้กับเด็กวัยนี้เพราะเด็กจะเกิดความเครียดและสร้างความรู้สึกลึกที่ไม่ดีต่อตนเอง

5.8 จุดประสงค์

- 5.8.1 พัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็กและการประสานสัมพันธ์ของอวัยวะต่างๆ
- 5.8.2 ส่งเสริมให้มีร่างกายแข็งแรง สุขภาพดี
- 5.8.3 ส่งเสริมให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนาน ผ่อนคลายความเครียด
- 5.8.4 รู้จักปรับตัว เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น
- 5.8.5 เรียนรู้การระวังรักษาความปลอดภัยทั้งของตนเองและผู้อื่น
- 5.8.6 รู้จักการตัดสินใจ และแก้ปัญหาด้วยตนเอง
- 5.8.7 ส่งเสริมให้มีความอยากรู้อยากเห็นสิ่งต่าง ๆ ที่แวดล้อมรอบตัว
- 5.8.8 พัฒนาทักษะการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่นการสังเกต การเปรียบเทียบ การจำแนก

ฯลฯ

5.9 แนวการจัดประสบการณ์ การจัดกิจกรรมกลางแจ้ง ครูควรดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- 5.9.1 เด็กและครูร่วมสร้างข้อตกลง/กติกาในการเล่นทุกครั้งก่อนพาเด็กไปเล่นกิจกรรมกลางแจ้ง
- 5.9.2 จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเล่นกลางแจ้งให้พร้อมเช่น อุปกรณ์เล่นน้ำ เล่นทรายลูกบอล ฯลฯ
- 5.9.3 สาธิตการเล่นเครื่องเล่นสนามบางชนิด เช่น ไม้ลื่นต้องขึ้นทางบันได ชิงช้า ต้องนั่งแกว่งไปมา ฯลฯ
- 5.9.4 ให้เด็กเลือกเล่นอิสระตามความสนใจและให้เวลาเล่นนานพอควร
- 5.9.5 ขณะเด็กเล่นครูต้องคอยดูแลความปลอดภัยและสังเกตพฤติกรรมการเล่นการอยู่ร่วมกันกับเพื่อนของเด็กอย่างใกล้ชิด หากพบว่าการเล่นนั้นอาจก่อให้เกิดอันตรายครูต้องชี้แนะทันที
- 5.9.6 เมื่อหมดเวลาให้เด็กดูแลเก็บของใช้หรือของเล่นให้เรียบร้อย เช่น อุปกรณ์เล่นน้ำ เล่นทราย ฯลฯ
- 5.9.7 ให้เด็กทำความสะอาดร่างกาย เช่นล้างมือ ล้างหน้า และดูแลเครื่องแต่งกายให้เรียบร้อย⁴⁵

⁴⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 8-43.

6. เกมการศึกษา

เกมการศึกษา เป็นเกมการเล่นที่ช่วยพัฒนาสติปัญญา มีกฎเกณฑ์กติกาต่าง ๆ เด็กสามารถเล่นคนเดียวหรือเล่นเป็นกลุ่มได้ ช่วยให้เด็กรู้จักสังเกต คิดหาเหตุผล และเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับ สี รูปร่าง จำนวน ประเภท และความสัมพันธ์เกี่ยวกับพื้นที่ ระยะ เกมการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็ก วัย 3- 6 ปี เช่น เกมจับคู่ แยกประเภท จัดหมวดหมู่ โดมิโน ลอดโด ภาพตัดต่อต่อตามแบบ ฯลฯ

6.1 จุดประสงค์

- 6.1.1 ส่งเสริมการสังเกต จำแนก เปรียบเทียบ
- 6.1.2 ส่งเสริมการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา
- 6.1.3 ส่งเสริมการคิดหาเหตุผล และตัดสินใจแก้ปัญหา
- 6.1.4 ช่วยให้เกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้
- 6.1.5 ปลุกฝังให้เด็กมีคุณธรรมต่าง ๆ เช่น ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย

ความเอื้อเฟื้อแบ่งปัน ความซื่อสัตย์ ฯลฯ

6.2 แนวการจัดกิจกรรมในกรณีที่เป็นเกมใหม่ เด็กไม่เคยเล่น ครูควรปฏิบัติดังนี้

- 6.2.1 แนะนำให้เด็กทราบว่า เกมชุดใหม่ชื่ออะไร มีจำนวนกี่ชิ้น และอะไรบ้าง
- 6.2.2 สาธิต/อธิบาย วิธีเล่นเกมเป็นขั้น ๆ ตามประเภทของเกมแต่ละชนิด
- 6.2.3 ให้เด็กหมุนเวียนเข้ามาเล่นเป็นกลุ่มหรือรายบุคคลตามความเหมาะสม
- 6.2.4 ขณะที่เด็กเล่น ครูทำหน้าที่เป็นเพียงผู้แนะนำ บางครั้งครูอาจเข้าร่วมเล่นในกลุ่มถ้าสังเกตเห็นว่าเด็กยังไม่เข้าใจวิธีเล่นหรือมีปัญหาเกี่ยวกับการเล่น
- 6.2.5 เมื่อเด็กเล่นเกมแต่ละชุดเสร็จเรียบร้อย ควรให้เด็กตรวจสอบความถูกต้องด้วยตนเอง หรือร่วมกันตรวจกับเพื่อน หรือครูช่วยดูแลตรวจสอบ และชมเชยให้กำลังใจ
- 6.2.6 ให้เด็กนำเกมที่เล่นแล้วเก็บใส่กล่องเข้าที่ให้เรียบร้อยทุกครั้งก่อนเล่นเกมชุดอื่นในกรณีที่เด็กเคยเล่นเกมการศึกษานี้มาแล้ว ครูอาจปฏิบัติได้ดังนี้
- 6.2.7 จัดวางเกมที่เคยเล่นแล้วให้เด็กเล่นเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4-5 คน แต่ละกลุ่มจะมีเกม 1 ชุดหรืออาจจะเล่นคนเดียวก็ได้
- 6.2.8 หมุนเวียนให้เด็กเล่นเกมทั้งชุดใหม่ และชุดเก่าตามที่จัดไว้
- 6.2.9 เมื่อเล่นเกมแต่ละชุดเสร็จแล้วฝึกให้เด็กเก็บให้เรียบร้อย และอยู่ในสภาพที่จะนำไปใช้ได้⁴⁶

⁴⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 43-45.

2.6.4 ด้านสื่อการเรียนการสอน

สมหมาย หริกรบัญชา กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์กับการเรียนการสอนอย่างใกล้ชิด เป็นตัวกลางในกระบวนการเรียนการสอน หรือเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว และช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้นทำให้สิ่งที่ป็นนามธรรมเข้าใจยากเป็นรูปธรรมที่เข้าใจง่าย ขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน⁴⁷

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้แบ่งสื่อระดับก่อนประถมศึกษาไว้ดังนี้

1. สื่อประเภทบล็อก อาจเป็นชนิดต้น ที่ทำมาจากไม้ พลาสติก หรือวัสดุอื่นที่มีลักษณะต่าง ๆ กัน หลายขนาด หลายรูปร่าง หลายรูปทรง มีลักษณะเป็นแท่ง รูปทรงเลขาคณิต รูปทรงแบบทรงแปดเหลี่ยม รูปทรงต่าง ๆ หรือบล็อกที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์เป็นสีต่าง ๆ กัน บรรจุไว้ในกระบะหรือกรอบ ไม้รวมถึงบล็อกฉลุหรือกระดาษฉลुरुปร่างเลขาคณิต เป็นต้น

2. สื่อประเภทเครื่องเล่นสัมผัส สื่อประเภทนี้อาจทำจากไม้ พลาสติก หรือวัสดุอื่นที่มีลักษณะต่าง ๆ กันเช่น กระดานปักหมุด ลูกปักสีต่าง ๆ เครื่องเล่นที่ประเภทถอดและใส่เกลียวได้ ก่อสร้างสำหรับหยอดรูปทรง ชุดค้อน ตอกหมุด ชุดฝึกติดกระดุมรูดซี่ป ผูกเชือก หรือลูกคิดราง

3. สื่อประเภทเกมการศึกษา เช่น เกมจับคู่ เกมภาพตัดต่อ เกมต่อภาพเหมือนเกมเรียงลำดับ เกมจัดหมวดหมู่ เกมหาความสัมพันธ์ระหว่างภาพกับสัญลักษณ์ เกมสังเกตรายละเอียดของภาพ เกมหาความสัมพันธ์แบบอุปมาอุปมัย เกมพื้นฐานการบวก และเกมจับคู่แบบตารางสัมพันธ์สื่อประเภทฝึกทักษะการเคลื่อนไหว เช่น ห่วงยาง ลูกบอล ทราย ทราย ถ้วยทราย อุปกรณ์ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน หรือการละเล่นอื่น ๆ เหมาะสมกับวัย

4. สื่อประเภทหนังสือ เช่น หนังสือประเภทต่าง ๆ หนังสือภาพ สมุดภาพ หนังสือนิยายสารที่มีรูปภาพประกอบมาก ๆ หนังสือและคำศัพท์ต่าง ๆ ที่มีภาพดึงดูดความสนใจหนังสือที่มีภาพประกอบ หรือแผ่นประกอบการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ ภาพพลิกต่าง ๆ หนังสือปริศนาคำทาย หนังสือเสริมประสบการณ์รอบตัว หนังสือที่มีรูปแบบพิเศษต่าง ๆ หนังสือที่มีเสียงประกอบ หรือหนังสือพลาสติก

⁴⁷ สมหมาย หริกรบัญชา, “ปัญหาการบริหารงานวิชาการ ระดับปฐมวัยของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงตรา เขต 1”, งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), 2548, หน้า 20.

5. สื่อประเภทหุ่น เช่น หุ่นเชิดประเภทต่าง ๆ หุ่นสวมหัว และสวมตัว หุ่นถุงเท้า หุ่นถุงมือ หน้ากากต่าง ๆ ที่คาดศีรษะ ภาพต่าง ๆ เช่นสัตว์ ผัก ผลไม้
6. สื่อประเภทศิลปะสร้างสรรค์ เช่น สีเทียน กรรไกรปลายแหลม สีฝุ่น กาวน้ำสีโปสเตอร์ หรือสีน้ำ ดินน้ำมันอย่างดี กระดาษสี หรือเศษวัสดุต่าง ๆ
7. สื่อประเภทฝึกทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าต่าง ๆ ในแนวธรรมชาติ
8. สื่อประเภทเพลงดนตรี ได้แก่ อุปกรณ์และวัสดุเกี่ยวกับเพลงและดนตรี
9. สื่อประเภทเล่นบทบาทสมมติหรือเลียนแบบชีวิตจริง ได้แก่ เครื่องเล่นต่าง ๆ ที่เป็นของจริงและของจำลองเป็นต้น⁴⁸

การเลือกสื่อสำหรับเด็กปฐมวัยตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการและการทำหน้าที่ของส่วนต่าง ๆ ในสมอง(Brain – Based Learning) มีลักษณะสอดคล้องกับแนวคิดของการจัดการศึกษาปฐมวัยตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ที่เน้นพัฒนาการทั้ง 4 ด้านอย่างเป็นองค์รวม กระตุ้นประสาทสัมผัสทุกส่วนได้แก่ การได้ยิน การมองเห็น การได้กลิ่น ผิวสัมผัสและการรับรส โดยคำนึงถึงการรับรู้ที่เข้ากับการทำงานของสมอง ตามจังหวะและโอกาสที่สมองจะพัฒนาได้สูงสุดซึ่งเป็นการใช้ธรรมชาติการเรียนรู้ของสมองและการใช้สื่อที่หลากหลาย กระตุ้นให้เด็กสนใจ และเรียนรู้อย่างมีความหมายทั้งนี้การเลือกใช้สื่อควรให้ความสำคัญตามลำดับ คือ สื่อที่เป็นของจริง ของจำลอง และภาพ การเลือกสื่อสำหรับเด็กปฐมวัยตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการและการทำหน้าที่ของส่วนต่าง ๆ ในสมอง (Brain – Based Learning) ที่เป็นรายละเอียดเพิ่มเติมนอกเหนือจากคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 มีดังนี้

1. เพลงประกอบกิจกรรม เพลงผ่อนคลาย (Relaxation Song) เพลงกระตุ้นการเรียนรู้ (Background Song) เพลงพื้นบ้าน เพลงท้องถิ่น เพลงตามวัฒนธรรมต่าง ๆ เพลงที่มีความหลากหลายทางดนตรี เช่นเพลงแจ๊ส (Jazz) เพลง (Pop) เพลงคลาสสิก (Classic) เป็นต้น
2. เครื่องดนตรี ที่ใช้มือเล่นทั้ง 2 ข้างจะกระตุ้นการทำงานที่ประสานกันของสมองซีกซ้าย ซีกขวาเพื่อที่จะใช้ข้อมูลหรือมวลประสบการณ์ที่เด็กได้รับมีการถ่ายทอระหว่างสมองทั้ง 2

⁴⁸สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, แนวการวิเคราะห์ศักยภาพผู้เรียน, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2545), หน้า 6-34.

ร่วมกันของสมองทั้ง 2 ซีกช่วยพัฒนาการเรียนรู้และรับรู้ของเด็กในด้านความจำทักษะการมองเห็น และสมาธิในการเรียน ทำให้สามารถพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของเด็กให้ดียิ่งขึ้น

3. หนังสือ พยัญชนะ (Alphabet Book) หนังสือภาพที่ไม่มีข้อความตัวหนังสือ (Wordless Picture Book) หนังสือสามารถคาดการณ์เหตุการณ์หรือเนื้อหาได้ล่วงหน้า (Predictable Book) หนังสือที่เป็นเรื่องราว มีข้อความบรรยาย (Language Play Book) หนังสือถ่ายทอดเรื่องราวทาง วัฒนธรรมและวัฒนธรรมที่หลากหลาย (Cultural and Multicultural Book)⁴⁹

จากแนวคิดด้านการจัดสื่อส่งเสริมพัฒนาการดังกล่าว สรุปได้ว่า สื่อการสอนเพื่อส่งเสริม พัฒนาการของเด็กปฐมวัย เป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปด้วยความสะดวก รวดเร็วและช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้มากขึ้น ซึ่งสื่อการเรียนการสอนมีหลากหลายประเภท

ดังนั้นการเลือกสื่อควรเลือกให้ตรงกับจุดมุ่งหมายของเรื่องที่สอน เลือกให้เหมาะสมกับวัย และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา มีความถูกต้องตามเนื้อหา และทันสมัยมีคุณภาพดี เด็กเข้าใจ ง่าย สามารถสัมผัสได้ ส่งเสริมการคิดเป็นทำเป็น

2.6.5 ด้านการประเมินพัฒนาการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้ให้ความหมายของการประเมินพัฒนาการไว้ ว่า การประเมินพัฒนาการเป็นการประเมินความสามารถของเด็กในการแสดงพฤติกรรมที่คาดว่าจะ ปรากฏในแต่ละช่วงอายุเพื่อนำผลที่ได้มาเป็นข้อมูลในการพิจารณาเสริมประสบการณ์ให้เด็กได้ พัฒนา ด้านอารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล⁵⁰

ไพศาล หวังพานิช ได้อธิบายไว้ 2 ประการ คือ เชื่อว่าคนเราเรียนรู้ไม่เท่ากันในเวลา ที่เท่ากัน และเชื่อว่าคนเราเรียนรู้ได้เท่ากัน ในเวลาที่ไม่เท่ากันจากความเชื่อดังกล่าวนี้อาจทำให้มี การวัดผลการศึกษาใน 2 ลักษณะ คือ

1. การวัดผลเพื่อประเมินผลการเรียน (Summative Evaluation) เป็นการสอบวัดผลเพื่อทำ หน้าที่ตรวจสอบ หรือเพื่อพิจารณาผล โดยสรุปว่า ผู้เรียนเก่งหรืออ่อน ดีหรือเลวเพียงใดใครมี คุณลักษณะตามที่หลักสูตรกำหนดไว้มากน้อยเพียงใด

⁴⁹ กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือพัฒนาสื่อการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐานพุทธศักราช 2544, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2545), หน้า 55-56.

⁵⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 55-56.

2. การวัดผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน (Formative Evaluation) เป็นการวัดที่มีเป้าหมายในการค้นหาข้อบกพร่องในการเรียนของผู้เรียนเพื่อจะได้ให้การช่วยเหลือซ่อมเสริมหรือแก้ไขข้อบกพร่องเหล่านั้น จึงถือว่าเป็นการให้ผลอย่างมากแก่ผู้เรียน⁵¹

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้เสนอหลักการเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการระดับปฐมวัย

1. การประเมินพัฒนาการเด็กระดับปฐมวัย เป็นการประเมินพฤติกรรมและความสามารถของเด็กแต่ละคน โดยครอบคลุมด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจและสติปัญญา

2. การประเมินพัฒนาการเด็กระดับปฐมวัยเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และเป็นกิจกรรมปกติตามตารางกิจกรรมประจำวัน

3. การประเมินพัฒนาการ ควรใช้วิธีการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมและความสามารถของเด็กอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสรุปพัฒนาการและนำข้อมูลจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมสอดคล้องกับความสามารถของเด็กแต่ละคน

4. การประเมินพัฒนาการมิได้มุ่งนำผลการประเมินมาตัดสินการเลื่อนชั้นของเด็กทั้งนี้เด็กแต่ละคนมีพัฒนาการเร็วช้าต่างกัน และสามารถพัฒนาไปตามลำดับขั้นของการพัฒนาได้โดยได้รับการกระตุ้น ส่งเสริมที่เหมาะสม

5. การประเมินพัฒนาการของเด็ก ช่วยให้ผู้มีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับตัวเด็กอย่างพอเพียงในการจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กแต่ละคน

6. ผลการประเมินพัฒนาการเด็กระดับปฐมวัย เป็นหน้าที่ของครูผู้สอนที่ต้องประเมินเด็กแต่ละคนอย่างต่อเนื่องทุกระยะ เพื่อรู้การเปลี่ยนแปลงการพัฒนาของเด็กแต่ละคนแล้วนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเสริมพัฒนาการ หรือแก้ไขข้อบกพร่องของเด็กแต่ละคนให้ดียิ่งขึ้น เสนอผลการพัฒนาของเด็กให้ผู้ปกครองทราบ พร้อมทั้งให้ความรู้แนวทางการพัฒนาเด็กและขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในการส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านหรือแก้ไขบกพร่องของเด็กเป็นรายบุคคล เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการสูงสุดตามศักยภาพ และพร้อมที่จะเรียนในระดับประถมศึกษาต่อไป

จากการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย สรุปได้ว่า การประเมินผลระดับปฐมวัยเป็นการประเมินความพร้อม เป็นรายคนและเป็นรายองค์ประกอบ เพื่อให้ทราบความพร้อมของเด็กและช่วยซ่อมแซมความพร้อมในองค์ประกอบนั้น โดยตรง การวัดผลและการประเมินพัฒนาการนั้น ต้อง

⁵¹ไพศาล หวังพานิช, วิธีกรวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530) หน้า 4-5.

อาศัยวิธีการต่าง ๆ อย่างหลากหลายวิธี ได้แก่ การสังเกต การสนทนา การสัมภาษณ์การสะสมผลงาน รวมทั้งการใช้แบบประเมินพัฒนาการประเภทต่าง ๆ ที่เป็นรูปภาพ ครูผู้สอนสามารถเลือกวิธีการวัดผลและการประเมินผลให้สอดคล้องด้านต่าง ๆ ของนักเรียนเพื่อให้เด็กเกิดพฤติกรรมแสดงออกที่พึงประสงค์

การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาการบริหารจัดการ ใน 6 ด้าน คือ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก

1. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย หมายถึง การดำเนินการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยโดยการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ชุมชน มีองค์ประกอบที่ได้มาจากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น และมีความโดดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละสถานศึกษา และมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ หมายถึง การจัดเตรียมสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม สนองความต้องการของเด็กมีความพร้อมทั้งภายในและภายนอกของอาคารเรียน ภายในสถานศึกษาให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์ส่งผลให้บรรลุจุดมุ่งหมายและสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก

3. การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้ ได้รับการพัฒนาทั้งร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา ซึ่งในแต่ละวันประสบการณ์ที่จัดครอบคลุมประสบการณ์สำคัญที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และยึดหยุ่นให้มีสาระที่เด็กสนใจและสาระที่ควรเรียนรู้ที่ผู้สอนกำหนด

4. การบูรณาการการเรียนรู้ หมายถึง รูปแบบการจัดกิจกรรมให้เด็กเรียนรู้ได้หลายทักษะและหลายประสบการณ์สำคัญหรือหนึ่งแนวคิดเด็กเรียนรู้ได้หลายกิจกรรม

5. การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก หมายถึง กระบวนการสังเกตพฤติกรรมของเด็กในขณะที่ทำกิจกรรมแล้วจับบันทึกลงในเครื่องมือที่สร้างขึ้นหรือกำหนดอย่างต่อเนื่อง เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกในแต่ละครั้ง เป็นข้อมูลในการพัฒนากิจกรรมให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

6. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก หมายถึง การติดต่อ สื่อสารการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย ระหว่างครูและบุคลากรในสถานศึกษากับ ผู้ปกครอง ชุมชน และหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาปฐมวัย⁵²

2.6 สภาพพื้นที่ที่ศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มุ่งหวังจะยกระดับการศึกษาของชาติ มุ่งหวังจะยกระดับการศึกษาของชาติให้ได้มาตรฐานจัดการศึกษาได้อย่างทั่วถึง มีคุณภาพ จึงกำหนดให้มีการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ คือการปฏิรูปการเรียนรู้ ปฏิรูประบบการบริหารและการจัดการศึกษา ปฏิรูปครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ปฏิรูปทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา ซึ่งถือเป็นการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาที่ไม่เคยมีมาก่อนในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระราชบัญญัติระเบียบราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2546 มีผลให้เกิดการปฏิรูประบบการบริหาร และการจัดการศึกษาอย่างยิ่ง กล่าวคือ ก่อให้เกิดการหลอมรวมของหน่วยงานหลักทางการศึกษา 3 หน่วยงานคือ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ แลกระทรวงศึกษาธิการเข้าเป็นหน่วยงานเดียวกันคือ กระทรวงศึกษาธิการ และในการนี้มีการจัดระบบบริหารราชการใหม่คือ การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนกลางระดับกระทรวง การจัดระเบียบราชการเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ตั้งอยู่ที่ 563 ถนนเพชรมาตุคลา ตำบลจักรราช อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา 30200 ห่างจากศาลากลางจังหวัดนครราชสีมาทางทิศตะวันออก ประมาณ 40 กิโลเมตร รับผิดชอบการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตบริหารรวม 5 อำเภอ 42 ตำบล 522 หมู่บ้าน ประกอบด้วย อำเภอหนองบุญมาก อำเภอจักราช อำเภอโชคชัย อำเภอเฉลิมพระเกียรติ และอำเภอห้วยแถลง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาตามมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 มาตรา 37

⁵²กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือพัฒนาสื่อการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2545). หน้า 22-23.

แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 และมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการศึกษา และพัฒนาหลักสูตรการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การพัฒนางานด้านวิชาการ และจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาร่วมกับสถานศึกษารับผิดชอบในการพิจารณาแบ่งส่วนราชการภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา รวมถึงปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด โดยดำเนินการจัดรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเป็นศูนย์ประสานงานการจัดการศึกษาอำเภอ 5 ศูนย์ และศูนย์เครือข่าย 17 ศูนย์ ประกอบด้วย ศูนย์ประสานงานการจัดการศึกษาอำเภอจักราช อำเภอห้วยแถลง และอำเภอโชคชัยจำนวนศูนย์ละ 4 ศูนย์ ศูนย์ประสานงานการจัดการศึกษาอำเภอหนองบุญมาก จำนวน 3 ศูนย์ และศูนย์ประสานงานการจัดการศึกษาอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จำนวน 2 ศูนย์ตามลำดับ⁵³

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามลำดับดังนี้

นิยามกร ศรีมังคละ ได้วิจัยเรื่อง สภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 จำนวน 158 โรงเรียน ซึ่งใช้กรอบการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ผลการศึกษา มีดังนี้ 1) ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรฯ และบริบทของสถานศึกษา โดย 3 อันดับแรกที่ดำเนินการ คือ ประชุมชี้แจงให้ความรู้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ศึกษาวิจัยทัศน และมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการ ปรับปรุงและพัฒนาสภาพแวดล้อม พบว่า สถานศึกษาดำเนินการได้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา และบริบทของสถานศึกษา โดย 3 อันดับแรกที่ดำเนินการ คือ เตรียมการปรับปรุงพัฒนา พัฒนาสภาพแวดล้อมภายนอกและภายในห้องเรียน 3) ด้านการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ได้ดำเนินการ ส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรฯ โดย 3 อันดับแรกที่ดำเนินการ คือ ส่งเสริมสนับสนุนให้นำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาระบบสารสนเทศ และมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม 4) ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอน ใช้หลักการบูร

⁵³สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : จำหน่ายโดย บริษัทสกายบุ๊กส์, 2550), หน้า 4-5.

ณาการที่สอดคล้องกับแนวทางการบูรณาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดย 3 อันดับแรก ที่ดำเนินการ คือ ศึกษาหลักสูตรฯและแนวทางการบูรณาการ สนับสนุนให้ครูจัด กิจกรรม ให้เกิดการ เรียนรู้ได้ทุกที่ตลอดเวลา และนิเทศติดตาม 5) ด้านการประเมินพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก พบว่า สถานศึกษาใช้แนวทางการประเมินพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็กสอดคล้องกับ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรฯ โดย 3 อันดับแรกที่ดำเนินการ คือ สรุปรายงานผลการประเมิน พัฒนาการฯ นำผลประเมินไปใช้และใช้เครื่องมือในการประเมินฯ 6) ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้ปกครองและครอบครัวของเด็ก พบว่า สถานศึกษาดำเนินการตามแนวทางการบริหารจัดการศึกษา ปฐมวัย สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรฯ โดย 3 อันดับแรก คือ ใช้วิธีการประสานความ ร่วมมือโดยการประชุมกับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหน่วยงานที่ประสานความร่วมมือมากที่สุด คือสถานีนอมาัย และมีแผนการประสานความร่วมมือ⁵⁴

เรขา ศรีวิชัย ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารงานสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัยที่มี ประสิทธิภาพในจังหวัดนนทบุรี สรุปได้ดังนี้

1. รูปแบบการบริหารงานสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย ปัจจัยนำ เข้าที่มืองค์ประกอบย่อย คือ สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาการตอบสนองความต้องการ ของชุมชนและแหล่งเรียนรู้ในชุมชน นโยบายของ รัฐบาล นโยบายของคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้เรียน ผู้บริหารและครู จรรยาบรรณวิชาชีพของครู จรรยาบรรณวิชาชีพของผู้บริหาร แล งบประมาณ สำหรับปัจจัยด้านกระบวนการนั้น ประกอบด้วย การบริหารจัดการหลักสูตรการเรียน การสอน และการวัดและประเมินผลด้านผลผลิต คือ ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน และความพึงพอใจ ของผู้ปกครองนักเรียน

2. จากการประเมินรูปแบบการบริหารงานสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ที่มีประสิทธิภาพ ในจังหวัดนนทบุรี พบว่า รูปแบบนี้มีประโยชน์ มีความสอดคล้องและความเป็นไปได้ ส่วนความ

⁵⁴นิยากร ศรีมั่งคละ, “สภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), 2548, 127 หน้า.

เหมาะสม จำเป็นต้องพัฒนาจากขนาดของสถานศึกษา รวมทั้งสถานศึกษาจะต้องแสดงความเป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ในการบริหารจัดการให้ชัดเจนด้วย⁵⁵

อรประภา แสนพรหมจันแดง ได้วิจัยเรื่อง ความพร้อมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ความพร้อมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านงบประมาณ ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่และการจัดสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการเปรียบเทียบเกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาจันทบุรี เขต 1 ระหว่างขาดโรงเรียนและที่ตั้ง ภาพโดยรวมออกมาไม่แตกต่างกัน⁵⁶

หฤทัย อรุณศิริ ได้วิจัยเรื่อง การศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดสิงห์บุรี " ผลการศึกษาพบว่า

1. ลักษณะการจัดสถานศึกษาเป็นดังนี้

1.1 การจัดสภาพแวดล้อมนอกชั้นเรียน พบว่า มีพื้นที่ให้เด็กสำหรับทำกิจกรรมกลางแจ้ง มีสนามที่มีร่มเงา มีการดูแลความสะอาดปลูกและประดับต้นไม้ ขาดความเป็นสัดส่วนของสนามเด็กเล่น ไม่มีบ่อน้ำและบ่อทราย เครื่องสักรั้วกันที่ใส่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย

1.2 การจัดสภาพแวดล้อมภายในชั้นเรียนพบว่า สิ่งที่โรงเรียนเทศบาลขาด คือ ไม่มีที่เก็บของใช้ส่วนตัวของเด็ก ไม่มีการจัดมุมการเรียนรู้

1.3 ลักษณะครูปฐมวัยเป็นไปตามเกณฑ์ มาตรฐาน บุคลิกภาพ สุขภาพ อารมณ์ดี มีปฏิสัมพันธ์คอยช่วยเหลืองานในชุมชน มี 1 โรงเรียนที่ครูไม่มีคุณวุฒิการศึกษาปฐมวัย

1.4 การจัดโภชนาการสำหรับเด็กปฐมวัย เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานยกเว้น ไม่มีอาหารว่างตอนบ่าย 3 โรงเรียน มีการดูแลการกินของเด็ก โดยจัดอาหารให้แก่เด็กอิสลาม

⁵⁵เรชา ศรีวิชัย, “รูปแบบการบริหารงานสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ที่มีประสิทธิผลในจังหวัดนนทบุรี”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีปทุม), 2554, 119 หน้า.

⁵⁶อรประภา แสนพรหมจันแดง. “สภาพและความต้องการในการพัฒนางานการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษาของผู้บริหารและครูโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดระยอง”, งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), 2547, 114 หน้า.

1.5 ความปลอดภัยของสถานศึกษา พบว่า มี 1 โรงเรียน ที่เครื่องเล่นสนามมีสภาพใช้งานได้ดี ส่วนอีก 3 โรงเรียน เครื่องเล่นสนาม มีสภาพชำรุด และไม่มีห้องพยาบาลทั้ง 4 โรงเรียน

2. การจัดการหลักสูตรสถานศึกษาทุกโรงเรียน ได้มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเทศบาล มีเอกสารหลักสูตร และครูมีส่วนร่วม แต่มีการใช้แหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นเพียง 1 โรงเรียน

3. การจัดการเรียนการสอน เป็นการสอนเน้นวิชาการ⁵⁷

พรนภา อินตา ได้วิจัยเรื่อง การดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ทำการวิจัย เรื่อง การดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ในด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ การบูรณาการการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก มีสภาพการปฏิบัติงานทั้ง 6 ด้านและในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนความต้องการในการดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัย ในภาพรวมมีความต้องการ อยู่ในระดับมาก โดยความต้องการด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับความต้องการด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็กอยู่ในระดับมาก สำหรับแนวทางการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย พบว่า ควรให้ความสำคัญกับการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยตามวงจรคุณภาพอย่างต่อเนื่อง โดยให้ความสำคัญกับ การวางแผนการทำงานร่วมกัน การดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนด พร้อมทั้งมีการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลทุกกิจกรรม ทุกขั้นตอนของการดำเนินงานและนำผลมาปรับปรุงพัฒนากระบวนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง⁵⁸

⁵⁷หฤทัย อรุณศิริ, “การศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดสิงห์บุรี”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ), 2551, 120 หน้า.

⁵⁸พรนภา อินตา, “การดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันราชภัฏเชียงราย), 2553, 129 หน้า.

ภัสสุริย์ เจริญศิริ ได้วิจัยเรื่อง ความพร้อมของผู้บริหารและครูที่มีต่อกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ทั้ง 7 ภารกิจ ได้แก่ การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา การนำหลักสูตรสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล การสรุปผลการดำเนินงานของสถานศึกษา และการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารมีความพร้อมในระดับปานกลางในภารกิจที่ 1 ถึง 5 ส่วนภารกิจที่ 5 ถึง 7 มีความพร้อมในระดับน้อย ส่วนครูมีความพร้อมในระดับมากถึงปานกลางในภารกิจที่ 1 ถึง 4 ส่วนภารกิจที่ 5 ถึง 7 มีความพร้อมในระดับน้อย ส่วนปัญหาที่สำคัญที่สุดที่ผู้บริหารและครูมีความเห็นตรงกัน คือ โรงเรียนขาดเอกสารหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราชการ 2546 คู่มือการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา คู่มือการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย และคู่มือการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย⁵⁹

ศศพร ทับธนะ , จรัส อติวิทยากรณ์ และรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดพัทลุง ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านครู มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ เจตคติต่อการมีส่วนร่วม รองลงมา คือ การเห็นคุณค่าในตนเอง และแรงจูงใจในการทำงาน ตามลำดับ ส่วนปัจจัยด้านผู้บริหารและ องค์กร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นเดียวกัน โดยด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ ผู้บริหาร รองลงมา คือ บรรยากาศสององค์กร และการติดต่อสื่อสาร ตามลำดับ ส่วนการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับ ปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดพัทลุง มีการปฏิบัติโดยภาพรวม และรายองค์ประกอบทุกด้าน อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา⁶⁰

⁵⁹ภัสสุริย์ เจริญศิริ, “ความพร้อมของผู้บริหารและครูที่มีต่อกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์) , 2547, 131 หน้า .

⁶⁰ศศพร ทับธนะ , จรัส อติวิทยากรณ์ และรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดพัทลุง”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยทักษิณ), 2556, 135 หน้า.

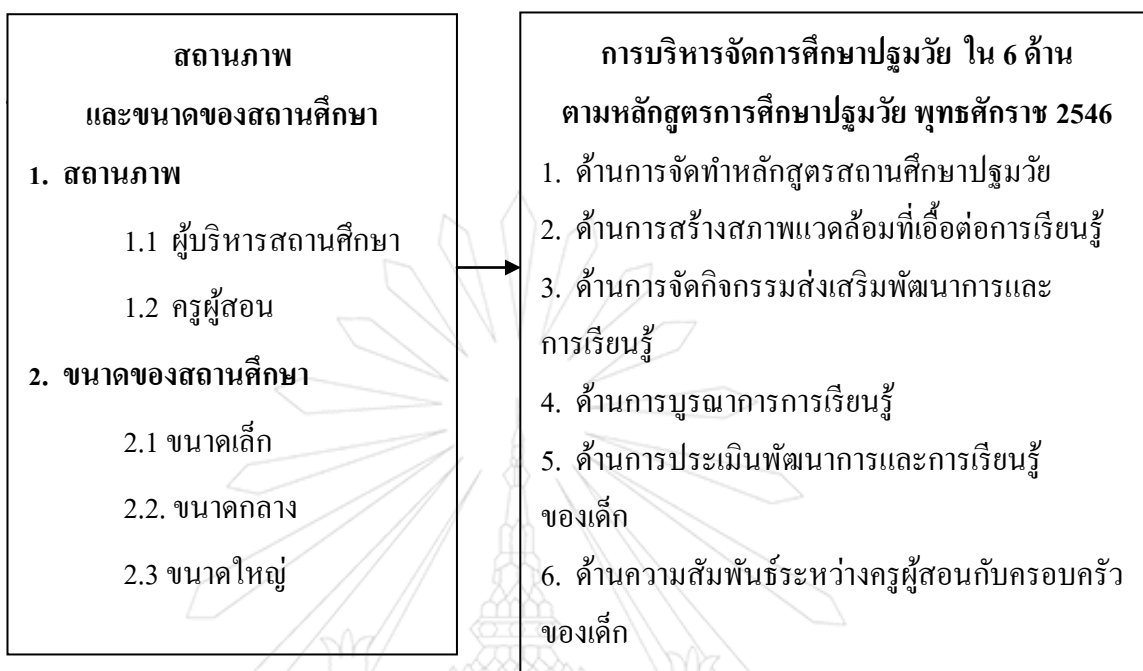
จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ที่กล่าวมาแล้วนั้น ทำให้เห็นได้ว่า การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย มีความสำคัญต่อคุณภาพผู้เรียน การพัฒนาการของเด็ก พื้นฐานการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา การที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายสูงสุดและเต็มตามศักยภาพ นั้น การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นกระบวนการหนึ่งที่ส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพและเกิดการพัฒนามาตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 การศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย โดยการตรวจสอบรายการปฏิบัติ ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย การสร้างสภาพแวดล้อมการจัดกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาการและการเรียนรู้ การบูรณาการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก ซึ่งเป็นตัวแปรที่จะสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพและมีพื้นฐานการดำเนินชีวิตที่ดีในสังคม

2.8 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

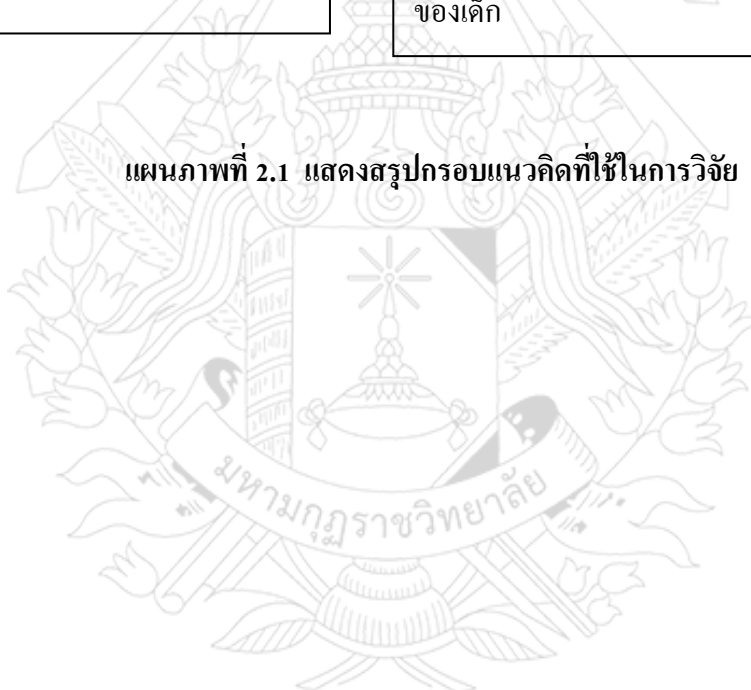
การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยศึกษาจาก คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ของกรมวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งประกอบด้วย 6 ด้าน คือ ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ ด้านการบูรณาการเรียนรู้ ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก โดยผู้วิจัยกำหนดและเปรียบเทียบจำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา ดังแผนภาพที่ 2.1

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

แผนภาพที่ 2.1 แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อให้การวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับหัวข้อ ดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ซึ่งเป็นบุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ปีการศึกษา 2555 ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 203 คน และครูผู้สอน จำนวน 1,674 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 1,877 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

จากประชากรที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 1,877 คน ผู้วิจัยได้ใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan)¹ เพื่อกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) ได้จำนวน 319 คน และเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีการกระจายไปตามสัดส่วนของประชากรในสถานศึกษาแต่ละขนาด ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ตามสถานภาพ แล้วเทียบสัดส่วนตามขนาดของสถานศึกษา

¹บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ 8, (กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น, 2553), หน้า 43.

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย สถานภาพและขนาดสถานศึกษา มีลักษณะคำถามเป็นเชิงตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ แต่ละระดับมีความหมายดังนี้

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการตามลำดับขั้น ดังนี้

3.3.1 ศึกษาทฤษฎี หลักการและแนวคิด จากเอกสาร ตำราและผลงานการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3.3.2 นำผลการศึกษาไปสร้างแบบสอบถาม สำหรับใช้เป็นเครื่องมือศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2

3.3.3 นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์แก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้องและชัดเจนเหมาะสมทั้งเนื้อหาสาระและการใช้ถ้อยคำสำนวนภาษาแล้วนำมาจัดทำเป็นแบบสอบถาม

3.3.4 นำแบบสอบถามหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ของแบบสอบถาม โดยค่า IOC ของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยรวมเท่ากับ 1.00 ส่วนค่า IOC รายด้านมีค่าเท่ากับ 1.00 ทุกด้าน แสดงให้เห็นว่าค่า IOC ของแบบสอบถามที่ใช้ในการ

วิจัยมีค่ามากกว่า 0.50 ทุกข้อคำถาม สามารถสรุปได้ว่า ทุกข้อคำถามมีความสอดคล้องเหมาะสมกับนิยามเชิงปฏิบัติการ

3.3.5 ปรับปรุงแบบสอบถาม ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้อง

3.3.6 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไข แล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับบุคลากรโรงเรียนใกล้เคียง ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามเป็นรายด้านและโดยรวม ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) โดยใช้วิธี ของครอนบาค (Cronbach)² ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.92 และได้ค่าความเชื่อมั่นรายด้านอยู่ระหว่าง 0.73 – 0.90 โดยเกณฑ์ค่าความเชื่อมั่นที่เหมาะสมควรอยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 แสดงว่าค่าความเชื่อมั่นที่วิเคราะห์ได้ดังกล่าวมีค่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด จึงสามารถนำไปใช้ได้ ดังรายละเอียดในตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.1 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) รายด้านและโดยรวมของแบบสอบถาม

ด้านที่	การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย	ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
1.	ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	0.90
2.	ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้	0.85
3.	ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้	0.83
4.	ด้านการบูรณาการการเรียนรู้	0.73
5.	ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	0.85
6.	ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก	0.83
	รวม	0.92

3.3.7 นำเครื่องมือที่ทดลองใช้แล้ว และนำผลการทดสอบแบบสอบถามเพื่อปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ก่อนนำเครื่องมือไปเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.8 จัดพิมพ์เครื่องมือเป็นฉบับจริงและนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.9 นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

²บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ 8, (กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น, 2553), หน้า 116.

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนกรกฎาคม-กันยายน 2556 ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัย ได้ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้

3.4.2 จัดเตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอกับจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่จะตอบแบบสอบถามในแต่ละครั้ง โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ในช่วงเดือนกรกฎาคม-กันยายน 2556 ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 319 ชุด

3.4.3 ผู้วิจัยนำส่งหนังสือจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง 319 ชุด ได้รับกลับคืนมา 319 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ใช้เวลา 45 วัน

3.4.4 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมข้อมูลได้ มาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ 319 ชุด

3.4.5 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปทำการวิเคราะห์ และสรุปผลการวิจัย

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปด้านการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

3.5.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ของผู้ที่ตอบแบบสอบถามโดยหาค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

3.5.2 วิเคราะห์การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์แปลความหมาย สำหรับการแปลผลของแบบสอบถามผู้วิจัย ได้ใช้เกณฑ์การตัดสินผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย ตามเกณฑ์จุดศูนย์กลาง (Midpoint) ของช่วงระดับคะแนน (Class Interval) แปลข้อมูลโดยใช้เกณฑ์จุดศูนย์กลางของบุญชม ศรีสะอาด ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อยที่สุด³

3.5.3 ทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยใช้ค่าที (t – test แบบ Independent samples) และวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 และการทดสอบค่าเอฟ (F – test) แบบความแปรปรวนชนิดทางเดียว (One – Way ANOVA) เมื่อพบว่ามีค่าแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของ เชฟเฟ้ (Scheffé)

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้สำหรับการทำวิจัยเรื่องนี้ ได้แก่

3.6.1 สถิติการบรรยาย (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับบรรยายข้อมูลทั่วไป

3.6.2 สถิติอนุมานหรืออ้างอิง (Inferential Statistics) ได้แก่ การทดสอบค่าที (t – test) และการทดสอบค่าเอฟ (F – test) แบบความแปรปรวนชนิดทางเดียว (One-Way ANOVA)

³บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ 7, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น , 2545), หน้า 87.

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย ใน 6 ด้าน คือ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กและด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็กของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ศึกษาเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย ใน 6 ด้าน จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2

ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนซึ่งเป็นบุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 รวมทั้งสิ้น 1,877 คน ผู้วิจัยได้ใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) เพื่อกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.92 ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 319 คน และเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีการกระจายไปตามสัดส่วนของประชากรในสถานศึกษาแต่ละขนาด ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสถานภาพ แล้วนำแบบสอบถามมาดำเนินการวิเคราะห์ และประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ เพื่อคำนวณหาค่าสถิติสำหรับตอบวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัยให้ครบถ้วน ตามที่ตั้งไว้ โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

- 4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.2 ผลการวิเคราะห์สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม
- 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการสื่อความหมายของข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ยของข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
n	แทน	จำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบตัวแปรที่มี 2 กลุ่ม
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบตัวแปรที่มากกว่า 2 กลุ่ม
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ผลรวมกำลังสอง (Sum of Square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลรวมกำลังสอง (Mean of Square)
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (P<0.05)
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (P<0.01)

4.2 ผลการวิเคราะห์สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

จากแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 319 คน ได้แบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 319 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามจากจำนวนทั้งหมดที่ส่งไป ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์แสดงสถานภาพของ เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามเป็นค่าความถี่ ค่าร้อยละ ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ความถี่และร้อยละของข้อมูลแสดงสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลสถานภาพ	ความถี่	ร้อยละ
สถานภาพ		
ผู้บริหารสถานศึกษา	34	10.70
ครูผู้สอน	285	89.30
รวม	319	100
ขนาดของสถานศึกษา		
ขนาดเล็ก	78	24.50
ขนาดกลาง	141	44.20
ขนาดใหญ่	100	31.30
รวม	319	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นกลุ่มตัวอย่าง 319 คน เมื่อจำแนกตามสถานภาพเป็นครูผู้สอน จำนวน 285 คน (ร้อยละ 89.30) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 34 คน (ร้อยละ 10.70) และเมื่อจำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่าแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในสถานศึกษาขนาดกลาง (ร้อยละ 44.20) รองลงมา คือ สถานศึกษาขนาดใหญ่ (ร้อยละ 31.30) และสถานศึกษาขนาดเล็ก (ร้อยละ 24.50)

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.3.1 ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และเปรียบเทียบจำแนกตามสถานภาพ และขนาดของสถานศึกษา

ผลการวิเคราะห์ในส่วนนี้ เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสถานภาพ 3) ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยายปรากฏดังตารางต่อไปนี้

4.3.1.1 ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ในส่วนนี้เป็นผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในภาพรวม และรายชื่อ ดังแสดงในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

ข้อที่	ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.	เตรียมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	4.05	0.71	มาก
2.	ศึกษาทำความเข้าใจเอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	4.13	0.82	มาก
3.	เข้าอบรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	4.15	0.80	มาก
4.	เป็นผู้ร่วมศึกษาวิเคราะห์มาตรฐานและสาระการเรียนรู้ และทำความเข้าใจตามคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546	4.15	0.75	มาก
5.	ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียน ทรัพยากร สภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ปัญหาและความต้องการของชุมชน	4.19	0.72	มาก
6.	เป็นผู้ประสานงานระหว่างคณะครู ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษาและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง	4.15	0.85	มาก
7.	วิสัยทัศน์มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ปัญหาและความต้องการของชุมชน	3.91	0.64	มาก
8.	ตรวจสอบความสอดคล้องภายในหลักสูตรที่จัดทำขึ้น	3.90	0.62	มาก
รวม		4.08	0.51	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่า การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ

มีข้อสังเกตว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียน ทรัพยากร สภาพ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง ปัญหาและความต้องการของชุมชน ($\bar{X} = 4.19$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ตรวจสอบความสอดคล้องภายในหลักสูตรฯ ที่จัดทำขึ้น ($\bar{X} = 3.90$)

4.3.1.2 ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย จำแนกตามสถานภาพ โดยใช้วิธีทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 การเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามสถานภาพ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

การบริหารจัดการศึกษา ปฐมวัย	ผู้บริหารสถานศึกษา			ครูผู้สอน			t	sig
	n	\bar{X}	S.D.	n	\bar{X}	S.D.		
ด้านการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษาปฐมวัย	34	4.09	0.55	285	4.08	0.50	0.19	0.85

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมไม่แตกต่างกัน

4.3.1.3 การเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย จำแนกขนาดของสถานศึกษา โดยวิธีการทดสอบค่าเอฟ (F-test) จากการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 การเปรียบเทียบ ระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาชั้น
พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2
จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

การบริหารจัดการ การศึกษาปฐมวัย	ค่าเฉลี่ยตามขนาด สถานศึกษา			แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	sig
	ขนาด เล็ก	ขนาด กลาง	ขนาด ใหญ่						
	ด้านการจัดทำ หลักสูตรสถาน ศึกษาปฐมวัย	4.16	4.06						
				ภายในกลุ่ม	316	82.38	0.26		
				รวม	318	83.04			

จากตารางที่ 4.4 พบว่า บุคลากรของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านการจัดทำ
หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย มีระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

4.3.2 การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และ
เปรียบเทียบตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา

4.3.2.1 ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่
เอื้อต่อการเรียนรู้ ในส่วนนี้เป็นผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใน

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ข้อที่	ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.	ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการในการพัฒนาสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา	3.89	0.75	มาก
2.	ประชุมชี้แจงนโยบายและสร้างความตระหนักในการพัฒนาสภาพแวดล้อมกับการจัดการศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ	4.09	0.77	มาก
3.	ปรับปรุงอาคารเรียน อาคารประกอบเพื่อให้เกิดความมั่นคงปลอดภัย	4.24	0.76	มาก
4.	พัฒนาข้อมูลและระบบสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน	4.39	0.89	มาก
5.	จัดให้มีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม และเอื้อต่อการส่งเสริมพัฒนาการ	4.38	0.85	มาก
6.	ปรับขนาดพื้นที่ที่เหมาะสม กับจำนวนผู้เรียน โดยจัดให้มีมุมประสบการณ์ ในห้องเรียน อย่างน้อย 5 มุม	4.23	0.78	มาก
7.	จัดให้มีสื่อการเรียนรู้ และ เครื่องเล่นสนาม เหมาะสมกับวัย	4.20	0.87	มาก
8.	ได้ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน ที่สนองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย	4.17	0.98	มาก
รวม		4.20	0.60	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ

มีข้อสังเกตว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พัฒนาข้อมูลและระบบสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน ($\bar{X} = 4.39$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการในการพัฒนาสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.89$)

4.3.2.2 การเปรียบเทียบระดับระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 การเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2 จำแนกตามสถานภาพ ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

การบริหารจัดการศึกษา ปฐมวัย	ผู้บริหาร			ครู			t	sig
	n	\bar{X}	S.D.	n	\bar{X}	S.D.		
ด้านการสร้างสภาพแวดล้อม ที่เอื้อต่อการเรียนรู้	34	4.12	0.63	285	4.21	0.59	-0.89	0.38

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จำแนกตามสถานภาพ ไม่แตกต่างกัน

4.3.2.3 การเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จำแนกขนาดของสถานศึกษา โดยวิธีการทดสอบค่าเอฟ (F-test) จากการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 การเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย	ค่าเฉลี่ยตามขนาดสถานศึกษา			แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	sig
	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่						
ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้	4.07	3.97	4.09	ระหว่างกลุ่ม	2	0.84	0.42	1.17	0.31
				ภายในกลุ่ม	316	112.67	0.36		
				รวม	318	113.50			

จากตารางที่ 4.7 พบว่า การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน

4.3.3 การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ และเปรียบเทียบตามสภาพของกลุ่มตัวอย่างและขนาดของสถานศึกษา

4.3.3.1 ระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ ในภาพรวมและรายข้อ ดังแสดงในตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้

ข้อที่	ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.	จัดระบบสารสนเทศเกี่ยวกับและแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา	3.90	0.73	มาก
2.	จัดเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล จัดทำสถิติการใช้ข้อมูลในการพัฒนาการกิจกรรมการเรียนรู้ จัดหาระดมทรัพยากรนวัตกรรม และเทคโนโลยีที่หลากหลาย	3.80	0.81	มาก
3.	กำหนดแผนให้ครูผู้สอนเข้ารับการพัฒนาในด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริม	3.73	0.76	มาก
4.	มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ฝึกผู้เรียนได้พัฒนาสุนทรียภาพด้านศิลปะดนตรีและ การออกกำลังกายที่สนองความต้องการความถนัด และความสนใจของผู้เรียน	3.98	0.81	มาก
5.	ครูผู้สอนใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ เช่น การสอนแบบบูรณาการ การสอนแบบ STORY LINE การสอนแบบสาธิตการสอนด้วยรูปแบบชิปปา (CIPPA) การสอนโดยใช้เกม การสอน โดยใช้นิทาน ฯลฯ	4.02	0.98	มาก
6.	ประชุมชี้แจง ประชาสัมพันธ์การกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ให้ผู้ปกครอง ชุมชน เข้ามาร่วมดำเนินการ	3.83	0.75	มาก
7.	จัดทำสารนิเทศรวบรวมข้อมูลพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคล ดำเนินการนิเทศติดตามและเยี่ยมชั้นเรียนอย่างน้อย สัปดาห์ละ 1 ครั้ง	3.97	0.87	มาก
8.	มีกิจกรรมการจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างหลากหลายโดยเน้นการฝึกปฏิบัติจริง	3.86	0.90	มาก
รวม		3.89	0.49	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่า การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริม

พัฒนาการและการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ

มีข้อสังเกตว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูผู้สอนใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ เช่น การสอนแบบบูรณาการ การสอนแบบ STORY LINE การสอนแบบสาธิตการสอนด้วยรูปแบบชิปปา (CIPPA) การสอนโดยใช้เกม การสอนโดยใช้นิทาน ฯลฯ ($\bar{X} = 4.02$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ กำหนดแผนให้ครูผู้สอนเข้ารับการพัฒนาด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.73$)

4.3.3.2 การเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ จำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามสถานภาพด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้

การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย	ผู้บริหาร			ครู			t	sig
	n	\bar{X}	S.D.	n	\bar{X}	S.D.		
ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้	34	3.81	0.45	285	3.90	0.49	-0.91	0.36

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ จำแนกตามสถานภาพ ไม่แตกต่างกัน

4.3.3.3 การเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ จำแนกขนาดของสถานศึกษา โดยวิธีการทดสอบค่าเอฟ (F-test) จากการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 การเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้

การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้	ค่าเฉลี่ยตามขนาดสถานศึกษา			แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	sig
	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่						
	4.07	3.98	4.06	ระหว่างกลุ่ม	2	1.12	0.56	2.37	0.10
				ภายในกลุ่ม	316	74.31	0.24		
				รวม	318	75.43			

ตารางที่ 4.10 พบว่า การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน

4.3.4 การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ และเปรียบเทียบตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างและขนาดของสถานศึกษา

4.3.4.1 การเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ ในภาพรวมและรายข้อ ดังแสดงในตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 ด้านการบูรณาการการเรียนรู้

ข้อที่	ด้านการบูรณาการการเรียนรู้	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.	ส่งเสริมสนับสนุน ให้ครูผู้สอนใช้หลักการบูรณาการในการจัด ประสบการณ์ และกิจกรรมประจำวัน	3.91	0.80	มาก
2.	ศึกษาหลักสูตรจัดการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546	4.28	0.88	มาก
3.	ศึกษาหลักการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการ	4.07	0.88	มาก
4.	สนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลาและทุกสถานที่	4.16	0.78	มาก
5.	ส่งเสริมการจัดประสบการณ์ โดยให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการคิด และลงมือปฏิบัติจริง	3.95	0.93	มาก
6.	การอบรมการผลิตสื่อและการใช้สื่อการเรียนการสอนระดับปฐมวัย	3.87	0.81	มาก
7.	การให้เด็กปฐมวัยศึกษาจากสภาพจริงและแหล่งเรียนรู้เช่น สวนสัตว์ ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต ฯลฯ	3.96	0.84	มาก
8.	ดำเนินการนิเทศติดตาม	4.01	0.92	มาก
รวม		4.03	0.61	มาก

จากตารางที่ 4.11 พบว่า การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ

มีข้อสังเกตว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ศึกษาหลักสูตรจัดการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 ($\bar{X} = 4.28$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การอบรมการผลิตสื่อและการใช้สื่อการเรียนการสอนระดับปฐมวัย ($\bar{X} = 3.87$)

4.3.4.2 การเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ จำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่

ตารางที่ 4.12 การเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามสถานภาพ ด้านการบูรณาการการเรียนรู้

การบริหารจัดการ ศึกษาปฐมวัย	ผู้บริหารสถานศึกษา			ครูผู้สอน			t	sig
	n	\bar{X}	S.D.	n	\bar{X}	S.D.		
ด้านการบูรณาการ การเรียนรู้	34	3.89	0.41	285	3.95	0.48	-0.63	0.24

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ จำแนกตามสถานภาพ ไม่แตกต่างกัน

4.3.4.3 การเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ จำแนกขนาดของสถานศึกษา โดยวิธีการทดสอบค่าเอฟ (F-test) จากการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านการบูรณาการการเรียนรู้

การบริหารจัดการ การศึกษาปฐมวัย ด้านการบูรณาการ การเรียนรู้	ค่าเฉลี่ยตามขนาด สถานศึกษา			แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	sig
	ขนาด เล็ก	ขนาด กลาง	ขนาด ใหญ่						
	ระหว่างกลุ่ม	4.07	3.97	4.09	2	0.96	0.48	1.71	0.18
ภายในกลุ่ม				316	89.33	0.28			
รวม				318	90.29				

จากตารางที่ 4.13 พบว่า การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน

4.3.5 การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และเปรียบเทียบตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างและขนาดของสถานศึกษา

4.3.5.1 การวิเคราะห์ระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ในภาพรวมและรายข้อ ดังแสดงในตารางที่ 4.14

ตาราง การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย
ง ที่ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา
4.14 เขต 2 ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

ข้อที่	ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.	ดำเนินการวางแผนการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ ของเด็ก	4.12	0.87	มาก
2.	ศึกษาหลักการแนวทางการประเมินพัฒนาการและการ เรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	4.12	0.75	มาก
3.	กำหนดรูปแบบ/เครื่องมือ สร้างเครื่องมือการประเมิน	4.17	0.77	มาก
4.	สถานศึกษาของท่านใช้เครื่องมือที่หลากหลายในการ ประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้เด็กปฐมวัย	4.07	0.88	มาก
5.	ประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้านและนำมาพัฒนาเด็ก	4.16	0.78	มาก
6.	ประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสม กับเด็กรวมทั้ง ใช้ข้อมูลหลาย ๆ ด้าน หลาย ๆ ครั้ง แล้ว นำมาสรุป	3.95	0.93	มาก
7.	การนำข้อมูลไปใช้เป็นข้อมูลของผู้สอนเพื่อนำไปพัฒนา ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ครั้งต่อไป	3.87	0.81	มาก
8.	รายงานสรุปผลการประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัย	3.96	0.80	มาก
รวม		4.05	0.61	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่า การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการประเมินพัฒนาการและการ
เรียนรู้ของเด็ก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับ
มากทุกข้อ

มีข้อสังเกตว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ย คือ ศึกษาหลักสูตรจัดการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546
($\bar{X} = 4.28$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การอบรมการผลิตสื่อและการใช้สื่อการเรียนการสอน
ระดับปฐมวัย ($\bar{X} = 3.87$)

4.3.5.2 การเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการประเมินพัฒนาการ

และการเรียนรู้ของเด็ก จำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามสถานภาพด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

การบริหารจัดการ ศึกษาปฐมวัย	ผู้บริหาร			ครู			t	sig
	n	\bar{X}	S.D.	n	\bar{X}	S.D.		
ด้านการประเมินพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก	34	3.89	0.41	285	3.95	0.48	-0.63	0.24

ตารางที่ 4.15 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก จำแนกตามสถานภาพ ไม่แตกต่างกัน

4.3.5.3 การเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก จำแนกขนาดของสถานศึกษา โดยวิธีการทดสอบค่าเอฟ (F-test) จากการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

การบริหารจัดการ ศึกษาปฐมวัย ด้านการประเมิน พัฒนาการและการ เรียนรู้ของเด็ก	ค่าเฉลี่ยตามขนาด สถานศึกษา			แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	sig
	ขนาด เล็ก	ขนาด กลาง	ขนาด ใหญ่						
	4.07	3.97	4.09						
			ภายในกลุ่ม	316	89.33	0.28			
			รวม	318	90.29				

ตารางที่ 4.16 พบว่า การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน

4.3.6 การวิเคราะห์การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก และเปรียบเทียบตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างและขนาดของสถานศึกษา

4.3.6.1 ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก ในภาพรวมและรายชื่อ ดังแสดงในตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.17 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก

ข้อที่	ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.	การวางแผน ในการส่งเสริมความรู้ ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย แก่ผู้ปกครอง	3.90	0.73	มาก
2.	ศึกษา/สำรวจสภาพ/ความต้องการ/แหล่งเรียนรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.80	0.81	มาก
3.	กำหนดรูปแบบ/กิจกรรม/วิธีการ/ตัวชี้วัด	3.73	0.76	มาก
4.	ประสานงาน วางแผนร่วมกับบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความรู้ /สร้างความเข้าใจ	3.98	0.81	มาก
5.	ประสานงานกับบุคคล หรือหน่วยงานอื่น เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย	4.02	0.98	มาก
6.	ดำเนินการส่งเสริมการให้ชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย	3.83	0.75	มาก
7.	สถานศึกษาของท่านประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองในการพัฒนาเด็กโดยวิธี	3.97	0.87	มาก
8.	มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย ภารกิจ ปรับปรุงสภาพแวดล้อม สนับสนุนสื่อวัสดุ อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ เป็นวิทยากร การสนับสนุนด้านงบประมาณ	3.86	0.90	มาก
รวม		3.89	0.49	มาก

จากตารางที่ 4.17 พบว่า การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ

โดยมีข้อสังเกตว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ประสานงานกับบุคคล หรือหน่วยงานอื่น เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย ($\bar{X} = 4.02$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ กำหนดรูปแบบ/กิจกรรม/วิธีการ/ตัวชี้วัด ($\bar{X} = 3.73$)

4.3.6.2 การเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก จำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.18 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามสถานภาพ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก

การบริหารจัดการ ศึกษาปฐมวัย	ผู้บริหารสถานศึกษา			ครูผู้สอน			t	sig
	n	\bar{X}	S.D.	n	\bar{X}	S.D.		
ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก	34	3.89	0.41	285	3.95	0.48	-0.63	0.24

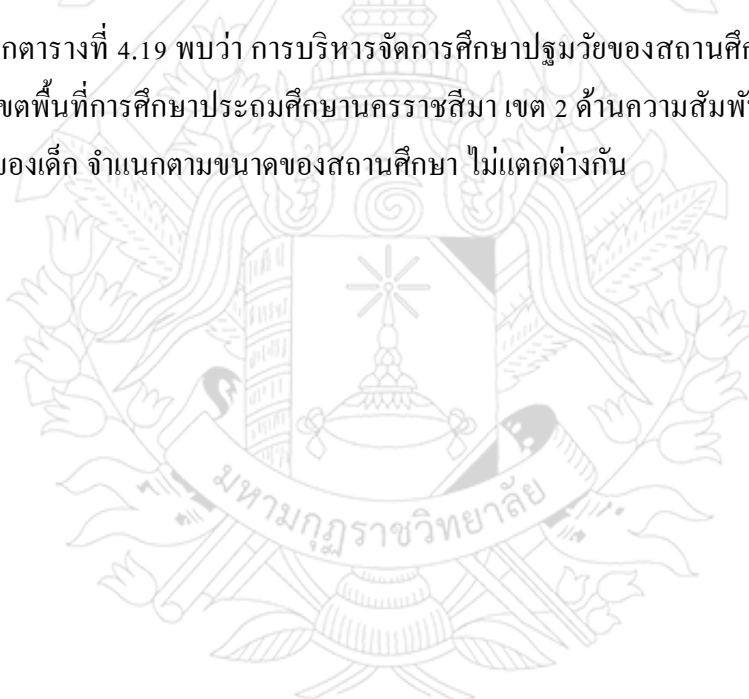
ตารางที่ 4.18 พบว่า ระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก จำแนกตามสถานภาพ ไม่แตกต่างกัน

4.3.6.3 การเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก จำแนกขนาดของสถานศึกษา โดยวิธีการทดสอบค่าเอฟ (F-test) จาก การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.19

ตารางที่ 4.19 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก

การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก	ค่าเฉลี่ยตามขนาดสถานศึกษา			แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	sig
	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่						
	4.07	3.97	4.09	ระหว่างกลุ่ม	2	0.96	0.48	1.71	0.18
				ภายในกลุ่ม	316	89.33	0.28		
				รวม	318	90.29			

จากตารางที่ 4.19 พบว่า การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ใน 6 ด้านคือ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็กของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 และเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำนวน 1,877 คน ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา 34 คน และครูผู้สอน 285 คน รวม 319 คนซึ่งได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) และสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสถานภาพ แล้วเทียบสัดส่วนตามขนาดของสถานศึกษาและได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 319 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2 ทั้ง 6 ด้าน คือด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็กของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 และเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ใน 6 ด้าน โดยจำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอนประกอบด้วยตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ สถานภาพ และขนาดสถานศึกษาตอนที่ 2 แบบสอบถาม

เกี่ยวกับระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 มีทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษาปฐมวัย 2) ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 3) ด้านการจัดกิจกรรม ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ 4) ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ 5) ด้านการประเมินพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก 6) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็กผลิตภาพ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) โดย แบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพรรณนาเพื่อหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ในการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ส่วนสถิติอ้างอิงใช้ค่าสถิติการทดสอบที (t - test) และการ ทดสอบค่าเอฟ (F - test) ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปด้านการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ ซึ่งสามารถสรุป ผลการวิจัย ตามข้อค้นพบ (fact - findings) ได้ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.2 อภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยข้อมูลตามรายละเอียดในแต่ละส่วน ต่อไปนี้

5.1.1 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

จากการวิจัยพบว่า สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพ ผู้บริหารและ ครูผู้สอน ซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 34 คน ร้อยละ 19.6 ครูผู้สอนจำนวน 285 คน ร้อยละ 80.4 และ เมื่อจำแนกตามขนาดสถานศึกษาขนาดเล็กจำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 24.5 ขนาดกลาง จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 44.2 และขนาดใหญ่จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 31.3

5.1.2 ระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยและ เปรียบเทียบจำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ

โดยมีข้อสังเกตว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียน ทรัพยากรสภาพเศรษฐกิจ สังคมการเมืองปัญหาและความต้องการของชุมชน ($\bar{X} = 4.19$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือตรวจสอบความสอดคล้องภายในหลักสูตรฯที่จัดทำขึ้น ($\bar{X} = 3.90$)

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย จำแนกตามสถานภาพและจำแนกตามขนาดสถานศึกษา 3 ขนาด คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน

5.1.3 ระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และเปรียบเทียบจำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือพัฒนาข้อมูลและระบบสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน ($\bar{X} = 4.39$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการในการพัฒนาสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.89$)

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จำแนกตามสถานภาพและจำแนกตามขนาดสถานศึกษา 3 ขนาด คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน

5.1.4 ระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2 ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้และเปรียบเทียบจำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการ

จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ

โดยมีข้อสังเกตว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือครูผู้สอนใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ เช่น การสอนแบบบูรณาการ การสอนแบบ STORY LINE การสอนแบบสาธิตการสอนด้วยรูปแบบชิปปา (CIPPA) การสอนโดยใช้เกม การสอนโดยใช้นิทาน ฯลฯ ($\bar{X} = 4.02$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือกำหนดแผนให้ครูผู้สอนเข้ารับการพัฒนาด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริม ($\bar{X} = 3.73$)

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ที่เป็นบุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ เมื่อจำแนกตามสถานภาพและจำแนกตามขนาดสถานศึกษา 3 ขนาด คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน

5.1.5 ระดับบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการบูรณาการการเรียนรู้เปรียบเทียบจำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการบูรณาการการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ

โดยมีข้อสังเกตว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือศึกษาหลักสูตรจัดการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ($\bar{X} = 4.28$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การอบรมการผลิตสื่อและการใช้สื่อการเรียนการสอนระดับปฐมวัย ($\bar{X} = 3.87$)

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการบูรณาการการเรียนรู้เมื่อจำแนกตามสถานภาพและจำแนกตามขนาดสถานศึกษา 3 ขนาด คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน

5.1.6 ระดับบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และเปรียบเทียบจำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ

โดยมีข้อสังเกตว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ศึกษาหลักสูตรจัดการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ($\bar{X} = 4.28$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การอบรมการผลิตสื่อและการใช้สื่อการเรียนการสอนระดับปฐมวัย ($\bar{X} = 3.87$)

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเมื่อจำแนกตามสถานภาพและจำแนกตามขนาดสถานศึกษา 3 ขนาด คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน

5.1.7 ระดับบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็กและเปรียบเทียบจำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ

โดยมีข้อสังเกตว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือศึกษาหลักสูตรจัดการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ($\bar{X} = 4.28$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การอบรมการผลิตสื่อและการใช้สื่อการเรียนการสอนระดับปฐมวัย ($\bar{X} = 3.87$)

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็กเมื่อจำแนกตามสถานภาพและจำแนกตามขนาดสถานศึกษา 3 ขนาด คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ผู้ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้อภิปรายผลจากการศึกษาตามกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

5.2.1 ผลการวิเคราะห์ระดับบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย และเปรียบเทียบระดับการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา

ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยโดยรวม อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารและครูผู้สอนได้เตรียมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยศึกษาทำความเข้าใจเอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยครูผู้สอนได้เข้ารับอบรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยได้เข้าร่วมศึกษาวิเคราะห์มาตรฐานและสาระการเรียนรู้ทำความเข้าใจตามคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียน ทรัพยากรสภาพเศรษฐกิจสังคมการเมือง ปัญหาและความต้องการของชุมชนเป็นผู้ประสานงานระหว่างคณะครูผู้ปกครองกรรมการสถานศึกษาและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง วัสดุทัศนของโรงเรียนมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และตรวจสอบความสอดคล้องภายในหลักสูตรเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของศตพรทัพนนะ, จรัสอติวิทยากรณ์และรุ่งชัชดาพรवेशชาติ ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดพัทลุงพบว่า มีการปฏิบัติโดยภาพรวมและรายองค์ประกอบทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพรณา อินตา ซึ่งศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงรายพบว่า การดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ในด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยความต้องการด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิยากร ศรีมังคละ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 2 โดยใช้กรอบการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ด้านการสร้างหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย พบว่า สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และบริบทของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

ปฐมวัย จำแนกตามสถานภาพ พบว่า ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารและครูผู้สอนได้เตรียมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยศึกษาทำความเข้าใจเอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยร่วมกัน ครูผู้สอนได้เข้ารับการอบรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยได้เข้าร่วมศึกษาวิเคราะห์มาตรฐานและสาระการเรียนรู้ทำความเข้าใจตามคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 โดยละเอียดซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **นิยากร ศรีมังคละ** ทำการศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 2 ซึ่งใช้กรอบการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ผลการศึกษาด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาพบว่า สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรฯ และบริบทของสถานศึกษาโดย 3 อันดับแรกที่ดำเนินการคือประชุมชี้แจงให้ความรู้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ศึกษาวิจัยทัศนคติและมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและยังสอดคล้องกับ **พรนภา อินตา** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงรายพบว่า การดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ในด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ การบูรณาการการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก มีสภาพการปฏิบัติงานทั้ง 6 ด้านและในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เหมือนกัน

ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดมศึกษานครราชสีมาเขต 2 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาพบว่า ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดต่างกัน ได้ยึดหลักการจัดการศึกษาตาม **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546** เป็นแนวทางที่ยึดถือสำหรับใช้จัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อพัฒนาให้ครบทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยมีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งมีหลักการ คือเด็กระดับปฐมวัยเป็นระยะที่สำคัญยิ่งของชีวิต ทั้งนี้เพราะเป็นช่วงที่เหมาะสมในการวางรากฐานและเสริมสร้างทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศรัฐได้กำหนดสถานะความต้องการพื้นฐานและบริการสำหรับเด็กและเยาวชน โดยระบุว่าเด็กทุกคนจะต้องได้รับการสนองตอบขั้นพื้นฐานเพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างรอบด้านเพื่อให้การพัฒนาบรรลุถึงศักยภาพของความเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์ และสามารถใช้ชีวิตอย่างมีประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ในทำนองเดียวกันแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 9 (พุทธศักราช 2545 – 2549) ได้กำหนดวัตถุประสงค์การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาตามศักยภาพ ซึ่งหลักสูตร

การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ได้แบ่งหลักสูตรไว้ 2 ระยะ ดังนี้ระยะที่ 1 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี เป็นการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยและสถานรับเลี้ยงเด็ก ระยะที่ 2 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3 – 5 ปี เป็นการศึกษาเพื่อปูพื้นฐานและเตรียมความพร้อมสำหรับการศึกษาในระดับประถมศึกษาจัดการศึกษาในลักษณะของอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล ซึ่งปัญหางานวิจัยครั้งนี้จะใช้หลักสูตรระยะที่ 2 เป็นแนวทางในการทำวิจัย

5.2.2 ผลการวิเคราะห์ระดับบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และเปรียบเทียบจำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา

ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารและครูผู้สอนศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการในการพัฒนาสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาจัดประชุมชี้แจงนโยบายและสร้างความตระหนักในการพัฒนาสภาพแวดล้อมกับการจัดการศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ สถานศึกษาปรับปรุงอาคารเรียน อาคารประกอบเพื่อให้เกิดความมั่นคงปลอดภัยพัฒนาข้อมูลและระบบสารสนเทศให้เป็นปัจจุบันจัดให้มีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม และเอื้อต่อการส่งเสริมพัฒนาการปรับขนาดพื้นที่ที่เหมาะสม กับจำนวนผู้เรียนโดยจัดให้มีมุมประสบการณ์ ในห้องเรียนอย่างน้อย 5 มุมจัดให้มีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและเอื้อต่อการส่งเสริมพัฒนาการ จัดให้มีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม และเอื้อต่อการส่งเสริมพัฒนาการจัดให้มีสื่อการเรียนรู้อะไรและเครื่องเล่นสนามเหมาะสมกับวัยได้ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนที่สนองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิยากร ศรีมังคละซึ่งทำการศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 2 ซึ่งใช้กรอบการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ผลการศึกษาด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ดำเนินการ ปรับปรุงและพัฒนาสภาพแวดล้อมได้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรฯและบริบทของสถานศึกษา และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรนภา อินตาได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานการจัด

การศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ในด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต2ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จำแนกตามสถานภาพ พบว่าไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารและครูผู้สอนศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการในการพัฒนาสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาจัดประชุมชี้แจงนโยบายและสร้างความตระหนักในการพัฒนาสภาพแวดล้อมกับการจัดการศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องทราบสถานศึกษาปรับปรุงอาคารเรียน อาคารประกอบเพื่อให้เกิดความมั่นคงปลอดภัยพัฒนาข้อมูลและระบบสารสนเทศให้เป็นปัจจุบันจัดให้มีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม และเอื้อต่อการส่งเสริมพัฒนาการปรับขนาดพื้นที่ที่เหมาะสม กับจำนวนผู้เรียนโดยจัดให้มีมุมประสบการณ์ ในห้องเรียนอย่างน้อย 5 มุมจัดให้มีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและเอื้อต่อการส่งเสริมพัฒนาการจัดให้มีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม และเอื้อต่อการส่งเสริมพัฒนาการจัดให้มีสื่อการเรียนรู้และเครื่องเล่นสนามเหมาะสมกับวัยได้ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนที่สนองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ เรขา ศรีวิชัย ได้ทำการศึกษารูปแบบการบริหารงานสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัยที่มีประสิทธิผลในจังหวัดนนทบุรี สรุปได้ดังนี้ รูปแบบการบริหารงานสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัยที่มีประสิทธิผลประกอบด้วยปัจจัยนำเข้าที่มีองค์ประกอบย่อยคือ สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา การตอบสนองความต้องการของชุมชนและแหล่งเรียนรู้ในชุมชน นโยบายของ รัฐบาลนโยบายของ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้เรียน ผู้บริหารและครู จรรยาบรรณวิชาชีพของครู จรรยาบรรณวิชาชีพของผู้บริหาร และงบประมาณ สำหรับปัจจัยด้านกระบวนการนั้น ประกอบด้วย การบริหารจัดการ หลักสูตรการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลด้านผลผลิต คือผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน และความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน

ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต2ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่าไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารและครูผู้สอนศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการในการพัฒนาสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาจัดประชุมชี้แจงนโยบายและสร้างความตระหนักในการพัฒนาสภาพแวดล้อมกับการจัดการศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องทราบสถานศึกษาปรับปรุงอาคารเรียน อาคารประกอบเพื่อให้เกิดความมั่นคงปลอดภัยพัฒนาข้อมูลและระบบสารสนเทศให้เป็นปัจจุบันจัดให้มีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม และเอื้อต่อการส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ **อรประภา**

แสนพรหมจันแดง ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตที่การศึกษาจันทบุรีเขต 1 พบว่า ความพร้อมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ทั้ง 5 ด้านคือ ด้านงบประมาณ ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่และการจัดสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการเปรียบเทียบเกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ระหว่างขนาดโรงเรียนและที่ตั้ง ภาพโดยรวมออกมาไม่แตกต่างกัน

5.2.3 ผลการวิเคราะห์ระดับบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขตด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กและเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา

ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้โดยรวม อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อทั้งนี้อาจเนื่องจาก สถานศึกษาจัดระบบสารสนเทศเกี่ยวกับและแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาจัดเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล จัดทำสถิติการใช้ข้อมูลในการพัฒนาการกิจกรรมการเรียนรู้ จัดหาระดมทรัพยากร นวัตกรรม และเทคโนโลยีที่หลากหลาย กำหนดแผนให้ครูผู้สอนเข้ารับการพัฒนาในด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ฝึกผู้เรียนได้พัฒนาสุนทรียภาพด้านศิลปะดนตรีและ การออกกำลังกายที่สนองความประมุขชี้แจง ประชาสัมพันธ์กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ให้ผู้ปกครอง ชุมชนเข้ามาร่วมจัดทำสารนิเทศรวบรวมข้อมูลพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคล ดำเนินการนิเทศติดตามดำเนินการและเยี่ยมชมชั้นเรียนอย่างน้อย สัปดาห์ละ 1 ครั้ง มีกิจกรรมการจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตัวอย่างหลากหลายโดยเน้นการฝึกปฏิบัติจริงและสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยของกระทรวงศึกษาธิการดังปรากฏใน **คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546** ที่ว่าการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กผู้สอนมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กอย่างมากผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้ออกความรู้หรือสั่งให้เด็กทำ มาเป็นผู้อำนวยความสะดวก ในการจัดสภาพแวดล้อม ประสพการณ์และกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็กที่ผู้สอนและเด็กที่จะริเริ่มทั้ง 2 ฝ่าย โดยผู้สอนจะเป็นผู้สนับสนุนชี้แนะ และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก ส่วนเด็กเป็นผู้ลงมือกระทำเรียนรู้ และค้นพบด้วยตนเองดังนั้นผู้สอนจะต้องยอมรับ เห็นคุณค่า รู้จัก และเข้าใจเด็กแต่ละคนที่ตนดูแลรับผิดชอบก่อนเพื่อจะได้วางแผน สร้างสภาพแวดล้อม และจัด

กิจกรรมที่จะส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ผู้สอนต้องรู้จักพัฒนาตนเอง ปรับปรุง ใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับเด็กผู้สอนต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากผู้ออกความรู้หรือสั่งให้เด็กทำตามเป็นผู้อำนวยความสะดวก ในการจัดสภาพแวดล้อม ประสพการณ์และกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่ผู้สอนและเด็กที่จะริเริ่มทั้ง 2 ฝ่าย โดยผู้สอนจะเป็นผู้สนับสนุนชี้แนะ และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก ส่วนเด็กเป็นผู้ลงมือกระทำเรียนรู้ และค้นพบด้วยตนเองดังนั้นผู้สอนจะต้องยอมรับ เห็นคุณค่า รู้จักและเข้าใจเด็กแต่ละคนที่ตนดูแล รับผิดชอบก่อนเพื่อจะได้วางแผนสร้างสภาพแวดล้อม และจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ผู้สอนต้องรู้จักพัฒนาตนเอง ปรับปรุง ใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับเด็กการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย อายุ 3- 5 ปี จะไม่จัดเป็นรายวิชาแต่จัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นเพื่อให้เด็ก ได้รับประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้ได้พัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม และสติปัญญา กิจกรรมที่จัดขึ้นในแต่ละวันอาจใช้ชื่อเรียกแตกต่างกันไปในแต่ละหน่วยงาน แต่ทั้งนี้ ประสบการณ์ที่จัดจะต้องครอบคลุม ประสบการณ์สำคัญ ที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และควรยืดหยุ่นให้มีสาระที่ควรเรียนรู้ที่เด็กสนใจและในสาระที่ควรเรียนรู้ที่ผู้สอนกำหนด เมื่อเด็กได้รับประสบการณ์สำคัญและทำกิจกรรมในแต่ละหัวเรื่องแล้ว เด็กควรจะเกิดแนวความคิดรวบยอดตามที่ได้เสนอแนะในหลักสูตร

ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต2ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ จำแนกตามสถานภาพ พบว่า ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนร่วมสนับสนุนจัดระบบสารสนเทศเกี่ยวกับและแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาจัดเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล จัดทำสถิติการใช้ข้อมูลในการพัฒนาการกิจกรรมการเรียนรู้ จัดหาระดมทรัพยากร นวัตกรรม และเทคโนโลยีที่หลากหลายกำหนดแผนให้ครูผู้สอนเข้ารับการพัฒนาในด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ฝึกผู้เรียนได้พัฒนาสุนทรียภาพด้านศิลปะดนตรีและ การออกกำลังกายที่สนองความประมุขชี้แจง ประชาสัมพันธ์การกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ให้ผู้ปกครอง ชุมชนเข้ามาร่วมจัดทำสารนิทัศน์รวบรวมข้อมูลพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคล ดำเนินการนิเทศติดตามดำเนินการและเยี่ยมชั้นเรียนอย่างน้อย สัปดาห์ละ 1 ครั้งมีกิจกรรมการจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างหลากหลายโดยเน้นการฝึกปฏิบัติจริงซึ่งสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ของกระทรวงศึกษาธิการ

ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต2ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ

และการเรียนรู้ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่าไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาชั้นพื้นฐานขนาดต่างกัน จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนทุกระดับชั้น ประการสำคัญต้องยึดหลักตาม หมวด 4 มาตรา 22 ว่าผู้เรียนต้องสำคัญที่สุด ทุกคนมีความสามารถและพัฒนาตนเองได้ ดังนั้น การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้กับผู้เรียนในชั้นปฐมวัย ความสนใจความถนัด และความแตกต่างแต่ละบุคคล ฝึกให้ป้องกันและแก้ปัญหาจากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็นทำเป็นและใช้หลักการจัดกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น ประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ให้ผู้ปกครอง ชุมชนเข้ามาร่วมจัดทำสารนิเทศรวบรวมข้อมูลพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคล ดำเนินการนิเทศติดตามดำเนินการและเยี่ยมชั้นเรียนอย่างน้อย สัปดาห์ละ 1 ครั้ง มีกิจกรรมการจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างหลากหลายโดยเน้นการฝึกปฏิบัติจริงซึ่งสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ของกระทรวงศึกษาธิการ และหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

5.2.4 ผลการวิเคราะห์ระดับบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการบูรณาการการเรียนรู้และเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา

ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อทั้งนี้อาจเนื่องจากการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนใช้หลักการบูรณาการในการจัดประสบการณ์และกิจกรรมประจำวันศึกษาหลักสูตรจัดการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ศึกษาหลักการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกเวลาและทุกสถานที่ส่งเสริมการจัดประสบการณ์โดยให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการคิดและลงมือปฏิบัติจริงการอบรมการผลิตสื่อและการใช้สื่อการเรียนการสอนระดับปฐมวัยการให้เด็กปฐมวัยศึกษาจากสภาพจริงและแหล่งเรียนรู้เช่นสวนสัตว์ ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต ฯลฯ และการดำเนินการนิเทศติดตามซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรนภา อินตา ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ในด้านการบูรณาการการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิยากร ศรีมั่งคละ ได้ศึกษาวิจัย สภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนให้

ครูผู้สอน ใช้หลักการบูรณาการที่สอดคล้องกับแนวทางการบูรณาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา และนิเทศติดตาม

ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต2ด้านการบูรณาการการเรียนรู้จำแนกตามสถานภาพ พบว่า ไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษา ได้ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนใช้หลักการบูรณาการในการจัดประสบการณ์ และกิจกรรมประจำวันศึกษาหลักสูตรจัดการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 ศึกษาหลักการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลาและทุกสถานที่ส่งเสริมการจัดประสบการณ์โดยให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการคิดและลงมือปฏิบัติจริงการอบรมการผลิตสื่อและการใช้สื่อการเรียนการสอนระดับปฐมวัยการให้เด็กปฐมวัยศึกษาจากสภาพจริงและแหล่งเรียนรู้เช่นสวนสัตว์ ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต ฯลฯและการดำเนินการนิเทศติดตาม ซึ่งสอดคล้องกับ **โศภนา บุญยะกลัม** ได้ให้ความหมายไว้ว่าการสอนแบบบูรณาการ หมายถึงการสอนซึ่งนำเอาสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ เข้ามาผสมผสานกันเพื่อประโยชน์แก่ผู้เรียน โดยใช้สาระการเรียนรู้ใดสาระการเรียนรู้หนึ่งเป็นแกนหลักแล้วขยายวงกว้างออกไป เพื่อให้การเรียนรู้ของผู้เรียนเกิดความสมบูรณ์ในตัวของเขาเอง

ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต2ด้านการบูรณาการการเรียนรู้จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องจาก การจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต2ได้ใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ซึ่งอาจทำให้การจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาในสังกัดเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังที่กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการในระดับปฐมวัย หมายถึงการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียน เรียนรู้โดยการเชื่อมโยงและผสมผสานกระบวนการสอน การสร้างคุณธรรมให้สอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน ให้นำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ได้อย่างเหมาะสม

5.2.5 ผลการวิเคราะห์ระดับบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา

ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ

พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจเนื่องจากบุคลากรดำเนินการวางแผนการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กศึกษาหลักการแนวทางการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย กำหนดรูปแบบ/เครื่องมือ สร้างเครื่องมือการประเมินประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้านและนำมาพัฒนาเด็กสถานศึกษาของท่านใช้เครื่องมือใดในการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้เด็กปฐมวัยประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับเด็กรวมทั้ง ใช้ข้อมูลหลาย ๆ ด้าน หลาย ๆ ครั้ง แล้วนำมาสรุปเป็นข้อมูลของผู้สอนเพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ครั้งต่อไป รายงานสรุปผลการประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **นิยากร ศรีมั่งคละ** ทำการศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 พบว่าด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก พบว่า สถานศึกษาใช้แนวทางการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรฯ โดย 3 อันดับแรกที่ดำเนินการ คือ สรุปรายงานผลการประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ นำผลประเมินไปใช้และใช้เครื่องมือในการประเมินงานวิจัยของ **พรนภา อินตา** ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพบว่า การดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนคร เชียงราย ในด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก จำแนกตามสถานภาพพบว่า ไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องจาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากบุคลากรดำเนินการวางแผนการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กศึกษาหลักการแนวทางการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยกำหนดรูปแบบ/เครื่องมือ สร้างเครื่องมือการประเมินประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้านและนำมาพัฒนาเด็กสถานศึกษาของท่านใช้เครื่องมือใดในการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้เด็กปฐมวัยประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับเด็กรวมทั้ง ใช้ข้อมูลหลาย ๆ ด้าน หลาย ๆ ครั้ง แล้วนำมาสรุปเป็นข้อมูลของผู้สอนเพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ครั้งต่อไป รายงานสรุปผลการประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัย สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กล่าวถึงหลักการประเมินพัฒนาการดังนี้ 1) ประเมินผลพัฒนาการของเด็กครบทุกด้านและนำผลมาพัฒนาเด็ก 2) ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี 3) สภาพการประเมินควรมีลักษณะเช่นเดียวกับการปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน 4) ประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกลงใช้เครื่องมือและจัดบันทึกไว้เป็นหลักฐาน 5) ประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีที่หลากหลายเหมาะสมกับเด็ก

รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลายๆ ด้าน ไม่ควรใช้การทดสอบ) รายงานผลการประเมิน สรุปเป็นภาคเรียนและรายงานผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องทราบ

ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาพบว่า ไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องจากสถานศึกษาในสังกัดใช้เครื่องมือในการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้เด็กปฐมวัยประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับเด็กรวมทั้ง ใช้ข้อมูลหลาย ๆ ด้าน หลาย ๆ ครั้ง แล้วนำมาสรุปเป็นข้อมูลของผู้สอนเพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ครั้งต่อไปรายงานสรุปผลการประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยสอดคล้องกับ การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ยึดวิธีการสังเกตเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งใช้หลักการประเมินตามสภาพที่เป็นจริง ผู้สอนจะต้องสังเกตและประเมินทั้งการสอนของตนเองและการพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กและนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินจะช่วยในการวางแผนการจัดกิจกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 3 - 5 ปี เป็นการประเมินพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก โดยถือเป็นกระบวนการต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติ ที่จัดในแต่ละวัน ทั้งนี้ ให้มุ่งนำข้อมูลการประเมินมาพิจารณาปรับปรุงวางแผนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนได้รับการพัฒนาตามจุดหมายของหลักสูตร

5.2.6 ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็กและเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา

ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็กโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อทั้งนี้อาจเนื่องจากบุคลากรได้วางแผน ในการส่งเสริมความรู้ ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย แก่ผู้ปกครองศึกษา/สำรวจสภาพ/ความต้องการ/แหล่งเรียนรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประสานงานกับบุคคล หรือหน่วยงานอื่น เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยสถานศึกษาประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองในการพัฒนาเด็กโดยวิธีประสานงาน วางแผนร่วมกับบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความรู้ /สร้างความเข้าใจประสานงานกับบุคคล หรือหน่วยงานอื่น เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยดำเนินการส่งเสริมการให้ชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย ภารกิจปรับปรุงสภาพแวดล้อมสนับสนุนสื่อวัสดุ อุปกรณ์และแหล่ง

เรียนรู้ เป็นวิทยากร การสนับสนุนด้านงบประมาณซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรนภา อินตา ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ โรงเรียนสังกัดเทศบาลนคร เชียงรายพบว่า การดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ โรงเรียนสังกัดเทศบาลนคร เชียงราย ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็กมีสภาพการปฏิบัติงานใน ภาพรวมอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ดำเนินการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองผ่านกิจกรรมสารสนเทศความรู้สู่ครู ผู้ปกครอง และชุมชน อย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด โดยใช้เอกสารสิ่งพิมพ์ แผ่นพับบทความ รายการวิทยุ และวีดิทัศน์ เป็น สื่อถ่ายทอดความรู้โดยผลิตสื่อที่มีเนื้อหาสาระประโยชน์ ต่อผู้ปกครอง ในการอบรมเลี้ยงดูและ พัฒนาเด็กปฐมวัยแล้วแจกจ่ายสื่อและวิชาการดังกล่าวไปยัง โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ซึ่ง โรงเรียนแกนนำและ โรงเรียนเครือข่าย อนุบาลอำเภอ ซึ่งเป็นศูนย์กลางการพัฒนา โรงเรียนที่เปิด สอนชั้นอนุบาลได้นำสื่อสารสนเทศการศึกษาปฐมวัย ที่เป็นรูปแบบรายการเสียงตามสาย สิ่งพิมพ์ และวีดิทัศน์ ไปขยายผลโดยครูจัดกิจกรรมการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในหลายโอกาส เช่น การ ปฐมนิเทศผู้ปกครองการประชุมผู้ปกครองในระหว่างภาคเรียนการประสานสัมพันธ์ระหว่างบ้าน กับโรงเรียนหรือการปัจฉิมนิเทศผู้ปกครอง เป็นต้น

ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับ ครอบครัวของเด็กจำแนกตามสถานภาพ พบว่า ไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องจากบุคลากรได้วางแผน ใน การส่งเสริมความรู้ ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย แก่ผู้ปกครองศึกษา/สำรวจสภาพ/ความต้องการ/ แหล่งเรียนรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่นประสานงานกับบุคคล หรือหน่วยงานอื่น เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย สถานศึกษาประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองในการพัฒนาเด็ก โดยวิธีประสานงาน วางแผน ร่วมกับบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความรู้ /สร้างความเข้าใจประสานงานกับบุคคล หรือ หน่วยงานอื่น เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยดำเนินการส่งเสริมการให้ชุมชน มีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาปฐมวัยมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย ภารกิจปรับปรุงสภาพแวดล้อม สนับสนุนสื่อวัสดุ อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ เป็นวิทยากร การสนับสนุนด้านงบประมาณสอดคล้อง กับ อรประภา แสพนพรจันแดง ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า ความพร้อมในการจัด การศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดของ โรงเรียนและที่ตั้งภาพโดยรวมออกมาไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับ

ครอบครัวของเด็กจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกันสอดคล้องกับ **อรรถพรภา แสณพรมจันแดง** ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่าความพร้อมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนและที่ตั้ง ภาพโดยรวมออกมาไม่แตกต่างกัน

จากผลการวิจัยพบว่า บุคลากรที่มีสถานภาพต่างกัน ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีขนาดต่างกัน มีระดับปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ไม่แตกต่างกัน

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 มีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 พิจารณารายด้านจากค่าเฉลี่ยต่ำสุดในแต่ละด้านดังนี้

5.3.1.1 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยพบว่าข้อที่มีระดับการปฏิบัติต่ำสุดคือ ตรวจสอบความสอดคล้องภายในหลักสูตรฯ จึงควรส่งเสริมให้บุคลากรตรวจสอบความสอดคล้องภายในหลักสูตรสถานศึกษาที่จัดทำขึ้นรองลงมา คือ วิทยุทัศน์มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และสภาพเศรษฐกิจสังคมการเมือง ปัญหาและความต้องการของชุมชน ควรร่วมมือกันศึกษาหาจุดอ่อนจุดแข็งร่วมกัน และร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ให้มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และสภาพเศรษฐกิจสังคมการเมือง ปัญหาและความต้องการของชุมชน

5.3.1.2 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้พบว่าข้อที่มีระดับการปฏิบัติต่ำสุดคือศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการในการพัฒนาสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาจึงควรส่งเสริมให้ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการในการพัฒนาสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา รองลงมา คือ ประชุมชี้แจงนโยบายและสร้างความตระหนักในการพัฒนาสภาพแวดล้อมกับการจัดการศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องทราบจึงควรส่งเสริมให้มีการประชุมชี้แจงนโยบายและสร้างความตระหนักในการพัฒนาสภาพแวดล้อมกับการจัดการศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องทราบอย่างต่อเนื่อง

5.3.1.3 ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้พบว่าข้อที่มีระดับการปฏิบัติต่ำสุด คือกำหนดแผนให้ครูผู้สอนเข้ารับการพัฒนาในด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมรองลงมา คือ จัดเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล จัดทำสถิติการใช้ข้อมูลในการพัฒนาการกิจกรรมการเรียนรู้ จัดหาระดมทรัพยากร นวัตกรรม และเทคโนโลยีที่หลากหลาย จึงควรส่งเสริม ให้ครูผู้สอนเข้ารับการพัฒนาในด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมจัดเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล จัดทำสถิติการใช้ข้อมูลในการพัฒนาการกิจกรรมการเรียนรู้จัดหาระดมทรัพยากร นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่หลากหลาย

5.3.1.4 ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ พบว่า ข้อที่มีระดับการปฏิบัติต่ำสุด คือส่งเสริมสนับสนุน ให้ครูผู้สอนใช้หลักการบูรณาการในการจัด ประสบการณ์และกิจกรรมประจำวัน สถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนได้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กให้ครบทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา รองลงมา คือ ส่งเสริมการจัดประสบการณ์โดยให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการคิดและลงมือปฏิบัติจริง ควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่ทำให้เด็กได้ฝึกทักษะกระบวนการคิดและลงมือปฏิบัติจริง เช่น การนำนักเรียนไปศึกษา แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

5.3.1.5 ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กข้อที่มีระดับการปฏิบัติต่ำสุด คือ การนำข้อมูลไปใช้เป็นข้อมูลของผู้สอนเพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ครั้งต่อไป รองลงมา คือ ประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับเด็กรวมทั้งใช้ข้อมูลหลายๆ ด้าน หลายๆ ครั้ง แล้วนำมาสรุปจึงควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนนำข้อมูลการประเมินพัฒนาการของเด็กไปใช้เป็นข้อมูลของครูผู้สอนและส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้การประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับเด็กรวมทั้ง ใช้ข้อมูลหลายๆ ด้าน หลาย ๆ ครั้ง แล้วนำมาสรุปเป็นรายงานไว้เป็นหลักฐานของชั้นเรียนเพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนครั้งต่อไป

5.3.1.6 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็กข้อที่มีระดับการปฏิบัติต่ำสุด คือกำหนดรูปแบบ/กิจกรรม/วิธีการ/ตัวชี้วัดรองลงมา คือ ศึกษา/สำรวจสภาพ/ความต้องการ/แหล่งเรียนรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่นควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนกำหนดรูปแบบ/กิจกรรม/วิธีการ/ตัวชี้วัดและศึกษา/สำรวจสภาพ/ความต้องการ/แหล่งเรียนรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อใช้ใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยและแผนการจัดประสบการณ์ เพื่อพัฒนาผู้เรียน

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

จากการค้นพบจากการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 มีข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ดังนี้

5.3.2.1 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยมีข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ คือ ควรส่งเสริมให้บุคลากรตรวจสอบความสอดคล้องภายในหลักสูตรสถานศึกษาที่จัดทำขึ้นและ และร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ให้มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และสภาพเศรษฐกิจสังคมการเมือง ปัญหาและความต้องการของชุมชน

5.3.2.2 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้มีข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ คือ ควรส่งเสริมให้ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการในการพัฒนาสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาและควรส่งเสริมให้มีการประชุมชี้แจงนโยบายและสร้างความตระหนักในการพัฒนาสภาพแวดล้อมกับการจัดการศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องทราบอย่างต่อเนื่อง

5.3.3.3 ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้มีข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ คือ ควรส่งเสริม ให้ครูผู้สอนเข้ารับการพัฒนาในด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมจัดเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล จัดทำสถิติการใช้ข้อมูลในการพัฒนาการกิจกรรมการเรียนรู้จัดหาระดมทรัพยากรนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่หลากหลาย

5.3.2.4 ด้านการบูรณาการการเรียนรู้มีข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ คือ ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนใช้หลักการบูรณาการในการจัด ประสบการณ์และกิจกรรมประจำวัน สถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนได้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กให้ครบทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา และ ควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่ทำให้เด็กได้ฝึกทักษะกระบวนการคิดและลงมือปฏิบัติจริง เช่น การนำนักเรียนไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

5.3.2.5 ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กมีข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ คือ ส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้การประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับเด็ก รวมทั้ง ใช้ข้อมูลหลาย ๆ ด้าน หลาย ๆ ครั้ง แล้วนำมาสรุปเป็นรายงานไว้เป็นหลักฐานของชั้นเรียนเพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนครั้งต่อไป

5.3.2.6 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็กมีข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ คือควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนกำหนดรูปแบบ/กิจกรรม/วิธีการ/ตัวชี้วัดและศึกษา/สำรวจสภาพ/ความต้องการ/แหล่งเรียนรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อใช้ใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำหลักสูตร

สถานศึกษาปฐมวัยและแผนการจัดประสบการณ์ เพื่อพัฒนาผู้เรียน แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการจัดทำสารจากครูถึงผู้ปกครองเพื่อสร้างสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก

5.3.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.3.1 ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเรื่องรูปแบบของการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2

5.3.3.2 ควรศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ เรื่องความต้องการของครูผู้สอนการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2

บรรณานุกรม

1. ภาษาไทย

1) หนังสือทั่วไป

- กรมวิชาการ. กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2541.
- กระทรวงศึกษาธิการ. การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2540.
- . คู่มือการจัดการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2545.
- . คู่มือพัฒนาสื่อการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2545.
- . คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2546.
- . พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542.
- . ยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กเล็ก 3-5 ปี : การอุดหนุนค่าใช้จ่าย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2547.
- คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ชุดฝึกอบรมครูปฐมวัย พ.ศ. 2554. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554.
- ทัตวี วงศ์ยืน. ความหมายและความสำคัญของการบริหารจัดการสถานศึกษาปฐมวัย ใน ประมวลสาระชุดวิชา การบริหารจัดการสถานศึกษาปฐมวัย ชุดที่ 1 - 5 . พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2555.
- ทิตินา เขมมณี. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ : องค์กรความรู้จากการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ, 2548.
- นิรมล ศตวุฒิ . หลักสูตรบูรณาการ. วารสารวงการครู 13, 2547. หน้า 74.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น , 2545.
- . การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, 2553.
- บุรชัย ศิริมหาสาคร. แผนการจัดประสบการณ์ก่อนประถมศึกษาแบบบูรณาการที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพมหานคร : นึกพออย, 2545.

- ประสาธ อิศรปรีดา. **สารัตถะจิตวิทยาการศึกษา**. กภาพสินธุ์ : ประสานการพิมพ์, 2546.
- ปรัชญา เวสารัชช . **พฤติกรรมองค์กร ผู้นำในองค์กร**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียน สโตร์, 2526.
- พัชสิรี ชมพุกำ. **องค์กรและการจัดการ**. กรุงเทพมหานคร : แมคกรอ-ฮิล, 2552 .
- ไพศาล หวังพานิช. **วิธีการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.
- การดี อนันต์นาวิ . **หลักการแนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา**. ชลบุรี : บริษัท สำนักพิมพ์ มนตรี จำกัด, 2552.
- เยาวภา เตชะคุปต์. **การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพมหานคร : แม็ค, 2542.
- เยี่ยมลักษณ์ อุดการ. **การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย**. โปรแกรมวิชาการศึกษาศาสตร์ สถาบันราชภัฏเชียงใหม่, 2542.
- วัฒนา บุญญฤทธิ์. **วันนี้ของครูปฐมวัยในอีกมุมมองหนึ่ง**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2548.
- วิรัช สงวนวงศ์วาน . **การจัดการและพฤติกรรมองค์กร**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, 2546.
- โสภณา บุญยะกลัม. **แนวทางการจัดการแผนการเรียนรู้ แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. กรุงเทพมหานคร : โมเดอร์น อคาเดมิค เซ็นเตอร์, 2546.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 . **สภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งกััดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 . นครราชสีมา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2, 2554.**
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : จำหน่ายโดย บริษัทสกายบุ๊กส์, 2550.
- _____ . **คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ทศักราช 2546 สำหรับเด็กอายุ 3 - 5 ปี**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ครูสภาลาดพร้าว, 2547.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **แนวทางการดำเนินการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ, 2545.
- _____ . **แนวทางการดำเนินการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ, 2545.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. **แนวการวิเคราะห์ศักยภาพผู้เรียน**. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2545.

สำนักงานประสานงานโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. **คู่มือฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนแบบหน่วยบูรณาการวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2540.

เสนาะ ดิยาว. **หลักการบริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546.

หวน พิณรุฬห์. **การบริหารการศึกษา: นักบริหารมืออาชีพ**. นนทบุรี : พิณรุฬห์, 2548.

อนิวัช แก้วจางง. **การจัดการทรัพยากรมนุษย์**. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2552.

2) วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์

โชติกา ภิญโญ. “สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัยที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล, 2551.

นิยากร ศรีมังคละ. “สภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 2”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2548.

พรนภา อื่นดา. “การดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันราชภัฏเชียงราย, 2553.

ภัศสุรีย์ เจริญศิริ. “ความพร้อมของผู้บริหารและครูที่มีต่อกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2547.

เรชา ศรีวิชัย. “รูปแบบการบริหารงานสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ที่มีประสิทธิผล ในจังหวัดนนทบุรี”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีปทุม , 2554 .

ลัดดา พงษ์แก้ว. “ปัญหาการจัดการกิจกรรมเตรียมความพร้อมเด็กปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษาสระแก้ว เขต 1”. **งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2551.

ศตพร ทับธนะ . จรัส อติวิทยากรณ์ และรุ่งรัชดาพร เวหะชาติ. “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษา ระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดพัทลุง”. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2556.

สมหมาย หริการบัญชา. “ปัญหาการบริหารงานวิชาการ ระดับปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1”. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2548.

หฤทัย อรุณศิริ. “การศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเทศบาลในจังหวัด สิงห์บุรี”. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2551.

อรประภา แสนพรหมจันแดง. “สภาพและความต้องการในการพัฒนางานการเรียนการสอนระดับ ก่อนประถมศึกษของผู้บริหารและครู โรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด ระยอง”. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2547.

3 เว็บไซต์

ธีรศักดิ์ อัครบวร. บุคลิกภาพของครูปฐมวัย. สืบค้นจาก

<http://www.google.co.th/suebwongsaeng.blogspot.com>.

สุรางค์ โค้วตระกูล. บุคลิกภาพของครู. วันที่ค้นข้อมูล. สืบค้นจาก

<http://www.google.co.th/suebwongsaeng.blogspot.com>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีจุดประสงค์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ตามกรอบ 6 ด้าน ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ดังนี้

- 1) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย
- 2) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้
- 3) การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้
- 4) การบูรณาการการเรียนรู้
- 5) การประเมินพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก
- 6) ความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก

2. แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบบเลือกตอบ มีจำนวน 2 ข้อ

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบบเลือกตอบ มีจำนวน 48 ข้อ

ผู้ศึกษาขอความอนุเคราะห์ท่านตอบแบบสอบถามครบทุกข้อตามความเป็นจริง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ สามารถนำไปวิเคราะห์ได้ ข้อมูลที่ท่านตอบจะนำไปวิเคราะห์ผลเป็นภาพรวม ผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดทิศทางการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2

สหายดา คำสิงห์นอก

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

วิทยาเขตอีสานตอนที่ 1
ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () หน้าข้อความที่เป็นจริง

1. ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม

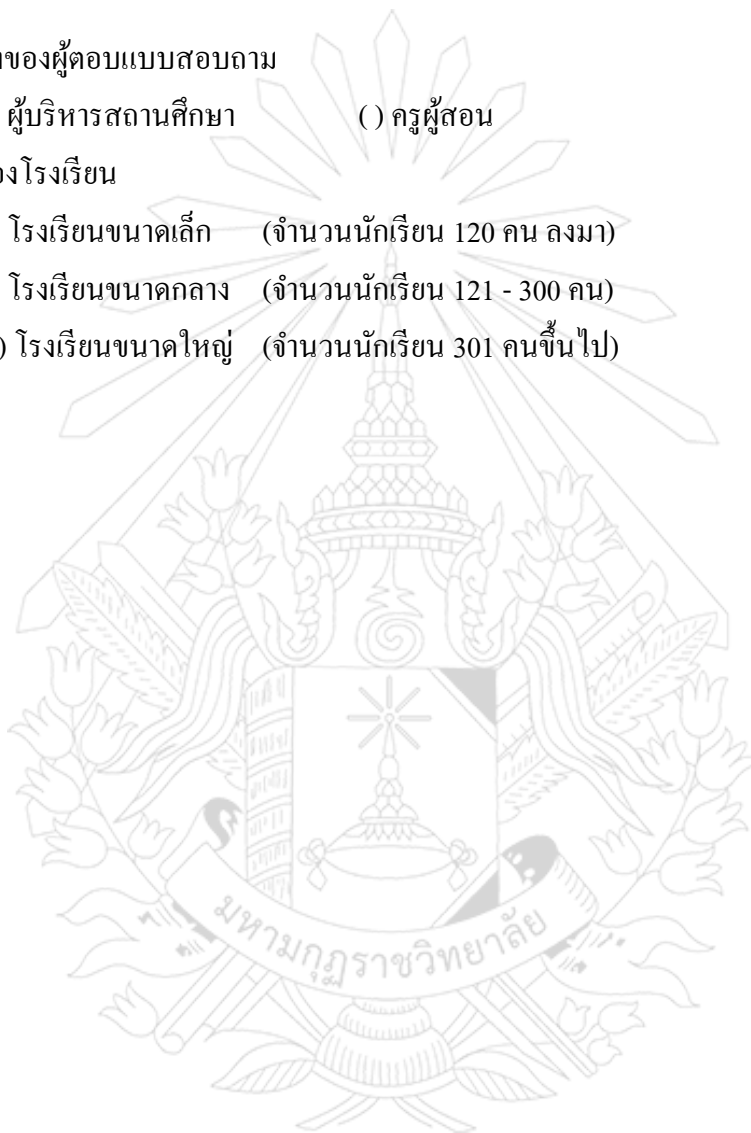
() ผู้บริหารสถานศึกษา () ครูผู้สอน

2. ขนาดของโรงเรียน

() โรงเรียนขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียน 120 คน ลงมา)

() โรงเรียนขนาดกลาง (จำนวนนักเรียน 121 - 300 คน)

() โรงเรียนขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียน 301 คนขึ้นไป)

ตอนที่ 2

การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องช่องระดับการปฏิบัติที่เป็นจริงเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2

1) ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

ข้อที่	การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
1.	เตรียมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย					
2.	ศึกษาทำความเข้าใจเอกสารประกอบหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย					
3.	เข้าอบรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย					
4.	เป็นผู้ร่วมศึกษาวิเคราะห์มาตรฐานและสาระการเรียนรู้ และทำความเข้าใจตามคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546					
5.	ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียน ทรัพยากร สภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ปัญหาและความต้องการของชุมชน					
6.	เป็นผู้ประสานงานระหว่างคณะครู ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษาและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง					
7.	วิสัยทัศน์มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ปัญหาและความต้องการของชุมชน					
8.	ตรวจสอบความสอดคล้องภายในหลักสูตรฯ ที่จัดทำขึ้น					

2) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ข้อที่	การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
1.	ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการในการพัฒนาสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา					
2.	ประชุมชี้แจงนโยบายและสร้างความตระหนักในการพัฒนาสภาพแวดล้อมกับการจัดการศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้อง ทราบ					
3.	ปรับปรุงอาคารเรียน อาคารประกอบเพื่อให้เกิดความมั่นคงปลอดภัย					
4.	พัฒนาข้อมูลและระบบสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน					
5.	จัดให้มีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม และเอื้อต่อการส่งเสริมพัฒนาการ					
6.	ปรับขนาดพื้นที่ที่เหมาะสมกับจำนวนผู้เรียน โดยจัดให้มีมุมประสบการณ์ ในห้องเรียน อย่างน้อย 5 มุม					
7.	จัดให้มีสื่อการเรียนรู้ และเครื่องเล่นสนามเหมาะสมกับวัย					
8.	ได้ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน ที่สนองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย					

3) การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้

ข้อ ที่	การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
1.	จัดระบบสารสนเทศเกี่ยวกับและแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา					
2.	จัดเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล จัดทำสถิติการใช้ข้อมูลในการพัฒนาการกิจกรรมการเรียนรู้ จัดหาระดมทรัพยากร นวัตกรรม และเทคโนโลยีที่หลากหลาย					
3.	กำหนดแผนให้ครูผู้สอนเข้ารับการพัฒนาในด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริม					
4.	มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ฝึกผู้เรียนได้พัฒนาสุนทรียภาพด้านศิลปะดนตรีและ การออกกำลังกายที่สนองความต้องการความถนัด และความสนใจของผู้เรียน					
5.	ครูผู้สอนใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ เช่น การสอนแบบบูรณาการ การสอนแบบ STORY LINE การสอนแบบสาธิต การสอนด้วยรูปแบบซิปปา (CIPPA) การสอนโดยใช้เกม การสอนโดยใช้นิทาน ฯลฯ					
6.	ประชุมชี้แจง ประชาสัมพันธ์การกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ให้ผู้ปกครอง ชุมชน เข้ามาร่วมดำเนินการ					
7.	จัดทำสารนิทัศน์รวบรวมข้อมูลพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคล ดำเนินการนิเทศติดตามและเยี่ยมชั้นเรียนอย่างน้อย สัปดาห์ละ 1 ครั้ง					
8.	มีกิจกรรมการจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างหลากหลายโดยเน้นการฝึกปฏิบัติจริง					

4) การบูรณาการการเรียนรู้

ข้อที่	การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
1.	ส่งเสริมสนับสนุน ให้ครูผู้สอนใช้หลักการบูรณาการในการจัด ประสบการณ์ และกิจกรรมประจำวัน					
2.	ศึกษาหลักสูตรจัดการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546					
3.	ศึกษาหลักการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการ					
4.	สนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลาและทุกสถานที่					
5.	ส่งเสริมการจัดประสบการณ์โดยให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการคิด และลงมือปฏิบัติจริง					
6.	การอบรมการผลิตสื่อและการใช้สื่อการเรียนการสอนระดับปฐมวัย					
7.	การให้เด็กปฐมวัยศึกษาจากสภาพจริงและแหล่งเรียนรู้เช่น สวนสัตว์ ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต ฯลฯ					
8.	ดำเนินการนิเทศติดตาม					

5) การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

ข้อที่	การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
1.	ดำเนินการวางแผนการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก					
2.	ศึกษาหลักการแนวทางการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย					
3.	กำหนดรูปแบบ/เครื่องมือ สร้างเครื่องมือการประเมิน					
4.	สถานศึกษาของท่านใช้เครื่องมือที่หลากหลายในการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้เด็กปฐมวัย					
5.	ประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้านและนำมาพัฒนาเด็ก					
6.	ประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับเด็กรวมทั้ง ใช้ข้อมูลหลาย ๆ ด้านหลาย ๆ ครั้ง แล้วนำมาสรุป					
7.	การนำข้อมูลมาใช้เป็นข้อมูลของผู้สอนเพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ครั้งต่อไป					
8.	รายงานสรุปผลการประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัย					

6) ความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก

ข้อที่	การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
1.	ท่านได้วางแผน ในการส่งเสริมความรู้ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย แก่ผู้ปกครอง					
2.	ศึกษา/สำรวจสภาพ/ความต้องการ/แหล่งเรียนรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่น					
3.	กำหนดรูปแบบ/กิจกรรม/วิธีการ/ตัวชี้วัด					
4.	ประสานงาน วางแผนร่วมกับบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความรู้/สร้างความเข้าใจ					
5.	ประสานงานกับบุคคล หรือหน่วยงานอื่น เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย					
6.	ดำเนินการส่งเสริมการให้ชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย					
7.	สถานศึกษาของท่านประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองในการพัฒนาเด็กโดยวิธี					
8.	มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายภารกิจปรับปรุงสภาพแวดล้อม สนับสนุนสื่อวัสดุ อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ เป็นวิทยากรการสนับสนุนด้านงบประมาณ					

ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความร่วมมือ

สายตา คำสิงห์นอก

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขตอีสาน

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. นายนิกร เฟ็งลี

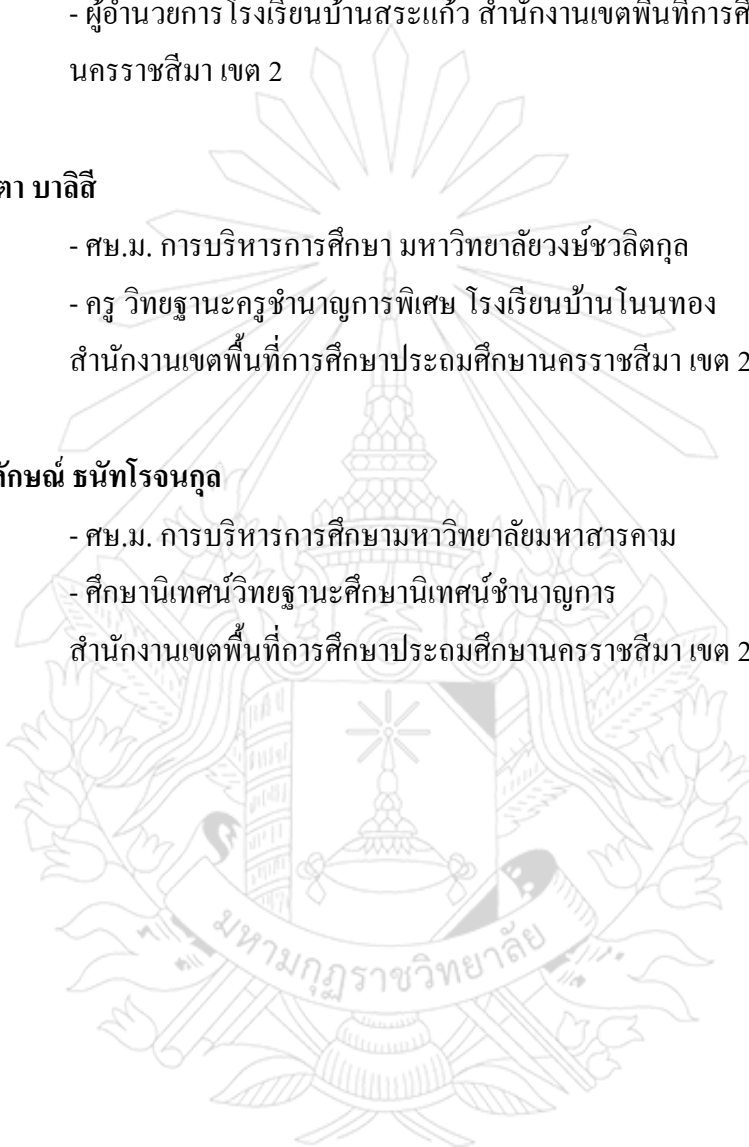
- ศษ.ม. การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสระแก้ว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2

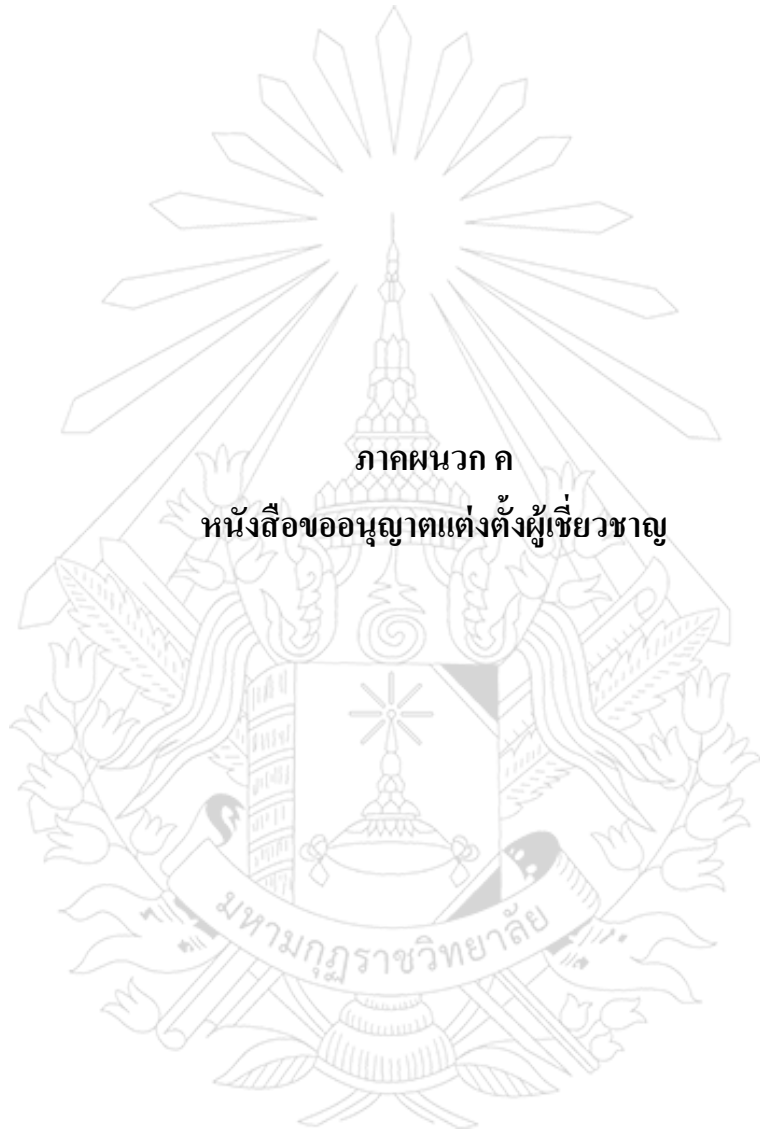
2. นางเมตตา บาลีสี่

- ศษ.ม. การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
- ครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านโนนทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2

3. นางฉัญลักษณ์ ธนัทโรจนกุล

- ศษ.ม. การบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ศึกษานิเทศน์วิทยฐานะศึกษานิเทศน์ชำนาญการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2

ภาคผนวก ค
หนังสือขออนุญาตแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ

ที่ศธ6012(2)/ว423

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตอีสาน
9/37 หมู่ 12 ถนนราษฎร์คณิงตำบลในเมือง
อำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น40000

12 กรกฎาคม 2556

เรื่อง ขออนุญาตแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ

เจริญพร นายนิกร เฟ็งลี

ด้วย ว่าที่ร้อยตรีหญิงสายตา คำสิงห์นอก นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน รหัสประจำตัวนักศึกษา 5514205149 กำลังทำ สารนิพนธ์เรื่อง “การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 2” ในกรณีนี้ จำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยให้ได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและเที่ยงตรงที่สุด

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอแต่งตั้งท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหาของเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาดังกล่าว หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณา

ขอเจริญพร

(พระครูปลัดธรรมจริยวัฒน์, ดร.)

รักษาการแทนผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์อีสาน

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ที่ ศธ6012(2)/ว423

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตอีสาน
9/37 หมู่ 12 ถนนราษฎร์คณิงตำบลในเมือง
อำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น40000

12 กรกฎาคม 2556

เรื่อง ขออนุญาตแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ

เจริญพร นางเมตตา บาลีสี

ด้วย ว่าที่ร้อยตรีหญิงสายตา คำสิงห์นอก นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตร
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏ-
ราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน รหัสประจำตัว5514205149 กำลังทำ สารนิพนธ์เรื่อง “การบริหารจัด
การศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นครราชสีมา เขต 2” ในกรณี จำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวม
ข้อมูลในการวิจัยให้ได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและเที่ยงตรงที่สุด

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มี
ความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอแต่งตั้งท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อ
ตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหาของเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาดังกล่าว หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจัก
ได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา

ขอเจริญพร

(พระครูปลัดธรรมจริวัฒน์, ดร.)

รักษาการแทนผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์อีสาน
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ที่ ศธ6012(2)/ว423

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตอีสาน
9/37 หมู่ 12 ถนนราษฎร์คินทร์ตำบลในเมือง
อำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น40000

12 กรกฎาคม 2556

เรื่อง ขออนุญาตแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ

เจริญพร นางรัชฎ์กษณ์ ธนัทโรจนกุล

ด้วย ว่าที่ร้อยตรีหญิงสายตา คำสิงห์นอก นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน รหัสประจำตัว5514205149 กำลังทำ สารนิพนธ์เรื่อง “การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2” ในกรณี จำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยให้ได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและเที่ยงตรงที่สุด

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอแต่งตั้งท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหาของเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาดังกล่าว หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณา

ขอเจริญพร

(พระครูปลัดธรรมจริวัฒน์, ดร.)

รักษาการแทนผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์อีสาน
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ภาคผนวก ง

แบบประเมินดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม

ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย
ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2

ข้อที่	การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC
		1	2	3	
	1. ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย				
1.	เตรียมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	+1	+1	+1	1.00
2.	ศึกษาทำความเข้าใจเอกสารประกอบหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย	+1	+1	+1	1.00
3.	เข้าอบรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย				
4.	เป็นผู้ร่วมศึกษาวิเคราะห์มาตรฐานและสาระ การเรียนรู้และทำความเข้าใจตามคู่มือหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546	+1	+1	+1	1.00
5.	ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียน ทรัพยากร สภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ปัญหาและความต้องการของชุมชน	+1	+1	+1	1.00
6.	เป็นผู้ประสานงานระหว่างคณะครู ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษาและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	1.00
7.	วิสัยทัศน์มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลัก สูตรการศึกษาปฐมวัย และสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ปัญหาและความต้องการของชุมชน	+1	+1	+1	1.00
8.	ตรวจสอบความสอดคล้องภายในหลักสูตรฯ ที่จัดทำขึ้น	+1	+1	+1	1.00

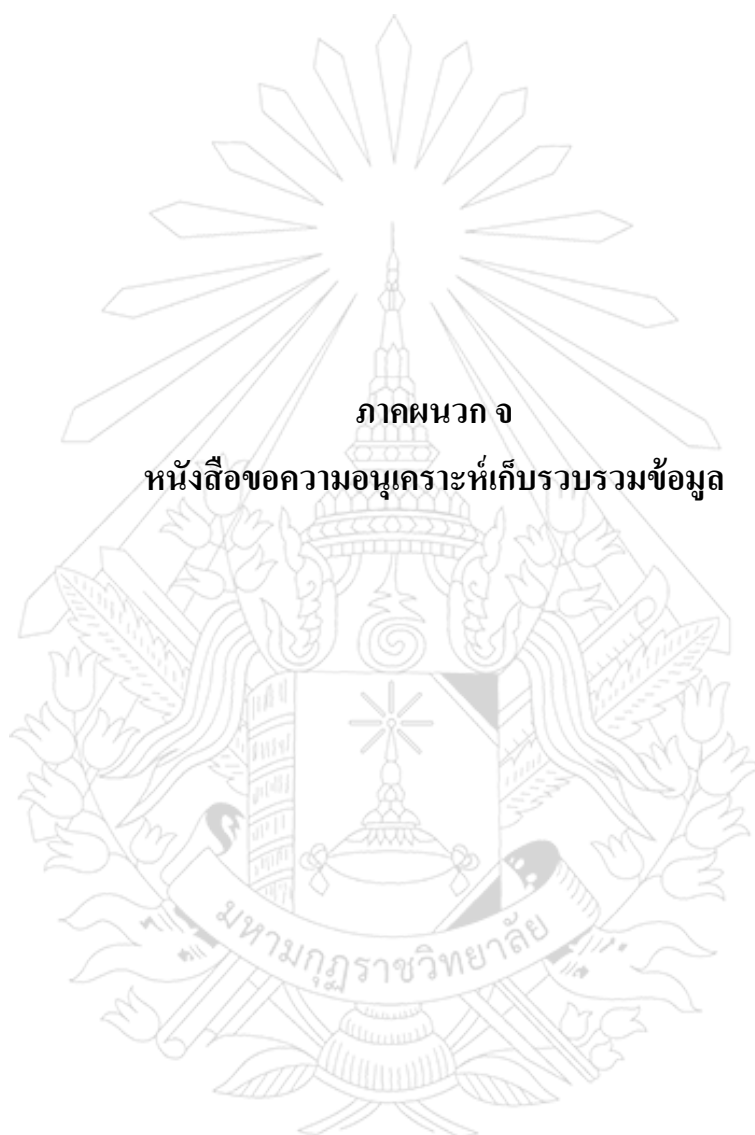
ข้อที่	การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC
		1	2	3	
	2. ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้				
1.	ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการในการ พัฒนาสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก สถานศึกษา	+1	+1	+1	1.00
2.	ประชุมชี้แจงนโยบายและสร้างความตระหนัก ในการพัฒนาสภาพแวดล้อมกับการจัดการศึกษา ให้ผู้เกี่ยวข้อง ทราบ	+1	+1	+1	1.00
3.	ปรับปรุงอาคารเรียน อาคารประกอบเพื่อให้เกิด ความมั่นคงปลอดภัย				
4.	พัฒนาข้อมูลและระบบสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน	+1	+1	+1	1.00
5.	จัดให้มีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม และ เอื้อต่อการส่งเสริมพัฒนาการ	+1	+1	+1	1.00
6.	ปรับขนาดพื้นที่ที่เหมาะสม กับจำนวนผู้เรียน โดยจัดให้มีมุมประสบการณ์ ในห้องเรียน อย่างน้อย 5 มุม	+1	+1	+1	1.00
7.	จัดให้มีสื่อการเรียนรู้ และ เครื่องเล่นสนาม เหมาะสมกับวัย	+1	+1	+1	1.00
8.	ได้ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาสภาพแวดล้อม ภายนอกห้องเรียน ที่สนองต่อการจัดการ ศึกษาปฐมวัย	+1	+1	+1	1.00

ข้อที่	การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC
		1	2	3	
	3. ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนา การและการเรียนรู้				
1.	จัดระบบสารสนเทศเกี่ยวกับและแหล่งเรียนรู้ทั้ง ในและนอกสถานศึกษา	+1	+1	+1	1.00
2.	จัดเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล จัดทำสถิติ การใช้ข้อมูลในการพัฒนาการกิจกรรมการเรียนรู้ จัดหาระดมทรัพยากร นวัตกรรม และเทคโนโลยี ที่หลากหลาย	+1	+1	+1	1.00
3.	กำหนดแผนให้ครูผู้สอนเข้ารับการพัฒนาในด้าน การจัดกิจกรรมส่งเสริม				
4.	มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ฝึกผู้เรียนได้พัฒนา สุนทรียภาพด้านศิลปะดนตรีและ การออกกำลัง กายที่สนองความต้องการความถนัด และความ สนใจของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00
5.	ครูผู้สอนใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ เช่น การสอนแบบบูรณาการ การสอนแบบ STORY LINE การสอนแบบสาธิต การสอนด้วยรูปแบบชิปปา (CIPPA) การสอน โดยใช้เกม การสอนโดยใช้นิทาน ฯลฯ	+1	+1	+1	1.00
6.	ประชุมชี้แจง ประชาสัมพันธ์การกิจกรรมส่งเสริม พัฒนาการและการเรียนรู้ให้ผู้ปกครอง ชุมชน เข้ามาร่วมดำเนินการ	+1	+1	+1	1.00
7.	จัดทำสารนิทัศน์รวบรวมข้อมูลพัฒนาการเด็ก เป็นรายบุคคล ดำเนินการนิเทศติดตาม และเยี่ยมชมเรียนอย่างน้อย สัปดาห์ละ 1 ครั้ง	+1	+1	+1	1.00
8.	มีกิจกรรมการจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ อย่างหลากหลายโดยเน้นการฝึกปฏิบัติจริง	+1	+1	+1	1.00

ข้อที่	การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC
		1	2	3	
	4. การบูรณาการการเรียนรู้				
1.	ส่งเสริมสนับสนุน ให้ครูผู้สอนใช้หลักการ บูรณาการในการจัด ประสบการณ์ และกิจกรรมประจำวัน	+1	+1	+1	1.00
2.	ศึกษาหลักสูตรจัดการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546	+1	+1	+1	1.00
3.	ศึกษาหลักการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการ				
4.	สนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ ได้ทุกเวลาและทุกสถานที่	+1	+1	+1	1.00
5.	ส่งเสริมการจัดประสบการณ์ โดยให้ผู้เรียนได้ฝึก ทักษะกระบวนการคิด และลงมือปฏิบัติจริง	+1	+1	+1	1.00
6.	การอบรมการผลิตสื่อและการใช้สื่อการเรียนการสอน ระดับปฐมวัย	+1	+1	+1	1.00
7.	การให้เด็กปฐมวัยศึกษาจากสภาพจริงและแหล่งเรียนรู้ เช่น สวนสัตว์ ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต ฯลฯ	+1	+1	+1	1.00
8.	ดำเนินการนิเทศติดตาม	+1	+1	+1	1.00

ข้อที่	การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC
		1	2	3	
	5. การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก				
1.	ดำเนินวางแผนการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	+1	+1	+1	1.00
2.	ศึกษาหลักการแนวทางการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	+1	+1	+1	1.00
3.	กำหนดรูปแบบ/เครื่องมือ สร้างเครื่องมือ การประเมิน	+1	+1	+1	1.00
4.	สถานศึกษาของท่านใช้เครื่องมือที่หลากหลาย ในการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้เด็กปฐมวัย	+1	+1	+1	1.00
5.	ประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้านและ นำมาพัฒนาเด็ก	+1	+1	+1	1.00
6.	ประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับเด็กรวมทั้ง ใช้ข้อมูลหลาย ๆ ด้าน หลาย ๆ ครั้ง แล้วนำมาสรุป	+1	+1	+1	1.00
7.	การนำข้อมูลมาใช้เป็นข้อมูลของผู้สอนเพื่อนำไป พัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ครั้งต่อไป	+1	+1	+1	1.00
8.	รายงานสรุปผลการประเมินพัฒนาการของ เด็กปฐมวัย	+1	+1	+1	1.00

ข้อที่	การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC
		1	2	3	
	6. ความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอน กับครอบครัวของเด็ก				
1.	ท่านได้วางแผน ในการส่งเสริมความรู้ ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย แก่ผู้ปกครอง	+1	+1	+1	1.00
2.	ศึกษา/สำรวจสภาพ/ความต้องการ/แหล่งเรียนรู้/ ภูมิปัญญาท้องถิ่น	+1	+1	+1	1.00
3.	กำหนดรูปแบบ/กิจกรรม/วิธีการ/ตัวชี้วัด	+1	+1	+1	1.00
4.	ประสานงาน วางแผนร่วมกับบุคคลและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องให้ความรู้ /สร้างเข้าใจ	+1	+1	+1	1.00
5.	ประสานงานกับบุคคล หรือหน่วยงานอื่น เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย	+1	+1	+1	1.00
6.	ดำเนินการส่งเสริมการให้ชุมชน มีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาปฐมวัย	+1	+1	+1	1.00
7.	สถานศึกษาของท่านประสานความร่วมมือกับ ผู้ปกครองในการพัฒนาเด็ก โดยวิธี	+1	+1	+1	1.00
8.	มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย ภารกิจปรับปรุงสภาพแวดล้อม สนับสนุนสื่อ วัสดุ อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ เป็นวิทยากร การสนับสนุนด้านงบประมาณ	+1	+1	+1	1.00

ภาคผนวก จ

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

ที่ ศธ6012(2)/446

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตอีสาน
9/37 หมู่ 12 ถนนราษฎร์คิณี ตำบลในเมือง
อำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น 40000

16 กรกฎาคม 2556

เรื่อง ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

ด้วย ว่าที่ร้อยตรีหญิงสายดา คำสิงห์นอก นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตร-มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน รหัสประจำตัวนักศึกษา 5514205149 กำลังทำ สารนิพนธ์เรื่อง “การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2” โดยมีพระมหาสมัย ภาสุโก, ดร.เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและ ดร.ศิวคล ดวงหะคลัง เป็นที่ปรึกษาร่วม

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่ออนุญาตให้ นักศึกษาดังกล่าว เก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานของท่านเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไปหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา

เจริญพร

(พระครูปลัดธรรมจริยวัฒน์, ดร.)

รักษาราชการแทนผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์อีสาน

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ภาคผนวก ฉ
คำศัพท์ประสิทธิ์แอลฟา

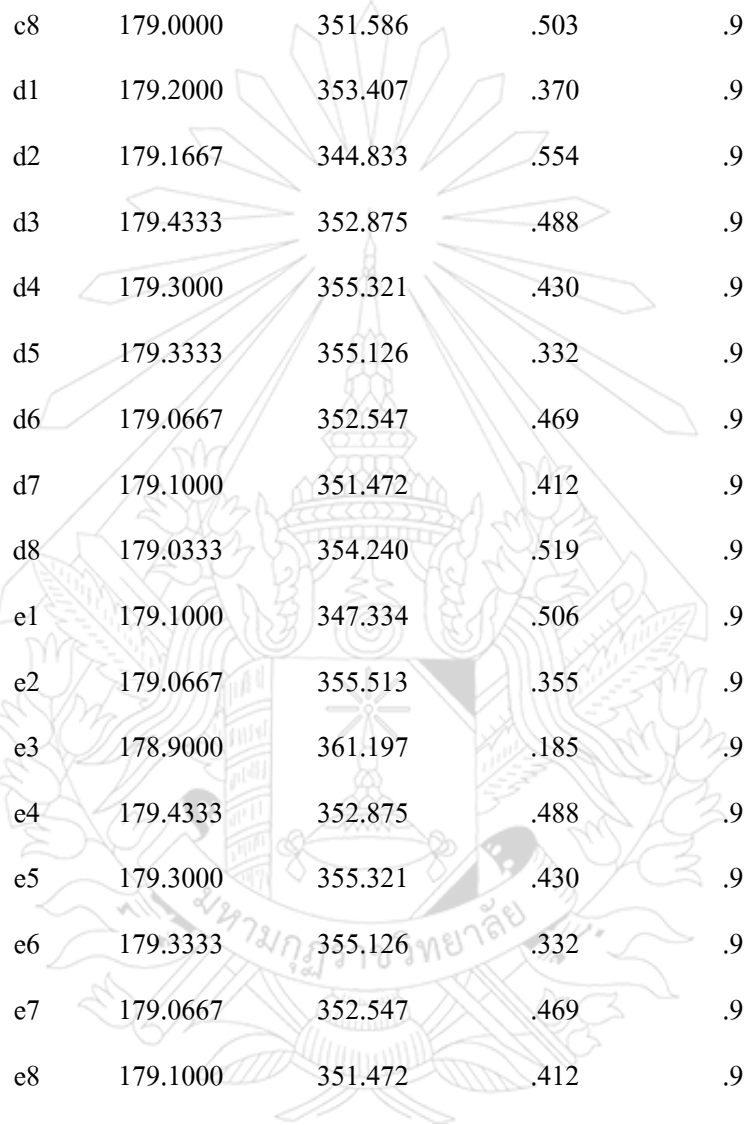
ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา(Alpla)

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a1	179.2333	353.702	.477	.915
a2	179.1667	349.454	.436	.915
a3	179.2000	354.717	.310	.917
a4	179.5333	358.602	.432	.915
a5	179.5000	353.224	.532	.914
a6	179.7000	355.252	.427	.915
a7	179.3667	356.585	.397	.915
a8	179.3333	356.092	.395	.915
b1	179.5667	350.530	.442	.915
b2	179.4000	353.421	.358	.916
b3	179.5000	353.017	.540	.914
b4	179.3333	343.057	.586	.913
b5	179.1667	344.075	.614	.913
b6	179.3000	352.424	.475	.915
b7	179.3333	354.851	.391	.915
b8	179.3333	354.575	.334	.916
c1	179.4333	360.392	.252	.917
c2	179.6333	357.895	.312	.916
c3	179.6000	357.559	.367	.916

c4	179.4333	357.357	.386	.916
c5	179.3667	353.206	.367	.916
c6	179.0333	353.482	.374	.916
c7	178.9000	349.266	.524	.914
c8	179.0000	351.586	.503	.914
d1	179.2000	353.407	.370	.916
d2	179.1667	344.833	.554	.914
d3	179.4333	352.875	.488	.915
d4	179.3000	355.321	.430	.915
d5	179.3333	355.126	.332	.916
d6	179.0667	352.547	.469	.915
d7	179.1000	351.472	.412	.915
d8	179.0333	354.240	.519	.915
e1	179.1000	347.334	.506	.914
e2	179.0667	355.513	.355	.916
e3	178.9000	361.197	.185	.917
e4	179.4333	352.875	.488	.915
e5	179.3000	355.321	.430	.915
e6	179.3333	355.126	.332	.916
e7	179.0667	352.547	.469	.915
e8	179.1000	351.472	.412	.915
f1	179.4333	360.392	.252	.917
f2	179.6333	357.895	.312	.916
f3	179.6000	357.559	.367	.916
f4	179.4333	357.357	.386	.916
f5	179.3667	353.206	.367	.916

f6	179.0333	353.482	.374	.916
f7	178.9000	349.266	.524	.914
f8	179.0000	351.586	.503	.914

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 48j

Alpha = .917

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	ว่าที่ร้อยตรีหญิงสายดา คำสิงห์นอก
วัน เดือน ปีเกิด	30 เดือน เมษายน พ.ศ. 2515
ภูมิลำเนา	304 หมู่ 12 บ้านโนนฤๅษี ตำบลเมืองพลับพลา อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา 30240
ที่อยู่ปัจจุบัน	304 หมู่ 12 ตำบลเมืองพลับพลา อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา 30240 โทร.081-977-4437
วุฒิการศึกษา	
พ.ศ. 2531	ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2534	ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2536	ระดับอนุปริญญาวิทยาศาสตร (อ.วท.) สาขาการพิมพ์ วิทยาลัยครูสวนสุนันทา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2539	ระดับปริญญาตรี ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาเทคโนโลยี และนวัตกรรมการศึกษา สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2547	อาจารย์ 1 ระดับ 3 โรงเรียนวัดเป็นทอง เขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2549	ครู โรงเรียนบ้านสระแก้ว ตำบลเมืองพลับพลา อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา
พ.ศ. 2555	ครูชำนาญการ โรงเรียนบ้านสระแก้ว ตำบลเมืองพลับพลา อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา

